

**ФРЕДЕРИК ПОЛ, ДЖАК
УИЛЯМСЪН
РИФОВЕТЕ НА КОСМОСА**

Част 1 от „Звездно дете“

Превод от английски: Иван Мадански, 1995

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

— Регистрирайте се незабавно! — отривисто изкомандва майора.
— Ей, вие, Опове, да не заспахте?

От радарните антени той изглеждаше като сънен млад дявол с провиснала долна челюст. Но беше много, много опасен.

— Слушам, сър — отвърна Стив Рейлънд, докато се оглеждаше.

Това е то. Рейкявик. Съвършено друг свят.

Рейлънд беше пристигнал преди малко от лагер с максимално строг режим на безопасност зад Полярния кръг. Присвил очи от яркото слънце, той не можеше да откъсне поглед от тристаметровите здания и от реактивните лайнери и ракети, накацали по летището.

Ниският мъж до него кихна и го побутна.

— Всичко е наред — каза му Рейлънд и влезе в празната стаичка на Службата за Безопасност.

Както във всяка друга стая, и тук в ъгъла стоеше телетайп.

— „Информация“ — набра на клавишите Стив. — „Стивън Рейлънд, оп. ABC-38440, О.Б. Оporto, оп. XYZ-99942, пристигнаха на“... — Бърз поглед към табелката с кода, прикрепена на телетайпа, — „станция 3, радиус 4-261, Рейкявик, Исландия. Въпрос. Какви са указанията?“

Само след миг от Планиращата Машина дойде отговора — една буква: „П“. Това означаваше, че Машината е приела съобщението, разбрала го е и го е запаметила. Заповедите ще дойдат после.

Вратата се отвори и в стаята надникна една от девойките-компаньонки. Нейната професионална усмивка се скри веднага, щом забележа железните нашийници на вратовете на Рейлънд и Оporto. Опасни. Девойката кимна на майора и затвори вратата.

Телетайпът зазвъня. Рейлънд се наведе и прочете съобщението:

„Действия. Да се отиде във влак 667, линия 6, купе 93.“

Майорът погледна към телетайпа иззад рамото на Рейлънд и се ухили:

— Директно в банките за органи, хващам бас!

— Да, сър — тихо отговори Рейлънд.

Не искаше да спори. За един оп спора с майор, на чийто шлем има радарни антени, е безпредметен.

— Тогава мърдайте — каза майорът. — Рейлънд...

— Да, сър?

— Благодаря ти за шаха — намигна майорът. — Надявам се пак да ви видя, макар и на части. — Доволен от плоската си шега, той се захили зад тях. — И без глупости, предупреждени сте!

— Няма да забравя — отговори Стив, докосвайки железният обръч на шията си.

Опорто пак кихна.

— Да тръгваме — подкани той.

— Добре, — съгласи се Рейлънд. — Какъв беше номера?

Дребният се усмихна.

— Влак 667, линия 6, купе 93. Много лесно се помни... ап-чих! По дяволите! Ще настина. Давай да се махаме от тоя хладилник!

Рейлънд тръгна към изхода. Пресякоха тротоара, приближиха до чакащите в редица таксите и се настаниха в едно от свободните. Покрай тях минаваха туристи, работници, служители на летището и случайни хора, но всички спускаха непроницаеми маски на лицата си, щом забележеха железните нашийници.

Стив набра върху пулта на машината кода на местоназначението и таксито се вля в потока коли по широкия булевард, устремено към огромното мраморно здание в другия край на града.

Над входа на грандиозната сграда, директно в мрамора, бе изсечен следният надпис: „План на Човека. Гара на субметро“.

Малката групичка пресече просторната чакалня, пълна с пътници. Въпреки тълпата те се чувствуваха самотни. Рейлънд тъжно се усмихна. И помни, без глупости! Как не! Когато имаш нашийник, не си струва да се отклоняваш от маршрута, предначертан за теб. Ако все пак се решиш, за останалите ще е много по-здравословно да се намират някъде по-надалече.

— Шеста линия търсим, нали?

— Да, влак 667, купе 93. Какво става с тебе, да не са ти изтрили паметта? — промърмори Опорто.

— Шеста линия. От тук.

Рейлънд бързо тръгна по посочения път. Той се оказа товарна рампа. Елеваторът беше изключен и се наложи да слязат по стълбите. Стигнаха до перона на субметрото.

От както подземните линии на субметрото прорязваха планетата, стана невъзможно да се определи къде отива даден влак. От Исландия можеха да отидат в Канада, Бразилия, дори в Южна Африка или Индия. Чрез чудовищни по енергия, но управляеми ядрени взривове Плана на Човека прокара идеално прави тунели в недрата на планетата. В тяхното безвъздушно пространство пътуваха влаковете на субметрото, придържани от електростатичните сили на тороидните ускорители. И понеже практически нямаше триене, скоростта беше съизмерима с тази на междупланетен полет.

— Къде ни е влака? — попита недоволно Оporto и продължи да се оглежда.

Ярка светлина заливаше неуютната товарна рампа, отразявайки се от огромни алуминиеви повърхности и дразнейки очите. Една бригада работници товареше транспорти платформи на съседната рампа с помощта на кранове и елеватори. На стотина метра от тях се показва група пътници, слизащи от ескалатора.

— Обзалагам се шест към пет, че следващият влак е нашия — предложи Оporto.

— Аз съм пас — отвърна Рейлънд, отклонявайки парите. Все пак се надяваше, че дребосъка е прав.

На рампата беше студено. Хладният въздух бучеше във вентилаторите и предизвикваше неконтролируемо трептене. Оporto пак кихна и започна да подсмърча. Рейлънд беше облечен само с тънката лагерна униформа и трепереше неудържимо.

Когато в лагера пристигна заповедта за отпътуването им, те трябваше да преминат задължителен медицински преглед, включващ и горещ душ. Доволният пазач пусна зловеща „шега“ за това, че в банките за органи месото трябва да е чисто. Рейлънд не му обърна внимание. Не можеше да си позволи такъв разкош.

Човек с железен нашийник има съвсем прости планове за бъдещето. Такъв човек мисли единствено за мига, когато ще се освободи от стягащият го железен обръч. И за нищо друго.

От шахтата на тунела се чу писъка на сирената за предупреждение. На изхода на шеста линия замигаха червени

светлини. Заработиха въздушните помпи. Порталът на изхода на шеста линия бавно се отвори и се появи локомотива-влекач, дърпащ вагона.

— Щеше да загубиш — отбеляза Оporto.

Рейлънд кимна. Разбира се, че щеше да загуби.

Вагонът спря. Отвориха се клапаните за изравняване на налягането, високите врати се задвижиха напред и надолу, и образувайки нещо като мост, легнаха върху рампата. По „моста“ веднага се задвижиха лентите на ескалатора.

— Гледай, Стив! Това хич не ми харесва! — извика дребосъка, като сочеше изскочилите от вагона униформени служители. Но те дори не погледнаха Рейлънд и спътника му, докато тичаха покрай тях. Всеки носеше дебела кожена чанта на куриер. И чантите, и униформата бяха в един и същ цвят.

Яркосин цвят!

Специална охрана...

Без да вярва на очите си, Рейлънд бавно погледна нагоре. От тавана над рампата, сред мрежата от тръбопроводи и кабели, се появи ослепителна светлина. Върху купола на вагона, на около дванадесет метра от рампата, засия синя звезда. С ускорен пулс Стив прочете четирите легендарни думи: „План на Човека. Кабинет на Планирацията“.

Специалният вагон, който чакаха, се оказа личния вагон на Планирацията!

Първата мисъл на Рейлънд беше, че сега, най-накрая, ще има възможност да запознае със своето дело самият Планирац. Но втората мисъл унищожи първата. Планирацията, както и всички хора на Земята и в Слънчевата система, бяха само оръдия на Планиращата Машина. И ако все пак някога Рейлънд бъде освободен, ако му свалят нашийника, то това ще стане само по заповед на Планиращата Машина, на която не действуват човешки аргументи.

Събрал цялата си воля, Стив отхвърли от главата си всякаква надежда. И все пак оставаше някакъв шанс. Може би все пак не отиваха в банка за органи...

— Кое е нашето купе? — с пресъхнало гърло попита Стив.

— Деветдесет и трето — въздъхна Оporto. — Интересно ми е, дали си способен да запомниш нещо, а? Влак 667 — това е произведение на две прости числа — 23 и 29. Линия 6 — това е

разликата между същите две прости числа. А номера на купето е вторите цифри в обратен ред. Толкова е просто!

Рейлънд не слушаше. Особеното отношение на Оporto към всичко, свързано с числа и операции с числа, не беше нищо ново за него. Сега той мислеше за по-насъщни проблеми. Даде знак на приятеля си и се отправи към ескалатора. Дребосъка го последва.

Стигайки до вагона, те се натъкнаха на жена със синя униформа. Охрана. Преди още Рейлънд да я попита нещо, жената забеляза нашийниците им, намръщи се и побърза да се отдалечи, без дори да счете за нужно да разбере какво търсят двама Опасни в личния вагон на Планирацията. Но така или иначе тя нямаше за какво да се безпокои. Само крачка встрани от маршрута — и обръчите около техните вратове щяха да я направят последната крачка в живота им.

По тази причина да се движат напосоки беше опасно и Рейлънд спря, докато се показва друг пазач.

— Извинете, сър — Стив се опитваше да заговори един възрастен мъж със сребриста коса, който носеше нашивки на полковник от Техническият корпус на пагоните на синята униформа. — Сър!

— Какво има? — попита мъжът хладно.

— Заповядано ни е да се явим в купе 93.

— Име — кратко заповяда полковника.

— Рейлънд, Стивън. И Оporto.

— Ясно — полковника въздъхна. — Е, добре, не си струва да гръмнете във вагона на Планирацията. Предпазливостта не пречи.

Той ги заведе до една малка стаичка и ги побутна навътре. После завъртя дръжката на вратата.

— Вижте, не се заключва. Но трябва да ви предупредя, че всички коридори са покрити с радари. Разбрахте ли? — Разбраха. Полковникът замълча. — И'кей. Между другото, казвам се Лескюри. Полковник Паскал Лескюри. Ще се видим пак, и то скоро.

Той излезе, затваряйки вратата след себе си.

Рейлънд огледа купето набързо. Но не го интересуваше нито комфорта, нито великолепната обстановка. като намери телетайпа, той регистрира себе си и Оporto. След малко дойде отговорът:

„П. Действия. Да се чакат по-нататъшни указания.“

Оporto не можеше да сдържа треперенето. Лицето му гореше.

— Винаги е така — заяви той. — Настивам, и ако не се лекувам, лягам за цяла седмица. Вече имам температура!

Рейлънд поклати глава.

— Не, нямаш температура. Вече се движим.

Операторът на пулта за управление на субметроото знаеше чий вагон кара, затова огромната сфера тръгна плавно и абсолютно безшумно. Те не почувствуваха никакъв тласък, само усещаха необикновена лекота.

Това беше особеност на пътуването със субметро. Вагонът се движеше по хорда. При дългите маршрути тунелите се намираха на хиляда мили под повърхността. След първоначалното ускорение първата половина на пътя приличаше на спускане със свръхскоростен асансьор.

Рейланд се протегна разсеяно и хвана за рамото олюляващият се Опорто. Стив се намръщи, като си спомни, че тороидните силови полета, обграждащи стените на тунела, дължат своята стабилност до известна степен на него, Стив Рейлънд.

Преди три години, в същата вечер, когато полицията на Плана нахлу в кабинета му, Стив тъкмо беше завършил диктовката на описание на силов тунел, при който загубите от хистерезис са намалени наполовина, а срока на експлоатация в сравнение със старите тунели е увеличен най-малко два пъти.

Това беше единственото, което Рейлънд помнеше.

Нима бяха направили нещо с мозъка му? Хиляди пъти си беше задавал този въпрос. Стив можеше да напише по памет уравненията на собствената си теория за хеликалните полета, сменила теорията на примитивните „магнитни бутилки“, които по-рано предпазваха стените на тунелите от разтопените камъни и магма — подобно на това, както в зората на ядрената енергетика физиците изолираха водородна плазма.

Но така и не успяваше да си спомни етапите на работа, довели до тези уравнения. Той разбираше конструкцията на йонните ускорители за двигателите на атомните ракети, но самият той, авторът на тази конструкция, оставаше загадка. Що за човек е бил този учен? Какво е направил, какво е постигнал?

— Стив... — изстена Опорто. — Би ли ми донесъл нещо да изпия?

Рейлънд се върна в настоящето и изгледа приятеля си. Да изпие ли? Опорто май бълнува.

— Ще попитам Машината.

— Питай я, Стив. Много съм болен.

Рейлънд се колебаеше. Какво да прави?

Докато се чудеше, Опорто с омекнали колене тръгна към телетайпа.

— Сам ще я попитам — промърмори той. С треперещи пръсти той се протегна към клавишите, а недоволният му поглед беше отправен към Стив. Това беше грешка. Не биваше в това състояние да се разсейва, и без това трудно се удържаше изправен. Опорто залитна, изгуби равновесие и се строполи върху телетайпа. Апарата с грохот се разби на пода. Засвяткаха искри и в купето замириса на изгоряла изолация.

На Рейлънд му идваше да изругае, но само стисна зъби. Какъв е смисъла? Опорто не го направи умишлено.

— По дяволите! — пак застена дребосъка. — Стив, къде изчезна тоя полковник? Може да ми донесе някое хапче.

— Не се вълнувай — проговори Рейлънд разсеяно, мислейки за потрошения телетайп.

Почти през целият си живот, като се започне от първите дни след завършване на училището, Стив не беше правил нищо, без да се консултира с Машината. Дори в лагера с максимално строг режим имаше телетайп в ъгъла на бараката. Сега изпитваше странно чувство — сякаш я нямаше необходимата жизнена опора.

— Стив... — едва прошепна Опорто. — Дай поне вода...

В края на краищата, това Рейлънд можеше да направи. На масата имаше гарафа и малки кристални чаши с инкрустации от злато. Дребосъка изпи водата и се отпусна безсилен в масивния фотьойл с разкошна облегалка, затворил очи.

Рейлънд започна да мери с крачки тясното купе. Нищо друго не можеше да прави — полковникът ги предупреди за радарите в коридора. Не биваше и да се мисли за излизане — нали бяха Опасни, т.е. в железните нашийници носеха по осем грама мощен взрив. Една крачка в зона, забранена за Опасни (а такива зони на Земята имаше много) — и лъчът на радара ще взриви обръча. Рейлънд беше свидетел на един такъв случай и не желаше това да се случи с него.

Целият свят е един затвор. Но това купе е част от личния вагон на Планирация. Рейлънд докосна пердетата на фалшивия прозорец, погали огледалната повърхност от полирано дърво.

Преди три години той живееше в подобна стая. Разбира се, не толкова разкошна, но беше негова. В нея имаше мебели, използвани само от него, място, където да държи дрехите си, книги и други вещи. В онзи живот Стивън Рейлънд беше благонадежден, имаше свое място в Плана на Човека и пропорционална на това място част от материалните блага на обществото. Но всичко свърши преди три години, в една фатална петъчна вечер.

Дори сега, след безброй сеанси на това, което наричаха „възстановяваща терапия“, той все още не разбираше какво стана с него. Скалъпеното обвинение звучеше като „незапланирано мислене“, но безжалостните терапевти истински се стараеха да изкопчат от него поне една мисъл, нелоялна към Плана.

Единствената улика бяха няколко книги за Космоса — пожълтели трудове на Лий, Хамов, Хойл и Айнщайн, които Стив успя да спаси от библиотеката на баща си.

Рейлънд, разбира се, знаеше, че тези книги не влизат в списъка на разрешените от Плана, но не виждаше в своето хоби нищо подривно. Той безброй пъти обясняваше на терапевтите, че е точно обратното — специалните уравнения на хеликалното поле са тясно свързани с процесите, протичащи в цялата Вселена, с непрекъснатото възпроизводство на вещество в нея. Без да се знаят уравненията, описващи разширението на Вселената, никой учен не би могъл да усъвършенствува подземните тунели на субметрото.

Рейлънд не можеше да проумее обвинението, но терапевтите отказваха да дадат по-точна формулировка. В системата на Плана отделният човек няма права, само функции. Не бяха длъжни да му дават информация, но бяха задължени да получат информация от него. За съжаление сеансите не дадоха резултат — той така и не можа да си спомни нищо.

Нищо...

— Стив... извикай доктор...

— Не мога! — разпалено заяви Рейлънд. — Ако за Плана трябва да си болен, ще боледуваш!

Опорто стана още по-блед.

— Млъкни! Ами ако някой подслушва?

— Какво толкова съм казал? Но ти сам знаеш, че в коридора не може да се излиза...

— Рейлънд...

Дребосъкът се закашля, без да довърши. Кашлицата ставаше все по-силна. Явно организма на Опорто беше особено чувствителен, алергичен. След трите години, прекарани в стерилната атмосфера на полярния лагер, той беше беззащитен срещу инфекции и зарази. Потънал в разкошното кресло, Опорто дишаше тежко. Рейлънд докосна челото му с длан. Беше горещо.

— Потърпи, приятелю. Остана съвсем малко, някакви си два часа...

— За два часа ще умра — изхлипа Опорто. — Ще ритна камбаната. Не можеш ли да извикаш лекар?

Рейлънд се видя в чудо. Не знаеше какво да прави. Дребосъкът беше прав за много неща. Планът се грижеше за допълнителна имунизация на тези, които живееха в подложени на инфекции райони, но един свръхалергичен човек може и да си загуби имунитета.

— Добре — уморено проговори Рейлънд. — Ще направя каквото мога. Да тръгваме.

Стив осъзнаваше опасността от това начинание, но така или иначе въпроса беше на живот и смърт.

Вратата се отвори без проблеми.

Рейлънд надникна в коридора, крепейки приятеля си.

Никой.

Да се беше появил поне един пазач!

— Какво правиш? — изплашено запелтечи Опорто. — Остави ме! Не трябва да излизаме! Полковника ни предупреди!

— Трябва да те заведе на лекар, не разбираш ли?

Рейлънд внимателно огледа коридора. Там, където се пресичаха коридорите, имаше непознати устройства, приличащи на паланкини на източни владетели. Сигурно радарите са там. Но нали и в направлението, от където дойдоха, също имаше такова устройство, а радар нямаше...

Стоп. Трябва внимателно всичко да се обмисли.

Фактът, че успяха благополучно да се доберат до купето, все още не означаваше нищо. Не беше изключено излъчването на радара да е

било нарочно спряно, за да могат да минат. Ако се разсъждава логично, най-вероятно само един маршрут да е забранен за тях. Пътят назад, към изхода на вагона.

— Виждаш ли тези врати, Опорто? Мисля, че може да опитаме да влезем в една от тях.

— Защо мислиш, че може?

— Защото нищо друго не ни остава.

Рейлънд повлече Опорто след себе си. Нашийникът като че ли стана по-тежък. Ако можеше да стане супермен като Дондъривоу, чието полузабравено име беше останало в паметта му... и чиято съдба по някакъв начин беше свързана с неговата собствена...

Кой е този, тоя Дондъривоу? терапевтите се интересуваха от този човек с такъв интерес, че просто трябваше да има сериозна причина за това. Наистина ли Рейлънд познаваше този Дондъривоу? Кога го е видял за последен път? Кога е получил съобщение от него? И какво е пишло в това съобщение?

Дондъривоу беше син на изследовател на Космоса, последният търговец, натрупал състояние от изследването на астероидите и луните на външните планети. Той създаде търговска империя, неподчинена на Плана на Човека. Рон Дондъривоу пристигна на Земята, за да изучава космическа медицина в колежа, където бащата на Рейлънд преподаваше математика. В това време Плана успя да анексира последните независими астероиди и луни. Бащата на Рон беше победен в космическа схватка, при опит да попречи на завоюването на своите владения. Самият Рон стана Опасен заради участието си в студентски демонстрации. после изведнъж изчезна. Носеха се слухове, че е успял по някакъв начин да се отърве от нашийника и да избяга в Космоса извън границите на влияние на Плана.

Рейлънд си спомняше само една единствена среща с Рон Дондъривоу в кабинета на баща си. По онова време Стив беше на осем години, а Дондъривоу беше възрастен човек, студент-дипломант, романтична и загадъчна личност. Но тази среща не би могла да обясни настойчивите въпроси на терапевтите. Всички опити да ги убеди, че не е получавал съобщение от Дондъривоу, се оказаха неуспешни.

Но който и да е Дондъривоу, Рейлънд не би могъл да последва неговият пример. металният обръч ще остане на мястото си дотогава, докато Машината не изпрати сигнал към ключалката да се отвори.

Стив се чудеше дали ще чуе тихото превключване на релето при възпламеняването на обезглавяващия заряд? Дали ще почувства полъха на смъртта?

Отговорът можеше да дойде само по един начин — да отвори вратата и да влезе в чуждото купе.

В коридора имаше десетина врати и Рейлънд бутна най-близката. Неочаквано добил сили, Оporto се отскубна и избяга на няколко крачки.

„Май се съвзе“ — помисли си Стив без особена радост и прекрачи в купето.

Не се случи нищо.

Смутен, Оporto също влезе.

— Стив, този път ни провървя, а?

Рейлънд кимна, без да отговаря, защото на езика му се въртяха доста неприятни думи за човека, подтикнал го да рискува, а след това избягал страхливо.

Първо Стив се огледа. Стаята беше почти толкова голяма, колкото и купе 93. Имаше скромна мебелировка — късо легло, масичка с няколко цветя във вазата, голямо огледало, няколко шкафчета. Рейлънд прецени, че тук сигурно живее момиче, и то не е от високопоставените в този вагон. Най-вероятно секретарка или любовница.

От стаята, през малко дървено стъпало, се минаваше през още една врата. Този път Стив не изчака Оporto, а пое дълбоко въздух, задържа дъха си и прекрачи през прага.

Пак не се случи нищо. Само в устата му се появи кисело-соления вкус на кръв — май си беше прехапал устните.

Стъпалата зад вратата се оказаха доста стръмни. Рейлънд помогна на Оporto да слезе, което не беше трудно, защото летящият в тунела вагон беше намалил теглото им до няколко фунта. Те се оказаха в друга стая, също малка и празна.

Но тук мебелите бяха разкошни — в бели и златисти тонове, на малката тоалетна масичка пред кръглото огледало бяха подредени абаносовочерни гребени и четки за коса. Най-вероятно стълбата се използва от прислужницата на стопанката на тази стая, помисли си Стив.

Изведнъж се чу някаква песен. Рейлънд изтръпна, но бързо се съвзе и извика:

— Има ли някой тук? Чувате ли? Търся лекар!

Отговор не последва, но и песента не спря. Това беше женски глас, чист и приятен. Явно момичето пееше за собствено удоволствие. От време на време някой куплет се повтаряше, следваше малка пауза, и после нов куплет. На фона на песента, като акомпанимент, се чуваше нещо като чуруликане.

Рейлънд хвърли поглед към Опорто, вдигна рамене и без колебание отвори вратата.

Пред него, като в хубав сън, изплува изумрудено-сребристая стая. По стените бавно плуваха меки зелени светлини. В центъра имаше сребърна вана близо два метра в диаметър, наполовина вградена в пода. От човките на кристални делфини бликаха тънки струйки вода, ароматизирана и топла, падайки в бухналата пяна, от която се подаваха главата, ръцете и коляното на най-прекрасното момиче, което Рейлънд беше виждал.

— М-моля за извинение... — смутен и обезпокоен, Рейлънд успя да каже само това.

Девојката се обърна и го погледна. На влажните и рамене бяха кацнали две... птици. Или не. Само външно приличаха на птици, но бяха направени от метал — пера от най-тънки сребърни нишки, очи от рубин... Металните птици се размърдаха неспокойно и тихо, но враждебно записукаха.

Опорто погледна над рамото на Рейлънд, възкликна сподавено и падна на колене.

— Но... но това е... дъщерята на Планирацията... — той хвана Стив за крака, но веднага го пусна и запълзя към ваната. — Простете, моля Ви! О, моля Ви, не се сърдете, ние не искахме да Ви обезпокоим!

Това като че ли разтревожи момичето, но не много. Тя не извика, а само спря да пее и тихо произнесе:

— Охрана!

Наблизо сигурно имаше микрофон, защото отвън веднага се чу шум. Освен това металните гълъби излетяха от раменете ѝ и се нахвърлиха върху лежащия Опорто. Острите им клюнове разкъсаха дрехите му, а крилата им режиха като бръсначи. В този момент втора

врата се отвори с трясък и в стаята се втурнаха четири жени от охраната на Планирацията в сини униформи.

ВТОРА ГЛАВА

През последните три години смъртта постоянно дебнеше около Стивън Рейлънд. Отначало тя беше облечена в спретната бяла престилка на доктор Трейл — дебел и плешив, главен терапевт, шепнеше с неговия тих астматичен глас, заплашващ хиляди пъти да го прати в банките за органи, ако не си спомни какво е съдържало съобщението от Рон Дондъривоу, ако не отговори правилно на безсмислените въпроси, които не означаваха нищо за Стив: какво е това пространственик, рифове в Космоса, нереактивна тяга...

После смъртта започна да приема други образи — замаскирани радари, офицерски шлем с радарни антени... Стив беше свикнал с мисълта за смъртта.

Но тези жени бяха въоръжени с огнестрелно оръжие. Странно. Много странно. Това означаваше, че дъщерята на Планирацията може да бъде застрашена и от други, а не само от Опове като него. Нима и обикновените граждани можеха да представляват някаква заплаха за Плана?

На този въпрос Стив не можеше да си отговори.

Опорто жално стенеше, докато птиците го кълцаха. Охраната се приближи към Стив с насочено оръжие.

— Спрете!

Тази дума беше достатъчна. И жените, и птиците замряха. Момичето изтри пяната от лицето си, за да може да вижда по-добре, и спокойните ѝ сиво-зелени очи се спряха на Рейлънд. Той почти спря да диша.

В напълно изолирания лагер на север нямаше жени, даже списания с жени нямаше. Изведнъж Стив се оказа в компанията на най-красивото момиче, и то в банята ѝ!

Тя направи още един неволен жест с ръка, докосвайки фината си шия. Стив изпусна въздуха на пресекулки. Едва ли можеше да се разчита, че момичето не е забелязало какъв потресаващ ефект предизвика върху неканения си гост. Но, въпреки това, тя явно се

чувствуваше съвсем свободно, и попита по-скоро от вежливост, отколкото от любопитство:

— Какво обичате?

Рейлънд прочисти гърлото си.

— Моят приятел има нужда от лекар — каза той, намерил сили най-после да се обърне.

Първата от четирите жени се засмя гръмко. Тя бе висока брюнетка с мощна фигура. Би могла да бъде доста съблазнителна, ако я намалят с по десет процента и в трите измерения. Гласът ѝ за малко не попадеше в диапазона на баритона.

— Да вървим, Оп — каза тя. — Ще се погрижим и за теб, и за приятелят ти.

Момичето във ваната ленива помръдна, плесна с ръка върху пяната и докато наблюдаваше движението на концентричните вълни, тихо произнесе:

— Болният заведете при лекаря, сержант. Другият оставете тук.

— Но, госпожице...

— Сержант... — повтори нежното гласче, без ни най-малко да повиши тон.

Пазачката побледня видимо. Посочи на подчинените си към Оporto, застана до вратата и излезе последна, след като бяха извлекли дребосъка навън. Малко преди да затвори вратата, тя погледна Стив с поглед, пълен с ненавист и презрение.

Гълъбите описаха абсолютно правилни окръжности във въздуха и се върнаха върху раменете на стопанката си. Рубиновите им очи гледаха втренчено към Рейлънд през цялото време, но след малко започнаха пак да гукат.

— Вие сте от хората с железни нашийници, нали? — внезапно попита момичето, прекъсвайки неловкото мълчание.

— Да. Аз съм Опасен.

— Никога до сега не съм разговаряла с човек, носещ на врата си обръч — замислено проговори тя. — Нали нямате нищо против да поговорим?

Стив кимна.

— Казвам се Дона Криири. Планирацията е мой баща.

— Знам.

На Рейлънд страшно му се прииска да захвърли робата си и да скочи във ваната при момичето.

Тя продължаваше да го гледа мълчаливо.

— Може би, баща Ви... — продума Стив. — Искам да кажа... нямам нищо напротив... но...

— Отлично! — тя леко се премести, за да го вижда по-добре. Мехурчетата на пяната се пукаха с тихо шипене. — Страхувах се, че няма да се съгласите. Как се казвате?

Рейлънд разкопча яката и разтвори горната част на дрехата си. Видя се метална плочка.

— Стив Рейлънд — прочете момичето червените букви, като се взираше. — Слушайте, вече някъде съм срещала това име. Лекар ли сте? Не? Пилот?

— Математик съм, мис Криири.

— Ами да, точно така! — възкликна тя. — Вашата папка беше върху бюрото на баща ми. Видях я сутринта, когато тръгнахме от Копенхаген.

Рейлънд се развълнува толкова силно, че даже му беше трудно да диша. От три години той се опитваше да разбере какви обвинения имаше срещу него. Терапевтите не му дадоха никакви сведения, дори въпросите бяха така формулирани, че нищо да не подсказват. Стив си спомни как те хиляди пъти го питаха какво означава думата „пространственик“ и как го наказваха при предположението му, че това е обитател на пространството.

Най-сетне се реши да попита:

— А беше ли казано какви са обвиненията срещу мен?

Сиво-зелените очи спокойно разглеждаха лицето му.

— Проявили сте незапланиран научен интерес.

— Какво? Това какво значи?

— Притежавали сте тайно събрани книги и ръкописи, забранени от Машината.

— Не е вярно! Това е ужасна грешка, някаква...

— Планиращата Машина не прави грешки — строго напомни момичето. — Към делото са приложени заглавията на книгите. Авторите са учени от Доплановата епоха — Айнщайн, Хамов, Хойл...

— Това са просто книгите на баща ми — въздъхна Рейлънд. — Малкото, които запазих. Разбирате ли, като дете мечтаех да летя в

Космоса. Веднъж се срещнах с Рон Дондъривоу... Искях да стана пилот на космически кораб, да изследвам нови планети... Но Машината уби тази моя мечта. Тя ме прехвърли от Техническият корпус при математиците-изследователи. Получих назначение в някаква подземна лаборатория. Дори не знам къде се намира. Не знаех какво има над мен — суша, полярни ледове или океанско дъно. Не мога да си спомня дали съм имал някакви догадки по въпроса. Паметта ми... сега имам доста бели петна в паметта. Помня, че имах двама помощници — една телетайпистка и един човек на име Опорто — нещо като жив компютър. Машината ни даваше задачи за работа, като например проблема с хистерезисните загуби в тунелите на субметротото. Доколкото разбирам, това бяха задачи, чието решение Машината не можеше да намери сама. Дори и тя не знае всичко. А ние решавахме и тези задачи.

Момичето се размърда отново, и Стив пак дочу шипенето на пяната.

— Разбира се, можех да мина и без справочници и други книги, защото Машината можеше да ми подаде каквито и да било факти. Но по съображения за по-голяма производителност тя ми разреши да задържа няколко книги, между които и част от книгите на баща ми.

Той с надежда се усмихна на момичето.

— Надявам се, разбирате, че за човек, мечтал за космически полети, живота в една подземна лаборатория не е особено привлекателен. Четенето на тези книги се превърна в нещо като хоби. В тях се описваха остарели теории за природата на Вселената. Като използвах съвременните математически методи, успях да изведа система от уравнения, описващи разширението на Вселената и непрекъснато възникване на вещество в междугалактическото пространство.

Девојката се намръщи. Това го прекъсна. Наистина това не беше най-подходящата тема за беседа с млада жена, и то в банята ѝ.

— Но това съвсем не беше незапланиран научен интерес — отчаяно завърши Стив. — Просто едно безобидно увлечение. Дори беше полезно за Плана. Изведените от мен уравнения, които описваха работата на новите енергийни полета на тунелите, бяха следствие на уравненията, описващи непрестанното възникване на вещество в пространството.

— И за това сте станали Оп? — замислено попита тя, все още намръщена. — Според мен изобщо не изглеждате опасен.

Какво можеше да отговори Стив? Той просто чакаше, а момичето в това време направи лек жест с дясната ръка. Един от металните гълъби излетя, насочи се към кристалния делфин и клъвна перката му, служеща за кранче. Струйката ароматна вода послушно спря. Рейлънд наблюдаваше сребристая птица, дишаше ароматизирания въздух и се любуваше на събеседницата си. В банята беше топло, но не задушно. Явно скритите вентилатори поглъщаха излишната влага.

— Вие наистина ли сте опасен?

— Не, мис Криири — поклати глава Стив, без да знае как да обясни всичко на това дете. — Нашийника не е наказание, а предпазна мярка.

— Предпазна мярка?

— Машината е решила, че има основания да счита, че при определени обстоятелства мога да застраша Плана на Човека — каза Рейлънд. — Аз не съм извършил никакво престъпление, разбирате ли? Но Машината не желае да рискува. И ми надяна нашийник.

— Като че ли одобрявате тези мерки — с доза удивление попита момичето.

— Аз съм лоялен към Плана на Човека!

Тя дълго претегля думите му.

— Но ние всички сме лоялни, нали? А не носим нашийници.

Рейлънд поклати глава.

— Никога не съм извършвал нищо, застрашаващо безопасността на Плана.

— Може би сте направили нещо, но не до край...?

Той се усмихна. Беше удивително леко да се разговаря с нея. Отдавна не му се беше случвало да се усмихне от сърце.

— Да, — призна си Стив. — Наистина извърших нещо „не до край“. Имаше едно момиче...

— Стивън, Стивън — с престорена заплаха каза Дона Криири. — Момиче... Мислех, че тия работи стават само в романите.

— И в живота, мис Криири.

Рейлънд почти изцяло се отпусна.

Но изведнъж настроението на дъщерята на Планиращия рязко се промени.

— В делото ви е казано нещо съвсем друго — с леден глас произнесе тя. — Обвиняват ви, че сте укрили информация за някакво устройство, представляващо опасност за Плана на Човека.

— Изобщо не е вярно! — отчаяно запротестира той. — Някой е направил ужасна грешка, независимо от непогрешимостта на Машината. Три години ме обработваха терапевтите в лагера с максимално строг режим. Опитваха се да измъкнат сведения, които никога не съм знаел!

Очите ѝ леко се разшириха, издавайки интереса ѝ.

— И какви сведения искаха от вас?

— От къде да знам — Рейлънд потрепери при спомена от преживяното. — Най-старателно избягваха намеците и ме наказваха при всеки опит да се досетя сам. Бяха ме вързали, забиваха ми електроди и записваха реакциите ми при споменаване на определени думи: пространственик, космически рифове, фузорит, пиропод, нереактивна тяга. Имаше и две имена: Рон Дондъривоу и Даниел Хорък. Като събрах думите и имената в едно цяло, разбрах, че терапевтите са убедени, че този Хорък ми е донесъл някакво съобщение от Дондъривоу, отнасящо се за всичките тези рифове, пироподи, фузорити и най-важното, за нереактивната тяга. Точно това се опитваха да изкопчат от мен — как да се построи нереактивен двигател.

Тя се намръщи отново.

— И какво представлява тази нереактивна тяга?

— Нещо несъществуващо. Нещо, което не може да съществува. Двигателна система, при която няма противодействие. разни откачени изобретатели от триста години насам се опитват да построят такъв двигател, но на всеки е ясно, че ще се наруши Третият закон на Нютон. Не можеш да задвижиш лодката напред, без да буташ водата назад.

Дона кимна сериозно.

— Разбирам. Невъзможно е. Както е невъзможно да направиш нови атоми и нов Космос.

Стив я изглежда съсредоточено.

— Не бих могъл да получа съобщение от хорък или от който и да е. Поне не тогава, когато те си мислят, че се е случило. Оня петък Оporto и телетайпистката бяха при мен през целия ден. работихме до късно, приключвайки документацията за новите тунели. Разреших на

Опорто да си тръгне към шест часа вечерта, защото го заболя главата. Телетайпистката излезе с него да донесе кафе и сандвичи. Не беше минал и половин час, когато някой почука на вратата. Мислех, че момичето се връща, но се оказа Полицията на Плана.

— Само че това не е станало в петък — в очите на Дона се появи някакво странно изражение. — Ако се съди по записките в делото, в камерата на предварителна изолация са ви закарали в понеделник, в шест часа вечерта. Излиза, че от вашия разказ липсват три дни.

Рейлънд преглътна с мъка.

— Не може да бъде! Опорто и момичето току-що бяха излезли и...

— Проучила съм делото ви доста подробно — прекъсна го тя. — Абсолютно съм убедена, че арестът е станал в понеделник.

Дона пропусна да каже защо е изучавала делото на Рейлънд. А той, независимо от шокиращата новина, беше почти радостен. Беше научил повече, отколкото се бе надявал.

— Ами... възможно е... — промърмори Стив. — Отначало ме закараха на едно място, някъде под земята, което се наричаше център за отдых, но явно бяха сбъркали името. Терапевтите се сменяха и работеха по цяло денонощие. Изгубих представа и за часове, и за дати. — Той помълча, а после продължи. — И все пак наистина нямам никакво понятие за тази нереактивна двигателна система. Все още съм убеден, че Машината греши.

Дона Криири го погледна с укор и поклати глава.

Рейлънд млъкна. Имаше чувството, че нашийника го стегна поздравно. Помисли си: „Аз съм луд! Да разговарям така с дъщерята на Планирация!“

— Мис Криири — почти прошепна Рейлънд. — Аз ви преча и трябва да тръгвам.

Тя се засмя — като че ли някъде отдалече се чу неуловима музика.

— Но аз не ви гоня.

— Но... вие се къпете...

— Предпочитам по време на пътуване със субметро да съм във вода — много меко го прекъсна Дона. — Така е по-удобно, когато започне втората половина на пътя. — В погледа ѝ за миг проблесна

нещо лукаво. — И изобщо не се притеснявайте за това, какво ще каже баща ми. Той управлява света, но над мен няма власт.

И тя се усмихна широко.

Рейлънд също се усмихна, но печално. Девојката нямаше и двадесет години, а вече умееше да използва силата на женския си чар. После погледна металните гълъби на раменете ѝ.

— Не се страхувайте от моите гълъби на мира — тихо каза Дона. — Много съжалявам, че нараниха приятелят ви, но явно са решили, че ме заплашва опасност. Както виждате, намирам се под постоянна защита.

Тя махна с ръка. Стаята се изпълни с тиха музика от невидими тонколони.

— А това... момиче? Каква беше тя?

— Красива — кратко отвърна Стив.

— И опасна!

Той кимна, чувствайки хлад под железния обръч на врата си.

Опасна?

Но това момиче е къде-къде по-опасно за него! Не трябваше да влиза тук! Машината няма да остави това без последствия.

— Разкажете ми за нея. Много ли беше красива?

— Да, сигурно. Поне на мен така ми се струваше. Имаше дълги руси коси. И зелени очи, като вашите. И работеше за тайната полиция. Това, разбира се, не го знаех до самия арест.

Дона се разсмя. Металните гълъби се размърдаха неспокойно.

— Тя ви е предала, Стивън. И вие се страхувате, че аз ще направя същото. Не се бойте! Обещавам да не го правя.

Рейлънд вдигна рамене.

— Предишният път ми провървя — изпратиха ме в лагер. А можех да попадна право в банките за органи.

Дона тръсна глава — за миг се появиха червени отблясъци в косата ѝ.

— При всички случаи сте станали Опасен, нали носите железен нашійник. Можете ли да се избавите от него?

Рейлънд се изсмя. Дона го погледна внимателно.

— Да, вярно, не бива. Прав сте. Но на ваше място, струва ми се, бих намерила начин. Ако бях математик, това би станало за мен просто една нова задача, която трябва да реша.

— Нашийникът е изобретен от полковник Замфиреску — поясни Рейлънд. — Той беше най-добрият инженер в Технокорпуса... докато не го утилизираха...

— Но това е само парче метал, Стивън!

— Да, да, най-здравата легирана стомана в света! Вътре има обезглавяващ заряд, който се задейства от водородна батерийка. Енергията стига за сто години, а аз не мога да чакам толкова. Освен това нашийникът е защитен против опити за отваряне и повреда. Достатъчен е само опит за изпилване... или да се опитате да го отключите... дори да намеря ключ, ако не го завъртя в правилната посока, зарядът ще ме довърши на място. Виждали ли сте как гърми, мис Криири? Аз съм виждал.

Дона въздъхна.

— На ваше място бих избягала.

— Няма да стигнете далеч. Освен това вълните на радара са по-бързи. Но дори и да успеете да избягате някъде на Ледените Светове или на орбитална станция около Меркурий... За тези случаи в нашийника е монтирано реле за време. През определени периоди трябва да се превключва със специално устройство. Ако не го превключите навреме... И никой не знае кога е крайният срок за превключване. Във всеки случай не е повече от една година.

— В такъв случай това трябва да се свали — мъдро отбеляза Дона.

Стив се разсмя.

— Не се смейте, Стивън. В края на краищата това се удаде на Рон Дондъривоу.

— Какво знаете вие за Дондъривоу?

— О-о, съвсем малко. Виждала съм го, когато бях съвсем малка. Помня обръча около шията, а после... видях го пак, но вече без нашийник.

Той я гледаше, без да откъсва очи.

— Значи сте видели Дондъривоу...

Изведнъж на вратата се почука. Рейлънд трепна от неочаквания шум.

— Мис Криири, Планирацията ни изпрати за този Оп.

— Трябва да вървите, Стивън — меко каза девойката.

Тя прошепна нещо, единият от гълъбите излетя от рамото ѝ, описа кръг из стаята, без да изпуска Рейлънд от поглед, докосна летейки врата, която веднага се отвори безшумно.

— Внимавайте — тихо каза Дона. — И не съжалявайте много за Анжела.

— Добре — промърмори Рейлънд и се отправи към вратата. Там го чакаше офицер със злорадо изражение на гранитната си физиономия и каска с радарни антени. Чак когато вратата се затвори зад него, Стив се сети, че не беше споменавал името на момичето, което го предаде — Анжела Цвиг.

Рейлънд беше свикнал цял живот да е под наблюдението на Планирацията. Мъжествено и доброжелателно, лицето на Планирацията го гледаше от стереоплакатите в дома на родителите му, в казармите на Техническият корпус, в класните стаи, на всяко кръстовище, във всяка лаборатория, навсякъде, където му се беше налагало да работи. Той познаваше това лице по-добре от това на баща си. С всички жители на Земята и планетите беше така.

А сега Планирацията седеше срещу него зад масивно писалище, в кресло на въздушна възглавница, вгълбен в четене на разхвърляните по плота книжа.

Изпитвайки безмерна неловкост и смущение, Рейлънд търпеливо чакаше.

Нямаше никаква забележима прилика между Планирацията и дъщеря му. Тя беше чернокоса, привлекателна, с невинно детско лице. Той — скулест, с лъвски черти на лицето и сива коса, късо подстригана във формата на шлем. Върху облегалката на огромното кресло беше застинал стоманеносив ястреб. Но това съвсем не беше украшение. Металните клепачи бавно се отвориха и гранитовите очи се впериха в Рейлънд.

Най-после Планирацията вдигна поглед и се усмихна:

— Синко, да не би да не си свикнал да се регистрираш?

Гласът му беше кадифен, но Стив се стресна.

— Извинете, сър — промърмори той и забърза към облицования със златни пластинки телетайп. На панела имаше кодова табелка, която гласеше: „Номер едно“.

Планирацията отново се усмихна.

— И така, ти си Стивън Рейлънд. С теб вече сме се срещали, но ти не помниш.

Стив пребледня.

— Извинете, сър?

— Това беше много отдавна, синко — замислено каза Планирацията. — Дойдох у вас, в къщи. Ти беше малко дете. Не се учудвай. Просто бях познат на баща ти.

Рейлънд залитна, защото огромният сферичен вагон достигна максималната си скорост. Главата го заболя. И то не заради скоростта на вагона, не и защото не беше хапвал цял ден. А заради думите на среброкосия мъж.

— Сър, моите родители никога не са ми споменавали за нещо подобно. Те биха били горди...

Планирацията гръмко се разсмя.

— Както виждаш, синко, доста работи не знаеш за своите родители. Те съвсем не се гордееха от познанството си с мен. Напротив. Срамуваха се. Баща ти ме ненавиждаше, и то много. — Усмивката му постепенно се скри, гласът стана режещ. — Твоят баща беше враг на Плана!

Рейлънд залитна отново.

— Сър, баща ми изчезна, когато бях малък. Нищо не ми е известно за дейността му. Майка ми никога не ми е говорила за това.

— Да, бе... — свирепо процеди Планирацията. — Тя беше много опасна жена. И съвсем не беше глупава. Трябва да призная, че твоите родители бяха умни хора. Какво стана с теб, а?

— Сър?

Рейлънд съвсем се обърка. Не знаеше какво да отговори.

— Как стана Опасен? — попита Планирацията с леден глас. — Не си струваше да се опитваш да надхитриш Плана. Извърши глупост!

Рейлънд дълбоко въздъхна. Ами ако...

— Сър, разрешете да обясня — започна той. — Не съм си помислял дори да вървя против Плана. От доноса на едно момиче бях квалифициран от Машината като Опасен, но продължавам да мисля, че това беше грешка...

— Съмняваш се в правилността на решенията на Машината, а?

— Не ме разбрахте, сър. Не Машината, а информацията, която...

— Престани! — избухна Планирацията. — Не си утежнявай положението. Ти си син на своя баща. Трябва да знаеш, че само поради тази причина всичко, което правиш, е вече подозрително.

Надвисна тягостно мълчание. Едва поклащайки се, вагонът летеше напред. Започна втората половина на пътя — срещу силата на привличане.

— Правилно ли ви разбрах, сър? — изведнъж се възмути Рейлънд. — Машината ме квалифицира като Опасен, защото баща ми е извършил нещо против плана, и то преди да се родя? Според вашите думи така излиза. А това не е справедливо! Това...

— Не е справедливо ли? — изрева Планирацията. Ястребът отвори очи и тревожно се размърда. — Що за дума е това? Справедливост, свобода, демокрация... Баща ти често повтаряше тези думи, те просто са влезли в кръвта ти. Но те не означават нищо! Какво отношение има справедливостта към седемстотин и петдесет калории на ден?

Рейлънд мълчеше.

— Справедливостта е отживелица, ей богу! Няма я вече! Знаеш ли случайно с какво са се занимавали твоите благородни праотци, синко? Добивали са „справедливост“ и „демокрация“ от природните ресурси на Земята. Издирвали, изтощавали, също както фермер изтощава своите ниви — двадесет класа пшеница, и няма нито грам почва. Черноземът вече не съществува! Заедно с него изчезнаха справедливостта и демокрацията. Светът стана затворена система. Много малко ни остана, синко!

Рейлънд съвсем се обърка от мощният взрив на емоции.

— Но, но... сър... — промърмори той, — нали другите планети откриват нови хоризонти, нови източници на ресурси...

— Мълчи! — извика Планирацията. Ъгловатата му глава се наведе напред като чук. Стоманеносивият ястреб многозначително размърда крила. Планирацията хвърли разгорещен поглед към Стив. Креслото се отмести леко назад, за да компенсира засилващата се тежест от втората част на пътя.

— Ти си копие на баща си — най-последно Планирацията наруши мълчанието. — Той така и не разбра, че нови хоризонти няма. Но ти си длъжен да разбереш. Планът на Човека се основава на постоянно ограничение на твоите пагубни лични свободи, които едва не

разрушиха света. Войни! Прашни бури! Наводнения! Урагани! Горски пожари! — Планирацията изговаряше всяка една от думите така, сякаш беше нецензурна. — Налага се да плащаме вашите сметки, на баща ти и твоята. Никога не забравяй това, синко.

Рейлънд мълчеше. Може би с пистолет можеше да разколебае този властен и самоуверен човек, но човешките аргументи бяха безсилни. Оставаше да се съгласи.

— Не съм го забравял. И няма да го забравя — каза Стив, довършвайки на ум: „поне докато имам железен нашийник“.

— Безпокои те обръча — неочаквано тихо проговори Планирацията, сякаш прочел мислите на Рейлънд, което не беше чак толкова трудно. — Но всички ние носим своите нашийници, синко. Всички ние — от мен до отхвърлените, чакащи реда си в банките за органи — трябва да се отчитаме пред Машината за всеки час, за всеки преживян ден. Всеки влачи невидимите окови на Машината. Но те са неосезаеми, и аз съм съгласен, че не е същото като железните нашийници, синко.

Рейлънд неволно се усмихна. В този човек, освен способността да заповяда и управлява, имаше и обаяние. И такава, че действуваше дори на един Опасен.

Планирацията продължи:

— Ако предпочиташ тези окови, то мисля, че можеш да избавиш врата си от железния обръч.

— Да се избавя от нашийника ли, сър? — Рейлънд не вярваше на ушите си.

Планирацията кимна величествено. После натисна някакво копче и креслото леко се наклони назад. Ястребът размаха крила и излетя, а от облегалката излезе мека възглавница, която удобно обхвана главата на седящия мъж.

Субметротото навлезе в режим на спиране. Дори през звукоизолираните стени се чуваше слабо жужене, свидетелстващо за силите, тласкащи вагона през невидимото електростатично поле. Жуженето се предизвикваше не от триене, а от неравномерните колебания на генераторите, тласкащи вагона. Рейлънд усети, че теглото му започва да се увеличава.

— Всички по един или друг начин сме свързани с Плана — отново проговори Планирацията. — Трябва да намеря начин да те

обвържа с Плана завинаги. Или ти самият да откриеш такъв начин. Тогава нашият ще стане излишен.

— Може би моята работа е доказателство за лоялността ми? — отчаяно възкликна Рейлънд.

— А може би не — подразни го Планирацията, като поклати глава. — Не е важно какво си направил, а какво ще правиш от тук нататък. Твоята работа може и да е била талантива, но излизаше от рамките на Плана. Запомни това. Запомни го завинаги. Планирацията Машина ще ти постави задача. Ако я изпълниш...

Той тежко въздъхна, без да довърши.

Рейлънд също дишаше тежко. Тялото му се превърна в оловна тежест. Субметротото се носеше все по-далеч от разтопеното земно ядро през тунел от втечнени скали. Само силовите полета държаха тунела отворен и не позволяваха на стените да се съединят. Вертикалната скорост бързо нарасна до 150 мили в час.

Може би, ако успее да поговори с Планирацията, Рейлънд щеше да разбере тайната на трите дни, които му се губеха. Но тялото не желаше да се напряга. дори гласът на Планирацията стана дрезгав, независимо от антиускорителното платно.

— Свободен си, Рейлънд — бавно проговори той. — Или искаш да разбереш в какво се състои задачата?

Стив въздъхна. Очите му бяха устремени към мъжа в креслото с ням въпрос.

— Машината счита, че ще се справиш. Впрочем — дълбокомислено забеляза Планирацията, — всеки от нас си има роля и аз не съм длъжен да разбирам всичко, което Машината говори. Затова ти цитирам заповедта дословно. Твоята задача е да изобретиш нереактивна тяга.

Рейлънд се хвана за края на масата, за да не падне.

— Не... нереактивна тяга?

Планирацията беше видимо доволен.

— Явно и в твоите задължения не влиза разбирането на думите на Машината. Въпреки това, тя изисква точно това.

— Имате предвид... става дума за нереактивна двигателна система, така ли?

— Да.

— А знаете ли, че вашите специалисти по разпитите три години се опитваха да изстискат от мен тайната на нереактивния двигател? Не знам защо, но те бяха сигурни, че зная начин да го построя.

— Това ми е известно — величествено кимна мъжът в креслото. — Също така ми е известно, че нищо не се получи. Но Машината е получила информация, че си конструирал такъв двигател. Възможно е да е била лъжлива. Трите изминали години направиха този двигател необходим за Плана, и още по-опасен, ако попадне във вражески ръце. Точно за това Машината иска да има нереактивна тяга на разположение. Информацията за твоите постижения и възможности ѝ е казала, че ти си подходящ за тази работа. Не става въпрос за това, дали твоята амнезия е естествена или е предизвикана. Ако искаш да махнеш нашияника и да останеш жив, ти ще направиш нереактивен двигател, и то действащ. А сега трябва да вървиш — уморено завърши Планирацията, и направи слабо движение с ръка в посока на вратата. Ястребът размаха крила развълнувано, разсичайки въздуха.

Вратата се отвори и в стаята влезе офицер от охраната. Беше същински великан, но и той стъпваше внимателно под пресата на издигащият се към повърхността вагон.

— Рейлънд — прошепна Планирацията.

Стив се опря в офицера и се обърна.

— Дъщеря ми... — жуженето прерасна в рев, почти заглушаващ думите. — Дона има меко сърце, наследи го от майка си. Но умът е наследила от мен. Не придавай голямо значение на това, че ти е разрешила да поговорите, докато е била в банята.

След тези думи Планирацията затвори очи и главата му бавно потъна в облегалката на креслото.

ТРЕТА ГЛАВА

— Ще ви хареса тук, Рейлънд — меко каза операторът майор Чатърджи.

— Да, сър — съгласи се Стив, докато се оглеждаше.

Намираха се в малка стая. Рейлънд забеляза на металната стена знака на Службата за Безопасност. Той нямаше ни най-малка представа къде може да се намира в момента — на повърхността или под земята.

— И не обръщайте внимание на дреболиите — бърбореше майорът. — Главното е работата.

Той беше подвижен и лек като юноша, шлема с радарните антени носеше небрежно, като част от карнавален костюм. Усмихна се, когато улови погледа на Стив.

— Това ли?... Адски неудобно нещо. Но вие сте Оп, и заповедите на Машината са...

— Свикнал съм с това.

— Тук има и други Опове — побърза да добави Чатърджи. — Дори някои от най-добрите работници...

— Моля да ме извините, майоре — прекъсна го Рейлънд, наведе се над телетайпа и набра името си и кода. Машината отговори веднага:

„П. Информация. Операторът майор Чатърджи е упълномощен да промени статуса ви. действия. Да се изиска необходимото оборудване за разширение на системата уравнения на общото силово поле и равновесното състояние.“

— Вече имате и задача, Стив! — възкликна майора, погледнал иззад гърба на Рейлънд. — При нас всичко става много бързо. Имам калкулатор с шест регистъра и стая, където може да се инсталира, докато се преоблечете. Гарантирам ви една торба долари.

— Изобщо не разбирам — каза Рейлънд. — Обща теория, равновесно състояние... Какво означава всичко това.

Но в тази област майорът се оказа един жизнерадостен невежа. Работата му беше административна. А останалото Стив ще узнае, когато му дойде времето, нали?

Рейлънд вдигна рамене.

— Добре. Докато Оporto е жив, друг калкулатор не ми трябва.

— Другият Оп? О, да, разбирам, вие винаги се държите заедно. Ще го командиравам при вас.

Рейлънд не го слушаше. Той се взираше в телетайпа. Трябваше да помисли върху тази част от заповедта, която му се струваше най-важна. „Операторът майор Чатърджи е упълномощен да промени статуса ви.“ Нима този човек с блестящи, подвижни като живак очи, нима точно той трябваше да завърти ключа и да отвори нашияника? Или пък Стив не тълкуваше съобщението както трябва? Но Машината винаги се изразява точно. Друг е въпроса, че хората не винаги правилно тълкуват казаното. Дали се има предвид, че Чатърджи ще освободи Рейлънд? Или, може би, ще му промени статуса... до статус на суровина в банките за органи?

Последната мисъл накара Рейлънд да се съвземе.

— За какво й е на машината нереактивна тяга? — попита Стив. — Йонните кораби са способни да стигнат до всяка планета, а на мен ми се струва, че Плана на Човека се заравя все по-дълбоко в недрата на Земята, изоставяйки космическите колонии.

— Престанете! — извика майорът. — Такива мисли не влизат във функциите ни.

— Да не би Машината да се опасява, че нереактивната тяга ще попадне в ръцете на врагове на Плана? — настояваше Рейлънд. — Чии ще са тези ръце? Какви са тези врагове? Планът покори всички планети, в него е включено цялото човечество, освен няколко бегълци като Дондъривоу...

— Не биваше да споменавате за това! — майорът като че ли беше потресен. — И без това си имаме достатъчно грижи, за да допускаме незапланирани разговори.

„Явно няма смисъл“ — реши Рейлънд и кимна, за да покаже, че се е примирил. Майор Чатърджи веднага си върна жизнерадостната физиономия.

— Трябва да ви настаним — усмихна се той. — Вера! Влез, миличка!

В стаята важно влезе висока блондинка, обува в червен панталон и къс жакет със същия цвят. Преди два века е могла да бъде мажоретка

в някой оркестър, но в Ерата на Плана изпълняваше много по-важна функция.

— Стив, това е Вера, една от най-добрите ни компаньонки. Ще ви помогне да се настаните и да навлезете в работата, гарантирам ви.

Компаньонката разтегли устни в професионална усмивка.

— Знай до съвършенство своите функции, само своите — пропя тя. — Това е нашият девиз, мистър Рейлънд.

— Превъзходен девиз! — сияещ се обади майора. — Поемете го, Вера. И не забравяйте, че днес в деветнадесет нула нула имаме съвещание.

Рейлънд, разбира се, си мислеше за заповедта на Машината, за нереактивната тяга, за теорията на равновесното състояние, за трите дни, които му се губеха, за фразата „...майор Чатърджи е упълномощен да промени статуса ви...“, за факта, че Планирацията знаеше за разговора му с Дона Крири. Но и това, което говореше компаньонката, имаше голямо значение. Той се постара да се откъсне от своите мисли и се заслуша:

— Тук ще ви хареса, Стивън — на висок глас обеща Вера и го хвана под ръка.

Тръгнаха надолу по тунел със сиви бетонени стени. Прозорци липсваха.

— Това място се нарича „Черният Кръг“ — съобщи момичето. — Странно, нали? Но ти ще свикнеш. Аз ще те науча!

„Черният Кръг“ беше щаба, от където майор Чатърджи ръководеше снабдяването и работата на персонала. Стив не намери друго обяснение за предназначението му.

— А това е „Сивият триъгълник“ — изчурулика Вера, като сочеше следващото кръстовище. — Там е разположен медицинският сектор. Проверки, изследвания, травми, а също и... — тя се ухили — изпращане в банките за органи.

Рейлънд въздъхна.

— Не се вълнувай, Стив. Можеш да се довериш на майор Чатърджи. Ти си гледай своята работа, той ще си върши неговата. Така се работи в Група.

— Да, да, разбирам. Просто... Вече бях веднъж на крачка от банките за органи. Цели три години. Да си призная, не ми допада перспективата да попадна в месомелачката.

Компаньонката беше шокирана. Тя се закова на място и сърдито вдигна вежди.

— Месомелачка? Що за непланова дума!

— Имах предвид...

— Плановият термин е „утилизация“ — твърдо заяви тя. — Не би могъл да отречеш логиката на Машината, нали? — и без да дочака отговор, продължи: — Банките за органи са необходим стимул за дадена проблемна група. Този стимул гарантира максимална производителност на работата. Ако тази неблагоприятна група или човек се справи със задачата, няма от какво да се страхува. Ако ли пък не успее... — компаньонката въздъхна, повдигайки очарователните си рамене. — В такъв случай благосъстоянието на Плана на Човека изисква да дадат своя дял за обществото по друг начин. Техните органи ще се употребят за подобряване здравето на по-ценните граждани. В това е Мисията на Групата!

— Благодаря — раздразнено отговори Рейлънд.

В лагера с максимална изолация зад Полярния кръг беше тежко и страшно, с тъга си помисли той, нямаше никакви удобства, но поне не му се налагаше да слуша лекции от момичета с жълто около устните.

Названията като „Черен Кръг“, „Сив триъгълник“ и други такива бяха изобретения на Службата за Безопасност. Целият комплекс се наричаше Група-център, и можеше да се намира където и да е — даже под Индийския океан.

В „Сивият триъгълник“ мина на тестовите и видя Опорто. Дребосъкът изглеждаше напълно оздравял, но малко отнесен. Помахаша си с ръце за поздрав, но не успяха да разговарят. Рейлънд се успокои, че Опорто все пак не е утилизиран.

След тази среща следваха физиологичните тестове, които избиха от главата на Стив всякакви мисли за съдбата на Опорто. Сътрудниците в „Сивият триъгълник“ измерваха функционалното състояние и коефициента на лоялност, използвайки всички методи, прилагани в лагера, дори и нови. Лаборантите прикрепиха електродите и го завързваха в креслото пред апаратурата, а разпитващите изискваха и най-малките детайли, като това какви играчки е получил Стив от майка си по случай третият си рожден ден.

Тестовите го върнаха в онези тъжни дни, когато го подлагаха на непрекъснати сеанси в „центъра за отдих“. За Рейлънд тези дни се

равняваха на векове. Тогава го наказваха всеки път, а той така и не разбра смисъла на безумните въпроси, с които го засипваха. Рейлънд изтръпна целият при мисълта, че този кошмар може да се повтори. Ами ако започнат и тези да се интересуват от пироподи и тем подобни?

Но въпросите бяха стандартни и всичко се размина. Не веднъж ги бяха задавали и отговорите бяха записани в паметта на Машината. Обаче разпитът продължаваше, защото така се изискваше. Реакциите на Рейлънд се наблюдаваха веднъж при ослепителна светлина, друг път при облъчване с инфрачервени лъчи. Залпове от най-различни инжекции ту го възбуждаха, ту го успокояваха, дори го приспаха за малко, през което време стотици сонди и електроди проверяваха натоварването на вътрешните му органи.

Накрая всички анализи бяха предадени за обработка и приключиха.

Рейлънд облече чисто нови панталони и червена риза, след което го изпратиха в коридора при чакащата Вера. На устните ѝ беше застинала лакирана усмивка, очите ѝ сияеха от удоволствие.

— Ти премина благополучно тестовете! — възхити му се тя. — Знаех си, че всичко ще мине добре. Вече си пълноценен член на Групата. Ела, ще ти покажа стаята. Много симпатична стаичка, Стив! После... О, после имаме много работа. Мисля, че общата ни столова ще ти хареса. Ще имаш прекрасни условия за работа. От теб, а и от цялата Група очакват много, нали? Длъжни сте да оправдаете това очакване. В това е Мисията на Групата!

Потока от думи не секваше, докато тя го развеждаше по коридорите на Центъра близо един час, след което го заведе в столовата. Там нямаше никой — бяха закъснели за обяд заради медицинския преглед. Храната се оказа обичайната — стандартният порцион за служители от общ профил на категория „А“. Почти със същото го хранеха и в лагера. След обяда Вера изпълни обещанието си относно стаята.

Жилището се оказа неочаквано удобно. леглото бе необикновено меко, лавицата за книги — плътно натъпкана с всякакви справочници и таблици. Имаше и достатъчно голям шкаф за съхранение на лични вещи, каквито Рейлънд отдавна не притежаваше.

— Каква прелест само, а? — ентусиазирано възкликна Вера. — Само че трябва да побързаме, Стив. Почти стана седем часа!

Общата столова се намираше над нивото на лабиринта, наречен Група-център. Сивите ѝ стени бяха лекомислено изпълнени с пъстри рисунки.

Рейлънд се огледа. Вътре беше светло и шумно от разговорите на толкова много хора. Двадесетина компаньонки, стандартно симпатични като Вера, танцуваха със смеещи се офицери от Технокорпуса, седяха по масите, пееха около пианото. Забързани келнерки със същата приятна външност сновяха из залата и поднасяха напитки и леки закуски. Тук бяха и новите колеги на Рейлънд, облечени в същата червена униформа. Сърцето му заби ускорено — поне още трима бяха с нашийници! И което беше най-неразбираемото — те се смееха! Единият танцуваше с висока червенокоса дама, двама играеха на карти. Като че ли железните обръчи не ги притесняваха много-много.

Стив с облекчение въздъхна. Струваше му се, че през последните три години е мечтал точно за такова място.

Зад огромният прозорец, висок над шест метра залязващото слънце заливаше с оранжева светлина древните гори. Под напора на неусетния вятър върховете на боровете се клатеха, а отсрещния склон беше покрит с вечнозелени ели и вече пожълтели дъбове.

Вера го побутна по ръката.

— Какво ти е, Стив? Да не те е страх от високото?

Той въздъхна и се върна към настоящето.

— Ами... до сега не знаех къде се намирам...

— Ти и сега не знаеш — засмя се тя. — Да вървим, ще те представя на Ръководителя на Групата.

Генерал Флаймър се оказа човек с огромни очи и тяхна униформа, поради което имаше вид на голяма самодоволна жаба.

— Така, значи, вие сте този Рейлънд — генералът сграбчи ръката на Стив, сияещ и дружелюбен. — Радвам се, че се присъединявате към нас, Стивън! — Той се пресегна усмихнат и докосна с нокът нашийника. — А тази дреболия ще я свалим за миг. Главното е да давате резултати. Ако има резултати, благонадеждността ви е обезпечена. Няма нищо по-справедливо!

Като хвана Рейлънд за свободния лакът, генералът го побутна напред.

— Искам да ви запозная с другите сътрудници — добродушно поясни Флаймър. — Ето един! Паскал! Почакай! Стивън, разрешете да ви представя...

— Вече познавам полковник Лескюри — изрече Рейлънд, разпознал офицера от Технокорпуса, който показва на него и Оporto тяхното купе във вагона на Планирация.

Полковникът кимна, докато генералът събираше останалите членове на Групата, те се отделиха настрана.

— Не исках още тогава да ви говоря за работа, въпреки че знаех накъде ви изпращат. Вашето-о... събеседване... успешно ли беше?

Рейлънд разбираше прекрасно, че полковника можеше и да не е толкова благосклонен, ако беседата не беше удачна, но реши засега да не обръща внимание на това.

— Да — каза той. — Планирацията беше в настроение...

Полковникът го перна закачливо по бузата и намигна.

— Другата беседа, момчето ми! Какво ще кажеш за момичето, а?

Рейлънд започна да си мисли, че едва ли има гражданин на Плана, който да не знае, че близо час е говорил с Дона Кририри в банята ѝ.

— Хей! — замаха с ръка генерал Флаймър. — Вие също, Ото!

Полковник Ото Готлинг, човек с каменна физиономия и тежка стъпка, беше специалист по горивни ракетни камери. Последните двадесетина експедиции към външните планети бяха оборудвани с камери, конструирани от него.

Рейлънд успя да схване, че всеки сътрудник в Групата беше специалист в някаква област. Обаче не успя да схване какво общо има между тези раздели на науката и как се съчетават те тука. Полковник Лескюри беше специалист по биология, директор на отдела по Космическа биология на Плана. Майор Лангрън беше астрофизик. Имаше още двама математици — специалист по теорията на числата, чието име беше смътно познато на Стив, и още един, занимаващ се със стандартни цикли. може би случайно, но и двамата носеха нашийници. Третият Опасен беше химик, специалист по хранителни продукти — веселяк с неизчерпаем запас от вицове и епиграми.

Когато всички се събраха, генерал Флаймър се подпря на масата и с чукане по нея призова за внимание.

— Тост! — изрева той. — За Мисията на Групата и за Плана на Човека!

Разнесоха се одобрителни възгласи. Флаймър пресуши халбата и изведнъж стана сериозен.

— Някои от присъстващите може и да не разбират каква е целта на нашата Група. Но скоро ще разберат. Все пак, заради новите ни колеги, ще разясня философията на Груповата Атака. Това е най-същественният, най-могъщият инструмент на нашия научен прогрес.

— Ура за Груповата Атака! — изрева един от математиците.

Компаньонките захихикаха, генералът снизходително се усмихна и продължи:

— В миналото, както ми обясни един групов историк, с наука са се занимавали самотници. Някои от вас може и да си мислят, че това продължава и до сега. Флаймър изпрати на Рейлънд ледена усмивка. — Но тези времена безвъзвратно са отминали! Повратен момент станала Групата на Айнщайн, събрала се в град Хирошима, за да работи върху фундаменталните проблеми на делението на атома. За съжаление обаче — той подаде чашата да я напълнят, — всички пионери на атомната наука загинали в резултат на неочаквано успешен опит за деление на уран. Но принципа на Груповата Атака останал. От тогава Плана на Човека усъвършенства този принцип, шлифова прийомиите на Груповата Атака. Когато на Плана му трябва ново научно откритие, за осъществяването му се образува Група. Необходимост от подобна Група има сега. Тази Група сте вие! Вие сте моята Група, всички вие!

Речта бе прекъсната от продължителни аплодисменти, викове и възгласи. Флаймър се усмихна зловещо и ядосано, което до някъде не подхождаше на пухкавото му лице.

Генералът заговори отново, гледайки право към Рейлънд и другите Опове:

— Сигурен съм, че разбирате защо от вас се очаква да успеете. Тогава бихте се убедили, че Груповият принцип действа и в двете посоки. Ако не успеете... — той прокара пръст по гърлото си — ...з-з-з! И право в банките за органи!

Аудиторията избухна в бурен смях. Майор Чатърджи скочи от стола, очите му светеха.

— Три пъти „ура“ за генерал Флаймър и Плана на Човека! Хип-хип...

— Ура-а!

Викаха гръмко, но без синхрон.

— Хип-хип...

— Ура!

Този път викаха всички.

— Хип-хип...

— Ура!

Рейлънд откри, че крещи наравно с всички.

Той беше роден в системата на Плана. Не би могъл да се съмнява в него. Това би обезсмислило живота му, както нашийника почти уби надеждата.

Когато аплодисментите започнаха да утихват, Флаймър вдигна ръка с усмивка.

— Този път на Машината ѝ трябва двигател на нов принцип. — Той вдигна рамене, доколкото изобщо бе възможно в тясната униформа. — Не съм учен и нямам понятие колко е сложна тази задача. Вероятно някои от вас я считат за много сложна. Какво пък, задачата на останалите е да ги убедят в обратното. — И закачливо се попипа по врата.

При цялото си старание Рейлънд така и не изкопчи подробности от останалите сътрудници. И то не защото нямаха желание да говорят, а защото трябваше да узнае всичко постепенно. Уверяваха го, че Машината ще му даде детайлно задание. А засега... може би още една чашка?

След около час Вера предложи да му покаже най-краткия път до неговата стая. Хванати за ръка, те тръгнаха да пътешестват по сивите коридори.

— Това е сектор, където още не си бил. Виждаш ли? Това е Възела. центъра за свързка.

— Отличен е — съгласи се Стив.

Чувстваше се прекрасно. Дори обръча не му се струваше толкова твърд и хладен. Какво мило момиче... разбира се, компаньонките се подбират, обучават ги, едва ли не ги развъждат като специална порода. Но Вера му напомняше за изгубената любима. Анжела, за която дъщерята на Планирацията знаеше повече, отколкото се налага. Разбира се, тя би могла да прочете всичко в личното му дело, и...

— „Зеленият полукръг“ — пропя момичето до него, сочейки емблемата, закачена на стената.

— Превъзходно — машинално отговори Рейлънд, след което се загледа по-внимателно. — Какво става там?

— Слушай, Стив, краткият път всъщност не ни е нужен. — Тя го буташе настрани. — Старият маршрут е...

— Не, не, виж само! — настояваше той.

Двама пазачи, независимо от късния час, отваряха масивна поцинкована врата. вътре се виждаше грамадна шахта, чийто под се осветяваше от мощен прожектор, монтиран някъде отгоре. Рейлънд разбра, че това е шахта за кацане на ракети. мощен кран, огромни тръби на пожарогасители, черни ями в пода... С някаква част от съзнанието си той отбеляза всички детайли. Преди време сигурно често са кацали ракети. Там някъде, горе, скрит от ослепителната светлина, би трябвало да е входния портал, скриващ небето.

Но сега в шахтата нямаше ракети. Имаше нещо друго, напъхано в масивна желязна клетка.

— Какво е това? — Рейлънд беше изумен.

Съществото приличаше на морско животно — морж, или тюлен, каквито Стив беше виждал около лагера за пълна изолация. Но цветът му беше златист, като метално злато, под лъчите на залязващото слънце. само че сега светлината идваше от немилосърдния прожектор.

Стив не беше виждал подобно нещо в живота си.

Съществото явно беше живо, но ранено. лежеше на пода без сили. Златист мъх покриваше кървавите петна, на главата зееше отворена рана. няколко пръта от клетката бяха огънати и окървавени.

— Да си тръгваме, Стив — жално се замоли Вера. — Моля те! майор Чатърджи не искаше да виждаш пространственика, докато... — тя съвсем се обърка. — Моля те, забрави какво съм казала. Изобщо не биваше да те водя насам. Но... Хайде, Стив, моля те, нека да си тръгваме!

Той неохотно позволи да го отведе. Така или иначе, пазачите затвориха врата след себе си. Нямаше какво повече да се гледа.

Какво, по дяволите, беше това?

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

На следващият ден в седем сутринта звънеца на телетайпа изтръгна Рейлънд от дълбокия сън. Без да се е събудил напълно, той скочи към Машината, да за отговори.

„Въпрос. Присъства ли Стивън Рейлънд, оп. АВС-38440?“

Пребледнял, Стив потвърди. Би трябвало да се извини, ако говореше с човек, но Машината не се интересуваше от извинения.

Веднага на лентата се изписа отговорът:

„Информация. Теорията на равновесното състояние е основана на хипотезата на Фред Хойл, английски физик и астроном от ХХ век, според когото в междузвездното пространство постоянно възникват облаци водород, като по този начин се възстановява загубата на вещество от синтеза във вътрешността на звездите. Действия. Да се намери математически обосновани теории и да се покаже в какви условия процесът е възможен. Да се даде оценка на възможността за математическо потвърждаване на неутрализацията и реверсията при процеса на формиране на водорода.“

Рейлънд тъпо гледаше лентата.

На вратата тихо се почука и в стаята с танцова стъпка влезе Вера. носеше поднос с чай, препечени филии и възрозов сок.

— Добро утро, Стивън! Събуди се и пий!

С жест той ѝ заповяда да мълчи. Откъм телетайпа се чуха серия потраквания и се изписа ново съобщение:

„Информация. Съществуват експериментално потвърдени данни за възможното съществуване на механизъм, който не се подчинява на Третият закон на Нютон. Информация. Гореспоменатият механизъм по-нататък се нарича нереактивен двигател. Действия. Да се разработи необходимата математическа обосновка за възможността нереактивната тяга да се приложи в двигателите на корабите на Плана. Действия. Да се запознаете с разработките на полковник Готлинг относно общата теория на силовото поле като необходим първи етап.“

Телетайпът замълча. Рейлънд откъсна лентата и седна. Беше очевидно, че някой е съобщил на Машината сведения, почерпени от неговите стари забранени книги.

Вера нежно изтегли лентата от пръстите му.

— Трябва да закусиш! — с укор напомни тя. — И да се изкъпеш! Като начало трябва напълно да се събудиш, тогава по-лесно ще мислиш.

Стив като на сън се дотътри до банята. В съзнанието му в бесен вихър се въртяха облаци от междузвезден водород и ненютонови силови полета.

Горещият душ го накара да се съвземе. Докато се обличаше и сядаше да закусва заедно с компаньонката, съзнанието му беше вече съвсем ясно.

— Нереактивна тяга... — повтори замислено Рейлънд. — Та това е невъзможно! Противоречи на закона на Нютон!

— Пий си чая, Стив! — спокойно каза Вера. — Нима Машината ще ти постави задача, която е неразрешима?

— Но аз не... Е, добре, къде са експерименталните потвърждения? Досега не съм видял такива.

Момичето за миг погледна часовника си.

— Полковник Лескюри чака, Стив. Допивай си чая.

Полковникът изглеждаше много официален в червената си униформа и бялата престилка върху нея.

— Виждам, че сте развълнуван, Рейлънд. Успокойте се — посрещна го той.

Стив многозначително докосна железния нашийник.

— Да, естествено — усмихна се полковникът. — Но нали стремежа ви е да се избавите от него? А засега най-добрият начин е да се успокоите, защото трябва много внимателно да ме изслушате. Ще ви разкажа за Рифовете на космоса.

Рифовете на космоса!

Рейлънд с мъка преглътна. Наоколо сякаш падна гъста мъгла от спомени за годините, прекарани в изолационния лагер. Той пак лежеше завързан на кушетка в стаята на терапевтите, в очите му блестеше ослепителна светлина. Над него се наклони доктор Трейл, дебел и вежлив, и непрекъснато повтаряше с хрипящ глас: „пространственик“, „пиропод“, „нереактивна тяга“, „космически рифове“...

— Успокойте се, Рейлънд — гласът на полковника идваше някъде от далеч. — Към проблема трябва да се подхожда поетапно. Първо ще ви дам само информацията, с която трябва да се запознаете.

— Да, разбира се — въздъхна Стив.

Но не можеше да се успокои. Та нали от разказа на полковника би могла да се разкрие тайната на трите изгубени дни!

— Нека първо пийнем по нещо — предложи полковникът. — Жаждата не помага при разговори.

Рейлънд се колебаеше. Алкохолът винаги е бил забранен — и в Академията, и в лагера.

— Хайде, елате — с намигане го покани полковникът. — Една малка трансфузия няма да ви навреди.

Той отвори едно шкафче и извади чаши и малка кутийка. Рейлънд бързаше да се върне на темата на разговора:

— Какво е това Рифове на космоса? Метеоритни облаци ли?

Паскал Лескюри се разсмя.

— Не-е. Това е почти същото като кораловите рифове. Моля! — Той вдигна своята чаша. — Е, това е друго нещо! — отбеляза полковникът, докато отваряше кутийката. На масата се изсипа цяла колекция от фантастични същества, направени от пластмаса малки копия. Рейлънд им хвърли един поглед, почти без да ги забележи, защото мислеше върху думите на Лескюри. Коралът е продукт от дейността на живи организми.

Полковникът кимна, сякаш бе прочел мислите му.

— Рифовете на космоса също са построени от живи организми, само че за създаването им е отишло доста повече време.

Рейлънд рязко остави чашата си на масата и успя да изплиска част от съдържанието.

— И какви организми според вас могат да живеят в космоса?

— Как какви? — сериозно попита полковникът, почуквайки с показалеца по пластмасовите фигурки. — Например такива. Това са копия на реално съществуващи организми. Освен това и самите създатели на Рифовете — едни прости едноклетъчни, които съществуват навсякъде.

С усилие на волята Рейлънд се застави да говори бавно и смислено.

— Днес сутринта получих заповед от Машината да се заема с теорията на равновесното състояние... От тогава непрекъснато мисля за тази и други хипотези на Хойл. За това, че животът е възникнал още преди образуването на планетите под въздействието на високоенергийните ултравиолетови лъчи в изстиващите облаци от газ и прах около Слънцето. Но как е оцелял този живот? Облаците са изчезнали, когато е започнало формирането на планетите.

— Животът умее да се приспособява — отбеляза полковникът, докато си играеше с пластмасовите фигурки. После остави играчките и отпи от чашата. — Ако оставим настрана непознатите аспекти — с лекторски тон продължи той, — то животът е съчетание на материя и енергия. Ефекта на Хойл го снабдява с материя под формата на водородни облаци, които непрекъснато възникват в междузвездното пространство. А с енергия се снабдява сам.

— И по какъв начин?

— Като на базата на водорода синтезира по-тежките елементи — тържествено завърши Лескюри.

Той натисна някакъв ключ. От тавана излезе екран, появи се изображение. Някакви тела преминаваха бързо пред погледа. Всичко би приличало на увеличено изображение на обикновена клетка, ако съществата не светеха със собствена светлина.

— Фузорити — мрачно каза полковникът. — Ужасно издръжливи твари. Синтезират водород по термоядрен път и генерират енергия. Живеят в открития космос.

Фузорити!

Рейлънд отново се напрегна, сякаш го удари ток. Знаеше, че полковникът следи реакциите му и се опита да се отпусне, но Лескюри още няколко секунди го разглежда дълбокомислено.

— Не се учудвам, че с те потресен — произнесе той, намигайки съчувствено. — Идеята съвсем не е проста. От нея следва, че планетите далеч не са единствени самотни оазиси в мъртвите пространства на космоса, а само острови в безкрайния океан на живота, за който никога не сме подозирали.

— Но защо нито едно от тези същества не е попадало на Земята?

Рейлънд определено се дразнеше от мудността на полковника. За Стив това беше въпрос на живот и смърт, а за Лескюри — една доста скучна лекция. Той повдигна рамене.

— Навярно загиват във въздуха. Подозирам, че по-тежките елементи за тях са отпадни продукти, и затова са отровни. Възможно е точно такива същества да са „построили“ Земята — замислено продължаваше той, като посегна за чашата си и отпи. — Това обяснява съдържанието на тежки елементи много по-добре от космогонните теории. В същност, това няма значение. Поне за Плана.

Рейлънд се намръщи. В тона на полковника се долавяше нещо нелоялно. Реши да промени темата и докосна малките пластмасови фигурки.

— А тези същества? Това ли са фузоритите?

— Не. Това са пироподи. Те живеят на Рифовете.

Полковникът махна с ръка и екрана отново светна. Рейлънд се наклони напред.

— Приказна страна! — успя да въздъхне той.

На екрана се преплитаха светещи клончета и лиани, между които се разхождаха някакви феерични същества, приличащи на разноцветни птици.

— Наричайте я както ви е удобно — засмя се полковникът. — Аз съм бил там и бих се изразил по по-друг начин. Разбирате ли, във Вселената наистина постоянно се ражда ново вещество, формират се водородни облаци. Видях го с очите си преди няколко години. — Той нервно отпи. — Пироподите бяха вече открити, но не ни се удаваше да заловим нито един. Тогава Планирацията заповяда да оборудваме ловна експедиция.

Рейлънд се смръщи.

— Ловна експедиция ли? Но нали Плана няма толкова излишна енергия! Всяка калория трябва да се изразходва продуктивно.

— Ти си старателен ученик — кисело се усмихна полковникът. — Въпреки това, Машината реши така. Поне така твърдеше Планирацията. И ние тръгнахме да търсим нова планета отвъд орбитата на Плутон. Имаше ли такава планета? Налагаше се да приемем, че има, иначе откъде ще се появят пироподите? Знаехме, че не живеят до орбитата на Плутон. Беше дълъг полет. нали знаеш защо не може да се осъществи междувъзвезден полет? Енергия има, но откъде ще се вземе работна маса, която да тласка кораба напред? След като пресечеш орбитата на Плутон, проблемът изниква с пълна сила. Пътувахме на стария „Кристорбал Колон“ с водородни двигатели. За работно тяло

използвахме вода. Дори целият запас едва ли би стигнал да кацнем на хипотетична планета. Трябваше да презаредим там, на място. Ако намерим вода, разбира се — сухо се засмя Лескюри. — Но не намерихме планета...

— Как тогава сте се върнали? — удиви се Рейлънд.

— Сблъскахме се с нещо, което нарекохме Краят. Но това още не бяха Рифовете. До тях оставаха милиони мили. Краят принадлежи на Слънчевата система. Представлява рехав пояс от малки астероиди, снежни и ледени парчета, основно замръзнал метан и амоняк. Но и вода намерихме, и то достатъчно, за да напълним резервоарите. И тръгнахме по-нататък да изпълняваме задачата на Машината. — Лескюри се напрегна, допи чашата и продължи. — Отдалечавахме се все повече и повече от Слънцето, извън границите на Краят, докато то не се превърна в малка, не особено ярка звезда. Почти бяхме готови да се връщаме, когато видяхме първият Риф. — Полковникът отново махна с ръка и екрана блесна. — На пръв поглед не изглеждаше кой знае колко впечатляващо — някаква си струпана маса с неправилна форма. Обаче тази маса светеше!

Рейлънд откри, че незабелязано е изпил съдържанието на чашата си, и мълчаливо я протегна към полковника, който веднага я напълни, без да забрави и себе си.

— Наистина приказна страна. Кацнахме в истинска гора от крехки коралови образувания. тънките шипчета на мъждукащите кристални израстъци се чупеха при допир до скафандрите. Екипажът бродеше по тази джунгла, заплашваща със своите капани от живи пропасти и остри като бръснач корали. Но това е нищо! Имаше грамадни, прекрасни цветя, сияещи като дъга и разпръскващи около себе си смъртоносни гама-лъчи. Златистите лози отговаряха на всеки допир с високоволтов удар. Тук-там блестяха поточета от радиоактивни изотопи, на места тези изотопи бликаха като гейзери. Кошмарно! Налагаше се да се дезактивираме, да лекуваме леките драскотини, но не спряхме да изучаваме Рифовете. Това бе струпуване на живи същества, една колония фузорити. Учените изброиха стотина вида. Сигурно са се развили от спори, плаващи бавно в междузвездното пространство. Нарастват много бавно — по няколко сантиметра за милион години. Но фузоритите не бързат за никъде. — Полковникът пресуши чашата на един дъх и дълго седя, гледайки я

втречено. После вдигна глава. — Тогава се спряхме и се спогледахме. Беше съвършено ясно, че сме открили повече от това, за което сме изпратени. Открихме ново жизнено пространство за човечеството.

Внезапният изблик на емоции накара Рейлънд да скочи от стола.

— Ново... жизнено пространство?! Там могат ли да живеят хора?

— А защо не? Има всичко необходимо — водород за добив на енергия, метали за машините, суровини за синтез на храна... Докарахме от там цяло богатство. Натоварихме кораба с образци от всичко, което намерихме — невероятни диамантени сталактити, кристали практически чисто желязо, живи призми, които в резултат на радиоактивни процеси светят със собствена светлина, порести гъбоподобни конгломерати, които според анализа съдържат деветдесет процента уран-235. Видяхме парчета, по-тежки от сто-двеста килограма, а това е много над критичната маса. Една от „гъбите“ все пак избухна, когато я хвърлихме в открития космос. След този случай се наложи внимателно да разделяме камъните на малки парчета, за да избегнем неприятностите.

— Значи за това на Машината ѝ трябва нереактивната тяга. — Най-после светъл лъч в гъстата мъгла от заплетени факти, обхванала Рейлънд от напускането на лагера. — За да достига Рифовете, защото са извън обхвата на нашите космически кораби.

— Да, преди всичко — кимна Лескюри. — Въпреки че такива разсъждения излизат от рамките на функциите ни.

Рейлънд се навъси.

— Само че за какво са ѝ на Машината Рифовете? Нима сред тях има нещо, което заплашва сигурността на Плана?

— Виж, това вече не е наша работа. Мисля, че планетите са добре защитени срещу космически форми на живот от своите атмосфери и пояси на Ван Ален. Е, един пиропод мина...

— Пиропод ли?

Рейлънд за миг отново се оказа на леглото в „стаята за отдих“, почувства хладните електроди по тялото си, чу дрезгавият глас на доктор Трейл...

Лескюри присви очи.

— Рейлънд, Рейлънд... прекалено много се вълнувате. Не разбирам напълно реакцията ви. Би трябвало и преди да сте чували за

Рифовете.

— Не съм — отговори Стив. Това си беше самата истина. Или по-скоро беше слушал, без да разбира за какво става дума.

Полковникът, все още с подозрение, продължаваше да наблюдава събеседника си.

— Добре, успокойте се тогава — накрая каза той с усмивка. — Моля за извинение. Просто един член на екипажа успя да избяга след кацането, като открадна няколко образеца и описание на живота в космоса. Разбира се, хванаха го и после го пратиха в банките за органи. С една дума, неприятен инцидент. — Погледът на полковника не се откъсваше от Рейлънд и той неволно се напругаше. — Нещо не мога да се сетя как се казваше... Херик? Хорлик? Хоръкс?

Рейлънд се вкамени.

С небрежен жест полковникът прати екрана обратно в тавана, след което попита:

— Още по едно?

Стив мълчаливо поклати глава.

Лескюри въздъхна и се заигра с пластмасовите фигурки на масата.

— Ето — каза изведнъж той.

Рейлънд взе подадената му петсантиметрова играчка от черна и сребриста пластмаса. Имаше доста зловещ нос, остър като бръснач.

— Ей такава нещо ни нападна.

— Толкова малко?

Полковникът се разсмя от сърце.

— О, беше около тридесет метра дълго. Злобно създание. — В гласа му се долови неволно възхищение. — Еволюцията ги е направила злобни. Вечността е изковала тези живи бойни ракети до съвършенство. Но на тях също им трябва работна маса. Успяхме да хванем десетина такива неща. Не се различават много от птеродактилите. За това са толкова яростни. Нападат всичко, което видят, и то с такава ненавист, че ви е трудно да си го представите. Все пак в дълбокия космос не се среща често вещество, и те са принудени да се задоволят с всичко, което се изпречи на пътя им. — Докато разказваше, Лескюри бавно прибра фигурките обратно в кутията. — Това нещо ни проби. Бяха ранени дванадесет човека. Всичко стана много бързо. Движеше се по-бързо от нас. После някой се добра до

торпедата, и победихме в тази схватка. — Той за дълго се замисли. — Но дори и пиропода не притежава нереактивна тяга.

— Ако изобщо е възможно — вметна Рейлънд.

Полковникът се усмихна и внимателно го погледна право в очите.

— Мислите, че Груповата Атака ще се провали?

— Ще направя всичко, което е по силите ми — отвърна Рейлънд сухо. — Но Третият закон на Нютон...

Прекъсна го гръмкият смях на Лескюри.

— Да, да... Кой знае? Може и да се провали. Може би нереактивната тяга действително е една фикция?

Доволен от нещо — Рейлънд не разбираше от какво — той пусна кутийката с фигурките обратно в шкафчето.

— Лека нощ, уродчета!

— Говорите така, сякаш ви харесват.

— Защо не? Щом не са нападнали Земята през предишните няколко милиона години, едва сега ще я нападнат. Еволюцията не ги е приспособила към живот в атмосфера и при силна слънчева светлина. Само няколко пиропода, най-силните, рискуват да дойдат отсам орбитата на Плутон. Там са ги засекали преди нашата експедиция. След орбитата на Сатурн не се срещат, а този, дето са го забелязали там, според мен просто е умирал.

Рейлънд беше силно озадачен.

— Нали говорите за някаква опасност?

— Да... В Рифовете се таи ужасна опасност!

— Щом не са пироподите, какво е?

— Свободата.

ПЕТА ГЛАВА

— Полковник Лескюри е много мил, нали? — дърдореше Вера, докато водеше Рейлънд към следващото събеседване. — Много е мил! Ако зависеше от него, рифоплъха не би пострадал...

Тя замълча напред думата. Рейлънд старателно я изгледа в очите.

— Какво е това рифоплъх?

Компаньонката отмести поглед.

— Ето го и кабинета на майор Чатърджи — нервно каза тя и почти го натика през вратата.

Майорът стана да ги посрещне, усмихвайки се жизнерадостно и размахвайки копие от заповедта на Машината към Рейлънд.

— Готови ли сте? Ние сме готови. Имате думата.

— Ще ми трябва моят компютър — отговори Рейлънд. — И нека някой да се запознае с всички разработки по теорията на Хойл, да ги пресее както трябва и да ми даде основните и най-важни сведения.

— Ще ви се дадат трима помощници от секцията на полковник Лескюри. Аз вече съм приготвил двоичния компютър.

— Не ме разбрахте — нетърпеливо каза Стив. — Трябва ми моят компютър. Моят. И той се казва Опорто.

Златните рамки на очилата тревожно трепнаха.

— Опасен? Моля ви, Стив!

— Необходим ми е за работата — упорито повтори Рейлънд. — В заповедта на Машината всичко е казано пределно ясно.

Чатърджи се предаде.

— Добре, добре. Но ще ни трябва и разрешение от генерал Флаймър. Да тръгваме!

Вера ненатрапчиво ги следваше. Първо се качиха с асансьора нагоре, после се спуснаха, вече в друго помещение. Чатърджи тихо почука на вратата.

— Един момент — прозвуча от комуникатора.

След известно време вратата се разтвори. Рейлънд видя стая със сребърни стени и инкрустирани със сребро мебели. От спалнята излезе

генералът, дооправяйки сребристият си халат.

— Слушам ви.

Майорът се покашля.

— Сър, Рейлънд твърди, че за работата му е нужен и другия Опасен, Опорто, с който са работили и по-рано.

— Да прави сметките — вметна Стив. — Той е феноменален изчислител. Чудо на природата.

Очите на генерала се срещнаха с неговите.

— Това ще ви помогне ли да разработите нереактивната тяга?

— Ами... вижте — започна Рейлънд. — Все още не съм пристъпил към този проблем. Като начало ще се заемем с теорията на Хойл. Заповедта на Машината...

— Знам каква е заповедта на Машината — процеди генералът и замислено се почеса по носа. — Добре, дай му този човек. Но помнете, Рейлънд, че главното във вашата работа е нереактивната тяга.

— Но, сър... Машината не даде приоритет на този проблем!

— Аз го давам — натърти генералът. — На работа, момче! Дерзай!

Излязоха и майора веднага отиде в кабинета си.

— Генерал Флаймър е много приятен човек, нали? — възхити се Вера, докато отиваха под ръка към асансьора.

Рейлънд дълбоко въздъхна.

— Нещо не се връзва. Генералът живее в невероятен разкош. Всичко той решава, даже тълкува заповедите на Машината... Винаги ли е така?

Момичето не бързаше да отговаря. Чак когато го заведе до вратата на друга стая заговори отново:

— Генерал Флаймър е много приятен човек. Ще видиш, че ще ти хареса. Не се съмнявам, че полковник Готлинг също ще ти хареса.

След тези думи Вера бутна вратата и си отиде.

В последствие се оказа, че да изпиташ симпатия към Готлинг е трудна работа.

Докато Стив докладваше на Машината новото си местопребиваване, полковник Готлинг сърдито натискаше бутона за слизване. Той беше як човек с масивно телосложение и приличащо на череп лице. Рейлънд приключи и полковникът го изведе в коридора.

— Ти ще си следващият — раздразнението личеше в гласа на Готлинг. — Лескюри вече се бори с тая твар, но нищо не излезе. А на мен не ми разрешават да се заема с нея. Така че сега това е твоя работа.

— С коя твар?

— С пространственика. Викат му и рифоплъх. Тоя, дето се движи с нереактивна тяга.

— Полковник, не разбирам за какво говорите — вежливо каза Рейлънд.

Готлинг театрално вдигна поглед към тавана.

— О, Велик План! Какво става тука? Що за дебили започнаха да пращат в Групата с висша важност? Искаш да кажеш, че никога не си чувал за рифоплъховете?

— Думата ми е позната — призна Стивън. — Но, струва ми се, вие употребихте термина „пространственик“?

— Ами че то е едно и също! — полковникът спря и посочи цял ред шкафчета, явно картотека. — Тук е събрано всичко, което знаем за тях — от теглото им в покой до химическия състав на течността, която им служи за кръв. Само едно не знаем — как, по дяволите, летят? И това бих изяснил, ако ми разрешат да поработя върху тази твар!

— Но...

— Глупак! Стига с твоего идиотско „но“! — изграчи Готлинг. — Гледай тука!

Той разтвори вратата. Помещението зад нея се оказа ремонтна работилница, набързо преправена в лаборатория, разделена на отсеци от сиви прегради. По стените пълзяха открити кабели на електрическа инсталация, на тесните лабораторни маси бяха струпани банки с реактиви и друга стъклария за химически инсталации. До тях бяха поставени трансформатори, генератори на рентгенови лъчи, някакви масивни апарати, приличащи на центрофуги, и всякакво друго оборудване за бог знае какви зали.

В лабораторията кипеше усилена работа. Около масите и приборите се суетяха не по-малко от десетина мъже и жени с червени униформи. Те едва-едва погледнаха към влезлите и отново се заеха с работата си, без да проговорят. Явно оптимизма на висшите офицери не беше прихванал и долните нива на Групата.

Полковникът, изведнъж придобил добро настроение, запали дълга зелена цигара, махна с ръка, сякаш загражда цялата стая, и каза:

— С всичко това сега се разпореждате вие. Поне временно.

— Временно?

— Или завинаги. Зависи от това, дали ще ни дадете тайната как лети пространственика. Според мен, обаче, няма да постигнете нищо. Вие сте прекалено мек човек. Нашият не ви е закалил. Все пак... да ви разкажа ли за рифоплъховете?

— Да, бъдете така любезен — нетърпеливо помоли Рейлънд.

— Добре, защо не. Това същество е доста съобразително, да кажем, на равнището на нашите примати. Млекопитаещо, топлокръвно, диша кислород... Какво сте ме зяпнали?

Рейлънд затвори устата си.

— Мислех, че живее в космоса, в откритото пространство.

— И правилно сте мислили — разсмя се полковникът. — Точно там живее! Диша кислород и живее в космоса. Забавно, а? Но те имат едно изключително свойство.

— Какво?

Но на полковникът явно му стана скучно.

— Трябваше всичко да научите от Лескюри. Аз се занимавам с двигатели. Впрочем, все едно. първо, нереактивната тяга. Второ, някакво силово поле, което задържа въздушен облак около тях в открития космос.

— И свързани ли са тези два факта помежду си? — замислено попита Рейлънд.

— Разбира се, че може и да са свързани, идиот такъв! Но дали е така на практика? Аз, например, не знам. — Разговорът с такъв ненормалник развесели Готлинг и той снизходително каза: — Напълно е възможно. Щом рифоплъха може да се ускорява без реактивно взаимодействие, то сигурно може да въздейства и върху газовите молекули. Кой знае? Но... По-добре да ви покажа пространственика, там ще говорим по-спокойно.

Те пресякоха цялата лаборатория и излязоха от противоположната врата. Полковникът отведе Рейлънд към следващата врата, която приличаше на вход за шлюз. вътре до стените бяха подредени неугледни защитни костюми и боядисано в червено аварийно оборудване. На вътрешната врата стоеше надпис: „Опасност! Шахта за кацане! Изчакайте дезактивацията!“

— Сега няма опасност — уверено каза Готлинг. — Шахтата я дезактивираха преди няколко месеца, при пристигането на пространственика.

Той завъртя ръчката. Забръмчаха двигатели. Масивната вътрешна врата, обкована с листове олово, осигурена със стоманена арматура и огнеупорни тухли, бавно, сантиметър по сантиметър, започна да се разтваря встрани. Полковникът, приличащ на древен викинг с рогатия си шлем, пристъпи в шахтата. Рейлънд го последва.

Грамадната шахта беше кръгла, върху почернения бетон на пода падаше поток светлина от прожектора. Дори екипът по дезактивация, с неговите пеноструйни и пясъкодувни машини, не бе успял да избави бетона от черния спомен за кацащи ракети.

Рейлънд веднага позна мястото — това беше същата шахта, в която предната вечер погледна без да иска. Инстинктивно погледна нагоре, като очакваше да види синевата на небето и дюзите на спускаща се ракета, но армираните бетонни стени се губеха като в мъгла някъде нагоре. Крановете изглеждаха като призрачни силуети. Светлина не проникваше през горният шлюз, намиращ се на тридесет метра отгоре, макар че навън сигурно грееше меко пролетно слънце.

Готлинг докосна ръката на Рейлънд и с жест насочи вниманието му напред.

Върху почернения бетон беше поставена клетка с размерите на стая. Вътре слабо светеше странно зелено облаче, в чийто център лежеше...

— Пространственикът! — гордо каза Готлинг.

Съществуването явно не веднъж беше правило опити да се освободи. Рейлънд се приближи и разбра колко яростна борба се е водила.

Клетката беше от стоманени прътове, по-дебели от човешки юмрук, и въпреки това някои от тях бяха огънати. По тях и по златистата козина на рифоплъха се виждаше съсирена кръв.

— Опитва се май да лентяйства, но ние ей-сега ще го стегнем — почти щастливо заяви полковникът.

— Чакайте! — спря го Рейлънд. — Пространственикът е ранен. Кълна се, вие...

— Какво? — побесня Готлинг. — Какво???

Показалецът му многозначително докосна бутона на радара. Черепоподобното му лице стана още по-зловещо от излъчваната

ненавист.

— Аз...

— Идиот! Смееш да ми противоречиш?! Може би искаш да разширя полето на радара, а? Едно движение от моя страна, само едно — и от теб няма да остане нищо, даже за утилизация в банките за органи.

Рейлънд инстинктивно направи крачка назад. Ръката му неволно докосна нашийника, зареден с осем грама експлозив.

— Така е по-добре — процеди полковникът, след което плесна с ръце. — Сержант! Да не спите? Я го оципете!

Сержант в червена униформа пристъпи към клетката. Държеше някакъв прибор с остър накрайник, свързан чрез проводник с акумулатора на гърба му.

Пространственикът бавно обърна разбитата си глава към сержанта.

Едва сега Рейлънд видя очите му — големи, тъмни и прозрачни, разширени от ужас преди болката. По гладкият гръб премина тръпка. При вида ѝ Рейлънд също потрепери.

— Боцни го в ребрата! — заповяда Готлинг. — Мистър Рейлънд би желал да види триковете на нашия питомец.

Рифоплъхът изписка. Рейлънд извика почти едновременно с него:

— Недейте! Полковникът се заля в бурен смях, дори две сълзи се отрониха от притворените му очи и намокриха изпънатите скули.

— Разбира се, защо пък не? Спрете, сержант! Както казах, Рейлънд, сега е ваш ред. Щом мислите, че ще разберете как лети тази твар, без да видите в полет...

Пространственикът отново изписка, през тялото му премина конвулсия, сякаш го бе ударил ток.

— Нека сержанта прибере това нещо — тихо произнесе Рейлънд.

— Добре, както желаете — ехидно отвърна Готлинг. — Сержант, връщайте се на мястото си. А вас, Рейлънд, оставям насаме с новият ви приятел. Може би, ако аз не слушам, той ще ви прошепне на ухото своя секрет.

Полковникът величествено излезе от шахтата, явно доволен от шегата си.

След един час Рейлънд вече си даваше сметка колко трудна, ако не и неизпълнима задача са му поставили. Наложил се да се върне в стаята с картотеката, да вземе документацията и да я чете в шахтата, докато наблюдава съществуването. Искане то да свикне с присъствието му. Бедното създание почти не помръдна, но зорко следеше движенията на човека с широко отворени изплашени очи.

Историята му беше трагична. Бил заловен по време на втората експедиция до Рифовете. Частта от отчета, отнасяща се до самото залавяне, липсваше. Разказът започваше от момента на вкарването на рифоплъха в спешно оборудваната ракетна шахта. В началото го вързали с верига и първите изследователи се приближавали свободно до него. После махнали веригата и веднага петима сътрудници били сериозно наранени — пространственикът ги изхвърлил върху прътовете с неподозирана сила. Не, това не е било нападение. Той просто е искал да се освободи, а те случайно се оказали на пътя му. Все пак от тогава наблюденията се водели предимно отвън. Напоследък, откакто полковник Готлинг се заел с тази работа, започнали да използват и електрошокови устройства.

В отчета имаше резултатите от кръвните анализи и проби от тъкани. Рейлънд ги сложи настрана, защото термините и цифрите не му говореха. В момента не го интересуваха и изследванията на радиолозите и рентгена — с тях щеше да се оправя полковник Лескюри.

Следваха данните от физическите експерименти. Динамометри измервали силата на опъване на веригата. Телеметрически датчици чертаели графики на изменението на работата на най-важните вътрешни органи в различни състояния — на покой, в полет или „под въздействието на различни стимуланти“, както скромно се казваше в рапорта. Не били открити следи от някакво излъчване. Някой предложил около пространственика да бъдат разположени чувствителни датчици, които да регистрират евентуална струя, насочена назад, но нито един не реагирал. Никакво отгласване!

Значи цялата небивалица за нереактивната тяга не били празни приказки, по дяволите! Самият пространственик представляваше ни повече, ни по-малко, а един нереактивен двигател.

Рейлънд спря изуменият си поглед на съществуването, безсилно протегнато на пода на клетката и тревожно следящо за действията му с

големите си тюленови очи.

Нереактивна тяга!

Тук, в това създание, се крие сила, която ще разруши Третият закон на Нютон, ще измени облика на Слънчевата система, ще разшири влиянието на Плана на Човека до безкрай. Отминавайки безполезните ледени планети-гиганти, Планът ще направи крачка към звездите...

Изведнъж Рейлънд разбра, че изобщо не му се иска Планът да достигне звездите. Полковник Лескюри говореше за свободата...

Свобода!

В системата на Плана нямаше място за нея.

Стив разтърси глава, опитвайки се да подреди мислите си.

Изведнъж някъде от горе се чу ехото на далечен гръм. Рейлънд подскочи, рифоплъха тревожно замаяка. Тъмнината отгоре избледня, слънчев лъч попадна на стените, късчето синьо небе ставаше все по-голямо.

Отзад се чу шум от бягащи хора. сержантът се провикна:

— Мистър Рейлънд! Мистър Рейлънд! Излизайте от тук! Някакъв ненормален каца!

Стив скочи към клетката и започна забързано да отвинтва крепителните болтове, за да я премести настрана. Но през отвореният горен шлюз вече нахлуваше горещ въздух. Миниатюрна ракета кацна недалеч от клетката.

Ако беше някой по-моцнен модел, тя би убила и Стив, и пространственика. Обаче едноместното корабче, конструирано за разходки и развлечения, се приземи спокойно, без да причини вреда на хората в шахтата, на петдесетина метра от клетката. От него лъхаше слаба топлина, но въпреки това вентилаторите на шахтата веднага вкараха изкуствено завихрен студен въздух, който моментално понижи температурата и обра остатъците от неприятен дим.

От корабчето се спусна стълбичка, човек в бял комбинезон леко скочи на бетонния под. Над пришълеца летяха в кръг две странно познати на Рейлънд сребристи птици.

— Спрете! — извика Стив, като осъзна какво става. — Не се приближавайте до клетката.

Новодошлият пропусна заповедта покрай ушите си. Рейлънд скочи към него, хвана го за ръката, обърна го... и ахна от изненада.

Сребристите гълъби свирепо обработваха с клюнове лицето и ръцете му.

— Долу ръцете! — гласът трепереше от възмущение, зелените очи хвърляха мълнии.

— Аз не...

Чак сега Рейлънд забеляза, че комбинезона не скрива признаците на пола. Момичето махна с ръка, за да отпъди птиците, и в същото време се освободи от хватката на Стивън.

— Може би все пак ще ми обясните какво става тук?

Рейлънд въздъхна тъжно.

— Ами... аз не знаех, че това сте вие. Какво правите тук?

— Какво правя тук ли? — гневно отговори дъщерята на Планирацията. — Не, не, вие ми кажете какво става тук! И защо измъчвате моя пространственик?

ШЕСТА ГЛАВА

Момичето пронизваше с огнен поглед онемелия Рейлънд. В нейно лице трудно можеше да се познае красавицата от кръглата вана. Хлапашката невинност беше изчезнала, нямаше и помен от детското държание.

Стив отново въздъхна. дъщеря на Планирацията или не, но определено му пречеше. Единственият способ да се избави от железния обръч около шията си мирно лежеше в клетката.

— Вървете си, мис Криири — рязко каза той. — Пространственикът умира и не бива да го безпокоите.

— Какво-о???

Гълъбите на Мира тревожно се обадиха.

— Не бива да ходите там — упорито повтори Рейлънд. — Моля ви, вървете си!

Без да отговори, Дона се обърна и се приближи до клетката.

— Не бой се, малката ми — прошепна тя на златистото същество. — Твоята Дона е тук.

Пространственикът вдигна глава и я погледна с големите си блестящи очи.

— Мис Криири! — недоволно каза Рейлънд. — Помолих ви да си вървите!

Момичето дори не се обърна.

— Добричката ми, добричката ми — ласкаво повтаряше тя. — Къде е тая гадна врата?

Рейлънд се разсърди не на шега.

— Там не може! — извика той и я хвана за ръката. Със същият успех можеше да се опита да улови опашката на някой тигър. Тя го удари с другата ръка по лицето толкова бързо, че той не успя да реагира. Докато идваше на себе си, Дона намери резето и влезе в клетката.

Пространственикът скимтейки запълзя срещу нея, превивайки се като тюлен.

Рейлънд разбра в колко трудна ситуация е попаднал. Ако нещо се случи с момичето, отговорността ще трябва да поеме той. Готлинг ще се погрижи за това. И тогава — край на мечтите за свобода! Или още по-вероятно — сбогом, глава!

Като се проклинаше злобно, той улови някакво тежко парче от верига. По повърхността ѝ имаше характерни петна, които ясно говореха за предишното ѝ предназначение. Гълъбите на Мира пискаха разтревожени и кръжаха над главата му.

— Спри! — заповяда Дона. — Спри, или ще пусна птиците!

— Тогава излезте! — поиска той.

Подът в клетката беше хлъзгав, покрит с воняща слуз. Част от нея беше кръв от пространственика, друга част — някакви полуразложени дребни същества, явно попаднали тук заедно с рифоплъха. Миризмата предизвикваше леко замайване и гадене, но Рейлънд стоически не обръщаше внимание. Щом дъщерята на Планирация, свикнала на уханията на различни парфюми, може да издържи, то и той трябва да издържи!

Клекнала до съществото, момичето ласкаво галеше златистия мях.

— Хвърли веригата — каза тя през рамо. — Плашиш я!

Отначало рифоплъхът трепереше и леко се дърпаше, но после се успокои. Дълъг черен език докосна бузата на Дона. Клетката се изпълни с басов звук, напомнящ доволното мъркане на голяма котка.

Отвън внезапно се разнесе някакъв шум и миг след това полковник Готлинг се втурна в шахтата, наклонил рогатата си глава настрани. Малките му очички яростно блестяха от дупките на черепообразното лице. След него подтичваха няколко сътрудници в червени униформи.

— Изчезвай от тука, глупако! — изрева полковникът и замахна с електрошоково устройство към Рейлънд.

Пространственикът престана да мърка и отново затрепери. Рейлънд успя бързо да се ориентира.

— Спрете! — извика той. — Ще го изплашите! Може да нападне мис Крири!

Но явно дъщерята на Планирация не се нуждаеше от помощ. Тя се отпусна на колене в кървавата слуз до пространственика. Когато

вдигна поглед от разбитата, покрита с кървави петна глава на съществото, очите ѝ блестяха гневно.

— Полковник Готлинг! — гласът режеше като бръснач. — Трябва да поговоря с вас!

Полковникът беззвучно отвори уста и пак я затвори. Но нямаше намерение да отстъпва.

— Трябва да излезете от клетката, мис! Това животно е опасно! Вече няколко човека са контузени.

— А те какво са правили с нея, а? — попита с леден тон Дона, докато продължаваше невъзмутимо да успокоява пространственика. — Каква мръсотия! Незабавно въведете ред!

Тя стана и с жест заповяда на Рейлънд да излезе от клетката, след което го последва.

— Искам заседание на Групата — хладно съобщи Дона и затвори вратата на клетката. — И то веднага! През това време, Готлинг, вашите хора да почистят клетката. Ако намеря в някое електрошоково устройство, да знае, че сам ще изпита действието му.

Готлинг почервеня.

— Това не е вече мое задължение, мис Крири. Сега мистър Рейлънд се занимава с този проблем.

— А пък аз ви връщам на старото място. За мистър Рейлънд ще се намери друга работа.

— Но заповедта на Машината... — запротестира Стив.

— Ще се погрижа за Машината — спокойно отвърна Дона. — Ей, вие, там! Започвайте да чистите! И не забравяйте, че на пространственика са нужни неговите симбиоти, а те бързо умират...

— Аз... — опита се да заговори Рейлънд, но момичето го прекъсна с жест.

— Да вървим на събранието. Трябва да решим някои въпроси — сериозно произнесе тя.

Когато пристигнаха в „Зеленият триъгълник“, завариха цялата Група събрана.

Дона Крири ръководеше събранието. Майор Чатърджи бръщолевеше жизнерадостно, генерал Флаймър дръпна половин дузина речи за ползата от Груповата Атака, полковник Готлинг се изчервяваше от безсилна злоба, полковник Лескюри се опита да възрази... Но никой не успя да вземе връх над момичето.

— Ако това животно умре, повечето от вас ще го последват — с леден тон съобщи тя. — Трябва да ви кажа, че банките за органи страдат от липса на материал. — Аудиторията настръхна под пронизителният ѝ поглед. — Някои от вас биха функционирали много добре като резервни органи. Ясна ли бях?

— Напълно! — смирено потвърди генерал Флаймър. — Обаче, мис Криири, целта на тази Група е...

— Замълчете за малко — ласкаво го прекъсна Дона. — Какво има?

— Чака ви съобщение на телетайпа, мис Криири — произнесе майор Чатърджи с най-голяма почитателност.

— Ще почака — в стаята се разнесе изумено шумолене, но тя не му обърна внимание. — От този момент за Групата отговаря мистър Рейлънд.

— Но, мис Криири — прошепна полковник Готлинг, — един Опасен не може...

— Може! — отрязва дъщерята на Планиращия. — Добре. За да няма недоразумения, ще издам заповед.

Дона се приближи до телетайпа и спокойно натисна клавиша „ИЗТРИВАНЕ“. Нова въздишка мина през залата. Момичето започна да пише. След няколко секунди Машината върна отговор:

„Действия. Групата на генерал Флаймър да се подчинява на указанията на Дона Криири.“

— Още нещо да ви безпокои? — предизвикателно попита момичето.

Присъстващите сведоха погледи.

— Отлично. Можете да вървите. А с вас, Рейлънд, бих желала да поговорим.

Тихо шепнейки, сътрудниците на Групата се заизнизваха през вратата. Дона се прозя.

— Май е по-добре — унесено каза тя.

Рейлънд се покашля.

— Мис Криири...

— Какво има?

— Съобщение за вас, мис Криири.

— Пак ли... — въздъхна тя и като се опря небрежно на рамото му, застана до телетайпа.

„Информация. Планиращият Криири пътува от Момбаса към Кейптаун. Информация. Личната ракета на Дона Криири е заредена и готова за полет. Информация. Лондонският симфоничен оркестър потвърждава получаването на инструкциите за откриването на сезона. Действия. Посочете изпълнителят на концерта на Бетовен за фортепиано и оркестър. Информация. Лунната колония «Алфа-6» има молба Дона Криири да присъства на празненствата по случай двадесет и петгодишнината от основаването на колонията. Информация...“.

— Рутинна информация — пак се прозина момичето. — Ще почака. Тук е ужасно мрачно, Стив. Имате ли си своя стая? Да отидем там.

Без да дочака отговора на Стив, тя го повлече след себе си.

Рейлънд дори не се учуди, че Дона толкова добре познава лабиринтите на Центъра. На това момиче като че ли малко неща бяха неизвестни.

Но събитията явно излизаха от контрол. Да дава заповеди на цялата изследователска Група. това не е нейна работа! На всички е известно, че в системата на Плана заповеди издава Машината, а всички хора, дори и дъщерята на Планиращия, трябва с максимална прилежност да изпълняват работата си. Само своята работа. Това е логиката на планирането, логиката на Плана.

Той объркан застана до вратата. Дона с интерес разглеждаше обстановката.

— Затворете вратата, моля ви — нетърпеливо каза тя. — Нали моите гълъби на Мира ме пазят добре.

Рейлънд продължаваше да стои като закован. Тя го погледна, размия се, разположи се на леглото в цял ръст и запали цигара. Гълъбите, изгонени от обичайното си място, кацнаха на желязната табла на леглото.

Рейлънд затвори вратата с разтуптяно сърце. После кимна към телетайпа.

— Не искате ли да се регистрирате?

— Машината сама ще ме намери — весело отговори Дона. — Вижте!

И наистина, още преди да завърши, затрака телетайпа.

„Информация. Планиращият Съвет моли Дона Криири да определи ежегодните Награди на Плана. Информация. Списание

«Лайф» моли за разрешение да използва снимката на Дона Крири за корицата на специалния брой «Жена на годината». Информация...“

— Някой винаги ще направи услуга, като съобщи на Машината къде съм отишла — каза Дона, вече без усмивка. — Ако ли пък не... самата Машина винаги може да познае къде да ме намери.

Рейлънд си помисли, че тя се отнася с Машината като със стар приятел. Но не успя да развие тази мисъл, защото момичето изведнъж каза:

— Не си много добър, Стив, но си по-добър от останалите. Ще защитиш ли моят пространственик?

— Вашият?

Тя се засмя.

— Да, моят, защото го обичам. А всичко, което обичам, е мое. Това ми е принцип. — Тя се замисли и изведнъж стана сериозна. — Но още не съм решила как да се отнасям с теб.

Рейлънд почувства хлад.

— Аз имам задължения, мис Крири — каза той. — И възнамерявам да ги изпълнявам! Надявам се това да не означава неудобства за животното, но ако се наложи... Виждате ли това?

— Кое?

Рейлънд посочи нашийника.

— Искам да се избавя от него! И ако трябва заради това да изпотроша един милион рифоплъхове, окото ми няма да мигне!

Момичето лениво духна към него струйка дим.

— На полковник Готлинг разправяхте друго — отбеляза тя.

— От къде знаете какво съм му говорил?

— О, много неща зная. Защо не? Машината е вездесъща, а баща ми практически е част от нея. Освен това, тя ми харесва, а всичко, което ми харесва...

Тя грациозно повдигна рамене.

Рейлънд внимателно я погледна. Тя го дразни, поне това е ясно.

— Мис Крири, не одобрявам подобни забележки относно Машината — сдържано каза той. — Аз вярвам в Плана на Човека!

— Много мило от ваша страна — възхити се Дона.

— Дявол да ви вземе! — избухна Рейлънд, загубил търпение. — Стига сте ме правили на клоун! На Плана му трябва нерективен

двигател! Разбирате ли това, глупава фуста? А ако заради това пространственикът трябва да умре, той ще умре!

Момичето стана с лекота и плътно се приближи до Рейлънд. Няколко секунди спокойно и дружелюбно го разглежда, а след това неочаквано попита:

— Още ли обичаш Анжела?

Въпросът го завари неподготвен.

— Кого? Коя Анжела?

— Анжела Цвик — търпеливо обясни Дона. — Дъщерята на Стефан Цвик, блондинка, двадесетгодишна, ръст един и шестдесет и три, очи зелени. Една вечер я назначиха за твоя телетайпистка, и още същата вечер те застави да я целунеш. Все още ли обичаш тази, която те предаде?

Очите на Рейлънд се разшириха от учудване.

— Знаех, че имате особени източници на информация, но не подозирах, че...

— Отговаряй на въпроса — нетърпеливо го подкани тя.

Рейлънд въздъхна дълбоко и се замисли. Накрая каза:

— Не знам. Навярно, да.

Дъщерята на планирацията кимна.

— Така си и знаех. Добре, Стив. Просто си мислех... Не, нищо няма да се получи, нали? Но съм възхитена от силата на твоят дух.

Той пак въздъхна. Да, биваше я да поставя хората в неловко положение. Няма смисъл да се състезаваш с нея. Единственият способ да се запазиш от уловки е като се придържаш към основните житейски истини.

— Ако става дума за Плана на Човека, никаква сила на духа не е нужна. На Плана му трябва тайната на нерективната тяга — значи това е моята функция в неговата система. Това е всичко.

Дона кимна и седна на леглото. Гълъбите на Мира веднага се наместиха на раменете ѝ.

— Кажи ми, Стив, знаеш ли защо му е на Плана тази тайна?

— Не знам точно. Но предполагам...

— Без предположения. Трябва за усвояване на Рифовете. Знаеш ли какво търси плана сред Рифовете?

— Не.

— Търси Рон Дондъривоу, Стив.

— Дондъривоу? — намръщи се Рейлънд.

— Да. Същият човек, който успя да се избави от железния нашийник. Човекът, с който би имал и ти самият изгода да се запознаеш. Той е успял някак си да се отърве от обръча, да избегне всичките му капани и да остане жив. Така. Машината много би искала да си поговорят с Дондъривоу на тази тема.

Рейлънд напрегнато я гледаше. Тя кимна.

— Да, Дондъривоу е там, на Рифовете. И затова Машината трябва да направи нещо. Може просто да унищожи Рифовете. Зная, че вече се работи по такива проекти. Но ако не стане, ще бъде изпратен човек, който да намери и убие Дондъривоу. Ето за това ѝ трябва на Машината нереактивният двигател.

СЕДМА ГЛАВА

Новото положение на Рейлънд като ръководител на Груповата Атака не събуди никакви особени симпатии у колегите му. Но това не го вълнуваше, защото бе изцяло погълнат от работата. Важна роля играеше и Опорто, чиято дарба за светкавични изчисления спестяваше много време. Разбира се, един компютър би бил още по-бърз, но заданията за него трябва да се кодират и декодират.

Самият проблем се оказа костелив орех. Рейлънд не можеше да намери от къде да тръгне, да открие някаква отправна точка за работа. На този етап не трябваша много сметки и разчети, но Опорто се оказа полезен и в друго отношение — имаше безпогрешен нюх за клюки и новини и държеше Рейлънд в курса на всички събития в Групата.

— Флаймър е в лошо настроение — съобщи дребосъкът. — Затворил се е, никъде не излиза.

— Добре... — разсеяно отвърна Рейлънд. — Слушай, къде отидоха тия „Физически константи за уравненията на равновесното състояние“?

— Намират се под индекс 603.811 — търпеливо обясни Опорто. — Има слухове, че Флаймър е започнал спор с Машината. Непрекъснато вървят съобщения в двете посоки.

— Какво-о? — Рейлънд спря до него, забравил за поръчаната книга. — Никой не може да спори с Машината.

— Тогава не знам как да го наричам — вдигна рамене Опорто.

— Генерал Флаймър дава рапорти — обясни Рейлънд и извика с пръст сучаещата в ъгъла Вера. Тя охотно се отзова, видя заповедта, нацупи се разочаровано, но послушно тръгна да вземе книгата.

— Не се и съмнявам — отговори Опорто. — Нещо получавал ли си от Дона Криири?

— Не.

— Чух, че в момента се намира в Порт Канаверал.

— Нейна си работа — отрязва Рейлънд. — Дъщерята на Планирацията има много причини да излети в Космоса, не се съмнявай.

— Аз не се съмнявам — съгласи се Опорто. — Но...

— Можеш да се заемеш с работата си — каза Рейлънд и с това прекрати дискусията.

Обидената Вера донесе книгата, той провери няколко цифри и предаде листа с разчетите на Опорто.

— Ето. Да не скучаеш.

После стана и огледа разсеяно стаята.

Намираха се в А-секция, която се занимаваше с теорията на Хойл. Тук работеше цяла Подгрупа. „Все едно — помисли си Стив. — Всичко е само загуба на време.“

— Лесна работа — жизнерадостно се обади Опорто и се зае с уравненията. Само след няколко секунди Рейлънд получи лист с разчетите, прегледа го и го постави на масата на един от помощниците. Задачите бяха рутинни и можеше да се довери на другите. Точно затова всичко беше чиста загуба на време. Проблемите са разнищени, остават математическите разчети. След това ще може да отговори на въпроса на Машината.

Впрочем Стив вече знаеше отговора.

При какви условия е възможно да нарасне количеството на водорода в междузвездното пространство? Много просто. Голяма част от отговорите дава фундаменталната теория, останалите се намират лесно след анализа на данните от експедициите на Лескюри.

Има ли възможност да се задържи или редуцира процеса? Също просто. Едва ли хората биха могли да управляват процесите, формиращи звездите. В краен отрязък от време, с крайни възможности на технологиите, вероятността за успех е равна на нула.

Но какво говори самият факт, че изобщо се поставят такива въпроси? не говори ли за отчаянието на Машината? Макар че за нея трудно може да се употреби такъв израз...

— Хайде, Опорто — извика Рейлънд на приятеля си. — Да отидем да видим рифоплъха.

Съществуването се намираше в секция „В“. Там нещата вървяха от лошо по-лошо.

Нереактивна тяга! Да се създаде такъв двигател е невъзможно, това е! Ако Рейлънд нямаше пред очите си жив и реален пространственик, можеше да се закълне във всичко, че Нютон е бил и си остава прав. Преди няколко века той е извел уравнение, че всяко

действие предизвиква противодействие, равно по сила, но противоположно по направление. Този закон е валиден за всяко същество, което се движи по Земята. Микроскопичната инфузория се придвижва, като отгласква с ресничките пропорционално количество вода. Същото важи и за вертолетите, и за корабните винтове в морето. реактивната струя тласка ракетата — масата от разтопени молекули лети от дюзите в една посока, масата на корпуса — в противоположната.

Действие и противодействие!

Законът много лесно се описва с уравнение — масата по ускорението е равна на масата-прим по ускорението-прим. Как да се усъмниш в такава истина?!

Въпреки това едно наплашено същество от открития космос нагледно опровергаваше този, на пръв поглед, фундаментален закон. То висеше във въздуха, без да се отблъсква от нищо, обвинявайки по този начин най-великият гений на човечеството, че е последен глупак. Пространственикът се движеше без абсолютно никакво реактивно взаимодействие. Това, което му позволяваше да се рее във въздуха (Рейлънд го нарече „факторът Х“), не предизвикваше въздушни смущения: не задействаше чувствителните датчици, не се регистрираше на фотографски плаки, електроскопът бездействаше, магнитната стрелка също не реагираше, не пораждаше измерими изменения в силовите полета, не увеличаваше теглото на клетката, не генерираше звукови вълни, не оказваше влияние на метаболизма на самото животно, не оставяше следи в камерите за регистриране на елементарни частици...

От друга страна, „факторът Х“ се проявяваше по някакъв начин. Той оказваше влияние на работата на мозъка на пространственика — в такъв момент енцефалограмата на животното определено се променяше. Този фактор влияеше на другите млекопитаещи. Това бе забелязано случайно, когато в шахтата попадна една котка. Рифоплъхът излетя и в същият момент котката изскочи от шахтата с извит на дъга гръб, настръхнала козина и святкащи очи.

Освен всичко друго, „факторът Х“ даваше nereактивна тяга. Каквото и да бе това, то повдигаше пространственика от дъното на клетката.

Веднъж го омотаха във вериги с общо тегло над шестстотин килограма. Като на майтап съществото излетя с веригите толкова леко, както и без тях, и се носи из въздуха близо един час, като нещо си мъркаше.

Такава загадка би изкарала от равновесие всеки изследовател. Поне пространственикът се чувстваше по-добре в последно време, макар че това не беше утешение. раните му зараснаха, симбиотите частично оживяха. Животното сана по-подвижно, по-енергично.

Дона Криири ще е доволна.

Само че от сътрудниците май никой не беше доволен от Рейлънд. Генерал Флаймър си седеше в апартамента и излизаше само за да прави злостни забележки и да се мотае където не трябва. Другите висши офицери от Групата не можеха да се скрият по примера на бившият си началник, защото си имаха непосредствени задължения, но и те се постараха да засвидетелстват на Рейлънд своята неприязън.

Единствено майор Чатърджи се държеше дружелюбно, но той си беше такъв про природа. При ежечасното си явяване на рапорт той не досаждаше — ако Рейлънд е зает, майорът търпеливо чакаше зад гърба му. Ако е свободен, задаваше минимум въпроси и си тръгваше, а Стив бе уверен, че всички сведения ще постъпят веднага в Машината, след което още попаднат при генерал Флаймър. Но не виждаше причини да се намесва.

Рейлънд си имаше работа.

Веднъж Опорто му каза:

— Слушай, тука има нещичко за твоята приятелка.

Рейлънд вдигна поглед от листа, който четеше в момента.

— За кого? — в началото наистина не можа да съобрази, но после се сети за предишните намеци на Опорто. — А, за мис Криири ли говориш?

— Да. Отишли са с татенцето на Луната.

— Прекрасно — Стив се постара да не се издаде с глас. Но кого всъщност лъжеше? Себе си?

Рейлънд старателно криеше от Опорто интереса си, но не можеше да скрие от себе си, че при всяко споменаване на името Дона Криири нещо в него трепваше.

Опорто се облегна лениво на масата.

— Не съм уверен, че е прекрасно, Стив — произнесе той с безпокойство. — По-добре да бяха си останали вкъщи и ида оглеждат отблизо какво става. Чу ли за катастрофата в парижкия тунел на субметрото?

— За какво?

Рейлънд уморено избута настрани пачката доклади и мигайки, се вгледа в приятеля си. Очите му горяха от преумора. „Трябва да си отспя“ — помисли си Стив. Или не, май не си струва. Така или иначе за сън се полагат осем часа за две денонощия. Като изхвърли от главата си мисълта за почивка, Стив запита отново:

— За какво, по дяволите, става дума?

— По пътя от Финландия парижкото субметро е катастрофирало. Срутил се е тунелът. Повече от сто човека са безследно изчезнали. Явно са загинали. Тунелът се е срутил на дълбочина около хиляда и петстотин километра. Ясно ти е що за „пропадане“ е било.

Рейлънд беше потресен.

— Не е възможно! Тунелите биха могли да се срутят, но не и внезапно. Кой, ако не аз, ще знае това? Три часа преди аварията кръговото поле започва да отслабва, и вагонът може винаги да се спре!

— Стоте загинали пътници биха били радостни да чуят това — каза Оporto.

След кратко мълчание Рейлънд уморено добави:

— Може да си прав. Планирацията би трябвало лично да следи за подобни злополуки... Здравейте, майоре!

Усмихнат, в стаята влезе майор Чатърджи и дружелюбно ги погледна над рамките на очилата.

— Някакви новини, мистър Рейлънд?

Докато Стив ровеше из докладите, Оporto съобщи:

— Говорехме си за катастрофата под Париж, майоре.

Очите на Чатърджи станаха непроницаеми. Настана неловка тишина.

Рейлънд изведнъж разбра, че майорът живо се интересува от аварията на субметрото. Странно, какво ли отношение можеше да има Чатърджи към катастрофата? Но мозъкът беше прекалено уморен, за да доразвие тази мисъл. Стив намери листчето, което търсеше, и го подаде. майорът прегледа бележката с исканията набързо, след това се

зачете внимателно. Като че ли косата му се изправи, въпреки че бе подстриган като таралеж.

— Скъпи Рейлънд — запротестира той. — Това оборудване...

— Консултирах се с Машината — каза Рейлънд и уморено махна с ръка към телетайпа.

Чатърджи отиде до него и прочете:

„Действия. Искането одобрено. Действия. Свържете се с майор Чатърджи. Информация. Източникът на енергия в «Черният кръг» не удовлетворява искането.“

— Но, драги Рейлънд — повтори майорът с вид на мъченик. — Въпросът не е само в източника на енергия. Вземете предвид и другите съоръжения!

— Всичко, което Планът изисква, трябва да го получи! — изрецитира Рейлънд и изведнъж настроението му се повиши.

— Разбира се, разбира се. Но... — Чатърджи отново погледна списъка. — И без това имате електронно оборудване за цял университет. И искате още! Част от апаратите не са безопасни. Трябва да разберете, че след инцидента, за който спомена мистър Опорто, не можем да си позволим за рискуваме!

— Това какво отношение има към работата на Групата?

— Планът не търпи случайни инциденти. Исканото оборудване заплашва с радиоактивно облъчване, а в „Черният кръг“, „Сивият триъгълник“, „Зеленият полукръг“ и „Сребърният квадрат“ работят повече от осем хиляди човека. Не можем да рискуваме тяхната безопасност!

Рейлънд многозначително почука по телетайпа.

— О-ох! — въздъхна майорът. — Щом Машината разрешава... — той се замисли и изведнъж стана пак весел. — Измислих! Трябва ни една ракета в орбита!

— Какво? — Рейлънд не можа да разбере веднага.

— Трябва да изведем една ракета в орбита и там да разположим цялото оборудване — разгорещено заобяснява Чатърджи. — Защо не? Ще го управлявате от тук. Ракетата ще уредя веднага. Можете да я напълните и с най-опасните апарати и прибори. Какво ни интересува някакъв заблуден пространственик, а? — засмя се той и намигна.

— Добре — съгласи се Стив, макар и не докрай убеден. — Може и така.

— Разбира се, че може! Ще ви обезпечим телеконтрол с дистанционно управление. Вие си работите в лабораторията, а оборудването лети в космоса. можете да провеждате всякакви експерименти. Ако случайно нещо се взриви, ще пострада само ракетата.

Майорът изскочи от стаята, обладан от желание за работа.

Колкото и да е чудно, но Планът на Човека беше способен на чудеса — ракетата бе подготвена и изстреляна за четиридесет и осем часа. Рейлънд така и не я видя. Той провери приборите на борда през монитора, даде си съгласието и видя на екрана как към небето се устреми огнеопашата птица. И веднага се зае за работа.

Единственият сигурен факт относно рифоплъха и неговата нереактивна тяга бе този, че тази тяга не се поддаваше на регистриране. Изследванията на Групата доведоха и до друго откритие — високопродуктивна ядрена реакция, при която се отделя повече енергия, отколкото е изразходвана за нея. Това беше напълно възможно и, освен всичко друго, потвърждаваше предположението, че недостигащата енергия не е загубена, а просто не може да се регистрира. Също като при пространственика.

Рейлънд възнамеряваше да моделира ядрените реакции, които имат някакво отношение към проблема.

Но една сутрин компаньонката го събуди с неочаквана новина.

— Събуди се и пий! — изчурулика тя, както обикновено, и поднесе закуската. — Познай какво ще ти кажа? Генерал Флаймър ще присъства на днешното заседание на Групата.

Стив с труд седна на леглото.

— Голяма чест! — дрезгаво отвърна Стив на „радостната“ вест.

Вера, както винаги, беше свежа, привлекателна, млада и сияеща от радост, макар че цяла нощ беше тичала по задачи, поставени от Рейлънд.

— Ти никога ли не се уморяваш? — поинтересува се Стив.

— Не, Стив! Закусвай! — тя стана сериозна и седна на ръба на стола. — Не сме тук, за да почиваме. Имаме важна работа! Компаньонките са свързващите звена между разхвърляните елементи на Плана.

Рейлънд удивено я изгледа, но Вера си остана напълно сериозна.

— Да, да, така е — кимна тя. — Ние служим за целите на Плана. Той се нуждае от нас така, както и от транзистори и интегрални схеми, чиято роля изпълнявате ти и другите специалисти. Всяка част е важна! Не забравяй: „Всеки да си върши работата, само неговата работа!“

— Няма да забравя — промърмори Стив, докато вяло допиваше лимоновият си сок.

Ясно бе, че нещо измъчва Вера. Тя чакаше възможност да заговори отново.

— Е, какво има?

Момичето изглеждаше смутено.

— Разбираш ли, Стив... моите приятелки питат... биха искали да знаят...

Тя така и не довърши и Рейлънд ес опита да ѝ помогне.

— Кажеш, за бога, какво има?

— Ние си помислихме... Вярно ли е, че нашата Група... е свързана... с тези аварии в тунелите?

Той потърка очи. Но нищо не се промени — Вера си седеше на мястото и напрегнато очакваше отговор.

— За какво говориш, Вера?

— За аварията на линията Париж-Финландия. За взрива на енергостанцията в Бомбай. За катастрофата на товарния самолет над Невада — бързо изброи тя. — Разбираш ли сега за какво става дума?

— Не. Не разбирам. За повечето неща чувам за първи път. Сигурно Опорто е пуснал тия клюки.

— Стив, момичетата говорят... Толкова се вълнувам... Ами ако това е истина?... Казват, че аварията идват от работата на нашата Група... И че ти, Стив...

— Аз?

— Това не може да бъде истина! Нелепо е! Генерал Флаймър казва, че едва ли е така... Че едва ли ти си свързан с аварията. Но нали ти си конструирал тунелите... те казват, че...

— Говорят глупости! — избухна Рейлънд. — Извини ме, ще отида да се облека.

Но не можеше да не мисли за това, което току-що чу. Що за глупости! И как, по дяволите, тръгват тези слухове?

Генерал Флаймър наистина беше почел събранието с присъствието си. Рейлънд се намръщи и замислено го изгледа,

мислейки си за разговора с Вера.

— Преди да започнем — настоя той, — обяснете ми, моля ви, какви са тези слухове в последно време, според които ние сме замесени в авариите?

Една дузина непроницаеми физиономии стоически издържаха погледа му. После ръководителят на компютърната Подгрупа се изкашля и каза нерешително.

— Ами, общо взето, има такива разговори, мистър Рейлънд.

— А именно? Какви заговори?

Мъжът вдигна рамене.

— Ами... просто разговори. Операторът ми чул от братовчед си, а този — от някой друг... Знаете как става. Говори се, че нашата работа нарушавала настройката на радиоконтролиращите контури. Може и да не е така, разбира се, но...

— Глупости! — побесня Рейлънд. — Какво искат да кажат с това, дявол да ги вземе? — Опитвайки да се успокои, той си помисли, че мъжът срещу него не е виновен за нищо. — Добре. Ако някой от вас чуе подобни разговори, незабавно да ми докладва.

Освен генерала, всички присъстващи послушно закимаха.

— Рейлънд — от дъното на стаята се обади Флаймър. — За какво сме се събрали? Да разискваме ключките или да обсъждаме задачите на Групата?

Стив подтисна злобата. Независимо, че Дона Крири го назначи за ръководител на Групата, не си струваше да се заяжда с генерала.

— Добре, започваме — Рейлънд откри заседанието. — Прочетох доклада ви, Лескюри. Искате ли да направите съобщение?

Полковникът прочисти гърлото си и каза:

— По предложение на мистър Рейлънд проведохме серия нови изследвания на пространственика, като използвахме рентген. По метода на томограмата на вътрешните органи и чрез дистанционна хроматография успяхме да открием някаква кристална маса, която се концентрира около точките на пресичане на основните нервни канали на животното. Горедолу това беше предвидил и мистър Рейлънд.

— И какво означава това? — осведоми се генерал Флаймър.

— Означава, че работата върви — рече Рейлънд язвително. — Пространственикът трябва да има нещо — орган или вещество — което да управлява нереактивната тяга. Вчера, след като обработихме

данните на компютъра и подготвихме всичко, помолих полковника да проведе този експеримент. Както виждате, той е изпълнил молбата ми, без да губи време.

Полковник Лескюри продължи с лекторски тон:

— Означава още, че сме открили мястото, където се генерира нереактивната тяга. От направените вчера изчисления стана ясно, че вероятността природата на тази сила да е електромагнитна или гравитационна е равна на нула. Ето доклада ми. готов съм да го предам на Машината.

Генерал Флаймър бавно кимна и гледайки право в Рейлънд, попита:

— И това обяснява вчерашната случка в рудниците на Антарктида?

— Не разбирам... — озадачено започна Стив, но Флаймър го прекъсна рязко:

— Не разбирате, а? Имам предвид, че реактора снощи се взриви и унищожи всички рудници. Това е колосална загуба за Плана на Човека. Но не е единствената загуба, Рейлънд. От авария в силовите полета на ускорителя загубихме кораб. по същата причина гръмна реактора. за останалите катастрофи причината пак е тази. силовото поле, Рейлънд, кръговото силово поле, което е и ваше творение.

— Конструкцията не е виновна — запротестира Рейлънд. — Причината за аварията може да е в механиката, или грешка на оператора, дори и преднамерен саботаж, в края на краищата!

— Точно това имам предвид!

— Как може аз да съм отговорен за авария в Антарктида?

— И Машината иска да разбере това.

— Това е едно нелепо съвпадение — отчаяно търсеше изход Рейлънд. — И преди са ставали аварии, и то цели серии...

— Кога точно?

— Не помня... сега не си спомням...

Стив млъкна и тежко въздъхна. Мъглата, която до сега покриваше миналото му, стана още по-гъста. Ясно си спомняше работата, научните факти и техническите подробности, но всичко останало се бе превърнало във вихър с невероятни и противоречиви свойства.

Сам, заключил стаята си, Рейлънд чак се замисли над загадката за трите незапомнени дни. Какво подозираха терапевтите? Какво, по дяволите, е извършил през това време? Защо мислеха, че е получил от Дан Хорък съобщение за пироподи, пространственици, фузорити и нереактивна тяга? Нещичко успя да разбере от разказа на Лескюри, но тези детайли не успяха да разсеят мъглата. Хорък избягал от борда на „Кристорбал Колон“ с образци и материали от Рифовете. Нима Машината подозира, че се е свързал с Рейлънд преди да го хванат и да го пратят в банките за органи?

Както и да се мъчеше да разреши тази загадка, Стив не намираще даже намек за правилен отговор.

Ако се вярва на думите на Дона Криири, от почукването на вратата до идването на полицията на Плана са минали три дни. Дали пък не е почукал Хорък? Ако е така, защо паметта мълчи?

Рейлънд отчаяно се опитваше да пробие гъстата мъгла, блокирала паметта му. Как е изглеждал Хорък? Сигурно е бил облечен в измачкана, изпръскана с кръв униформа, тежко дишащ от умора, носещ черен сак с откраднатите образци и записи.

Той толкова ясно си представи картината, че му се струваше реална.

Или, може би, всичко е игра на въображението?

Познавал ли е Хорък? Знаел ли е за нереактивната тяга?

С тези мисли Рейлънд заспа. Сънува кошмар, в който те двамата с Хорък чрез бягство се спасяваха от полицията на Плана.

На другата сутрин реши да посети рифоплъха. когато влезе в шахтата, се закова на място.

Съществуването лежеше неподвижно на пода на клетката, а кръвта му изтичаше.

С треперещи ръце Рейлънд отвори вратата на клетката. Пространственикът не се изплаши — беше успял да свикне с присъствието на Стив. Но гаснещите му очи гневно блеснаха и създанието бавно се издигна във въздуха. Предугаждайки какво ще се случи, Рейлънд изскочи с гръб навън и хлопна вратата. Пространственикът закъсна с част от секундата и се удари в прътите на клетката. По желязото потече кръв. Скимтейки жално, животното падна на пода.

За първи път през живота си Рейлънд изпитваше истинска ярост.

— готлинг!!! — изрева той. — Да ви вземат дяволите, Готлинг! Какво сте му направили?

— Здравейте, мистър Рейлънд — ехидно се обади полковникът и пристъпи напред.

С усилие на волята Стив си заповяда да се успокои.

Днес лицето на Готлинг приличаше на череп повече от всякога. Гората от антени на радарния шлем придаваше на това лице жестоко изражение. Но това не бяха просто украшения, а напомняха, че, макар и ръководител на Групата, Рейлънд си оставаше просто един Опасен.

Устните на полковника се разтегнаха в подигравателна усмивка. Това преля чашата на търпението.

— Пак сте измъчвали нещастното създание! — избухна Рейлънд.

— Очевидна истина — съгласи се Готлинг.

— По дяволите! Бях заповядал...

— Замълчи, Оп! — усмивката на полковника се изпари. — Я прочети първо това!

Рейлънд вдигна хвърлената на пода лента.

„Информация. Сегашният темп на работа се счита за бавен. Връзката между методите за изследване и аварията трябва да се изучи и да се даде вероятностен модел. Информация. Възможно е Стивън Рейлънд да е свързан със саботажите в тунелите, реакторите и йонните двигатели. Действия. Ръководството на Групата да се поеме отново от генерал Флаймър. Полковник Готлинг да проведе допълнителни действия по негово усмотрение.“

Рейлънд изумен гледаше в листа.

Машината пак промени решението си!

Но в момента не го вълнуваше толкова собственото му положение, колкото това на съществото в клетката.

— Допълнителни действия! — извика той. — Вие ще го убиете!

Готлинг вдигна рамене и с безразличие погледна към животното.

— Да... Възможно е и да не чакам той плъх да пукне сам — замислено проговори той. — Паскал е твърдо против вивисекция, но едва ли ще се противи, ако получи заповед от Машината. Всичките сте от един дол дренки — и ти, и дъщерята на Планирацията, и Лескюри... Страх ви е от кръв. Но болката не е заразна болест. Не бива да се страхувате от чуждата болка, тя няма да дойде при вас. Точно обратното — от страданията на другите може много неща да научите.

Готлинг очевидно се развесели.

— Ще доложа на Дона Криири за това — тихо промълви Рейлънд.

— Не думай! — в гласа на полковника прозвуча явна насмешка. — Дъщеричката на Планирация, а? Няма да стане. В момента мис Криири е на Луната. Схвана ли най-последно? Сега съдбата на тая твар зависи само от мен!

ОСМА ГЛАВА

Рейлънд отвори вратата на стаята си със замах и се втурна към телетайпа. Вера и Опорто станаха при влизането му, но той не им обърна внимание. Не го интересуваше какво правят в момента. Изглеждаше като побъркан.

— Опорто! — извика. — Кой е номера за връзка с Дона Криири?

— Ами, не знам, Стив. Три? Петнадесет?

— Не увъртай! — заплаши Рейлънд.

— Три.

„Въпрос. Искам разрешение за пряк канал с Дона Криири, станция номер три.“

Отговорът дойде почти моментално:

„Информация. не се разрешава.“

— Виждаш ли? — обади се Опорто. — Нищо не става. Ти си мислиш, че Машината ще...

— Млъквай!

Рейлънд отново зачука по клавишите.

„Искам връзка с Планирация.“

„Информация. Не се разрешава.“

— Виждаш ли, Стив? Безсмислено е. Какво си се развихрил?

Рейлънд обясни с две думи положението.

— О, колко лошо... — промълви Вера. — Бедният пространственик!

— Да-а, лошо — потвърди Опорто. — Какво мислиш да правиш? Ние сме едни Опасни, не бива да се караме с Готлинг и цялата компания — той силно кихна. — Ето, Стив. Съвсем ме разстрои. Бас хващам, че пак съм настинал.

Рейлънд го погледна, но мислите му бяха съвсем другаде. Изобщо не чу какво му каза Опорто. Едва ли осъзнаваше, че в стаята има още някой.

Какво да прави?

Без връзка с Планирацията и неговата дъщеря той не можеше да предотврати убийството на рифоплъха. А това означаваше край на работата на Групата. Ако казаното от Планирацията е истина, целият План ще се окаже застрашен. За съществуването на Плана е много важно да се разбере как се придвижва пространственикът. И въпреки това Машината не разреши...

Рейлънд разтърси глава. Стаята отново придоби реални очертания.

— Планиращата Машина!

— Какво говориш, Стив? — изстена Опорто. — Какво си намислил?

Без да отговаря, Стив седна пред телетайпа и без колебание написа съобщение за всичко, което се случи: полковник Готлинг умишлено се противопоставя на заповедите на Дона Крири и на самата Машина; пространственикът е в опасност; заплашен е Планът на Човека!

Той свърши и зачака отговор. Опорто и компаньонката шепнеха зад гърба му. Невероятно е, че на Машината ѝ трябва толкова много време за отговор. Възможно ли е да са прерязани кабелите? Или е прекалено натоварена и това съобщение чака реда си. Той се надигна, за да види дали щепселът е включен в контакта. В този момент телетайпът оживя.

Рейлънд скочи от стола.

Съобщението беше невероятно кратко. Състоеше се от една буква:

„П.“

— Прието и разбрано — дружелюбно преведе Опорто. — Не трябва да спорим с Машината, Стив. Ей, къде тръгна?

Без да отговаря, Стив изскочи през вратата и се забърза към генерал Флаймър. Жалко, че изгуби толкова време напразно. Вече е доста късно, явно ще се наложи да вдигне генерала от леглото. Той почука на вратата, а после заудря с юмруци.

— момент, момент! — недоволно извикаха отвътре.

Вратата се отвори. Флаймър беше вече по пижама — пурпурно горнище и червено-пурпурно долнище на ивици, украсени с извити сребристи нишки. Зад него стаята тънеше в сребриста светлина.

Сребристи стени, сребристи мебели върху сребрист килим — ефектът беше главозамайващ.

— Рейлънд? — раздразнено попита Флаймър. — Какво ви прихваща?

— Трябва да говоря с вас, генерале.

Той се промъкна между генерала и вратата, без да дочака отговор. И видя нещо, от което застина вкаменен, забравил за няколко секунди целта на среднощната визита.

До камината стоеше статуя, проблясваща сребърна статуя на младо момиче. Но тя се движеше! Металните устни се помръднаха:

— Този кой е?

— Върви в другата стая! — заповяда генералът.

Статуята вдигна рамене и излезе. Рейлънд си пое въздух. Това беше живо момиче, покрито със сребриста пудра. Личният живот на Флаймър се оказа интересен! Но това няма нищо общо с работата.

— Сър, длъжен съм да заявя, че полковник Готлинг възнамерява да унищожи пространственика — ясно доложи Стив. — Опасявам се, че преднамерено саботира проекта.

Лицето на генерала се преобрази, като придоби каменна твърдост.

— Продължавайте!

— Това е всичко, сър! Нима не е достатъчно? Животното ще загине, ако полковника продължи вивисекцията. А, доколкото си спомням, мис Крири остави недвусмислена заповед по този въпрос и...

Генералът с жест му заповяда да мълчи, отиде до масата и включи комутатора:

— Готлинг! Незабавно се явете при мен! Рейлънд е тук.

Чу се неразбираем отговор и генералът повтори:

— По-бързо! — с това Флаймър прекрати дискусията. Отпусна се в креслото и притвори очи.

На вратата се почука. Влезе полковник Готлинг. Изглеждаше съвършено спокоен. Зад него, усмихвайки се и кимайки за поздрав, ситнеше майор Чатърджи.

— Каква прекрасна стая, генерале! Само един изтънчен вкус е способен да преобрази нашите бараки в...

— Я млъквай!

Флаймър се изправи рязко от креслото. Рейлънд очакваше, че Готлинг ще започне да се оправдава, и се приготви да потвърди обвиненията си с факти.

Генералът обаче не бързаше с въпросите. Изобщо не гледаше към Готлинг, а първия си въпрос зададе на Чатърджи:

— Получихте ли заповедта?

— Да, генерале! Предполагах, че ще ви потрябва, и...

Флаймър махна с ръка и майорът побърза да млъкне. Генералът взе от протегнатата ръка на майора един лист и го подаде на Рейлънд.

Отначало Стив не разбра нищо. После вътре в него нещо избухна, сякаш го бяха прободили с нож.

Заповедта гласеше:

„Информация. Стивън Рейлънд, Опасен, подлежи на одобрена промяна промяна на статуса. Действия. Посоченият Опасен да се достави незабавно в резерва НЖК.“

— Резерва НЖК? — повтори на глас Стив. — Но... има някаква грешка... Та резервът НЖК — това е „Рая“! Искам да кажа...

— Искаш да кажеш банката за органи? — генералът кимна. — Вярно. — Точно там ще отидеш. Напълно си прав относно Готлинг. Правилно си се сетил, че саботира проекта. Но нещичко си пропуснал. Това, че не действа сам.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Банката за органи „Рай“ се намираше в Куба. На субметрото му трябваше почти един час, за да се добере до там. Но Рейлънд едва ли осъзнаваше колко време е изтекло.

Натикаха ги в сиво стоманено кълбо, много по-семпло от вагона на Планирация. Когато сферата спря, Рейлънд, все още не на себе си от преживяното, излезе навън и застана пред масивна арка от бетон над железен портал.

Надписът върху бетона гласеше: „Ще възкръснеш в името на Плана!“

Стените мрачно сивееха с голия си бетон. Перките на вентилатора подаваха хладен, влажен въздух.

Посрещна ги пазач с бяла униформа. На куртката му бе пришито червено сърце. Майорът, конвоирац двадесет и двата свежи живи трупа за банката за органи, с радост ги предаде под командването на охраната и се върна във вагона, без дори да се огледа. Той не обичаше да конвоира. Никой не обичаше тази работа. Това напомняше, че смъртта в крайна сметка е участ, която не може да се избегне. Майорът можеше да съобрази, че една грешка в работата му гарантира еднопосочен билет за „Рая“.

— Да тръгваме! — извика пазачът и двадесет и два ходещи комплекта резервни части вяло тръгнаха след него.

Тесен коридор. След него — дълга правоъгълна стая с дървени пейки. Те се настаниха на тях и зачакаха. Когато дойде реда на Рейлънд, той премина в съседната стая. Там девойка в бяла престилка хвана ръката му и я постави под поток ултравиолетови лъчи. Татуировката засвети призрачно, а момичето прочете името и номера.

— Стивън Рейлънд, веднъж минал през тази врата, твоят живот остава в миналото — произнесе тя в скоропоговорка. — Като самостоятелен индивид не си оправдал мястото си в системата на Плана, но тъканите на твоето тяло ще му служат. — Тя замълча, докато

се прозяваше. — Моля за извинение, докъде бях стигнала? А, да! Желаш ли да кажеш нещо, преди да преминеш през тази врата?

— Да кажа нещо ли? Какво може да се каже?!

— Тогава тръгвай!

Вратата се захлопна след него. Необратимо. Толкова необратимо, колкото и ако бяха сложили кръст над гроба му.

В началото бяха тестовете.

Рейлънд беше разсъблечен, измит, претеглен, измерен, осветен с рентген. Взеха му кръвна проба, образци от тъканите, почукваха го и го преглеждаха — като че ли забравиха само да го подушат и да го пробват на вкус.

Отрязаха късче от кожата и бързо го занесоха на лабораторната маса, където цяла бригада момичета го поеха и му направиха серия изследвания. В резултат на това бе съставена генетична карта на хромозомите, където всяка молекула се намираще на мястото си. После закодираха картата в двоични символи, които прикачиха към нашияника.

Това е интересно, помисли си Стив.

Ако донорът и получателят се различават много по генетичните си структури, присаждането на органи е невъзможно, дори и да се употребяват вещества, които подтискат съпротивата на организма. Започва формиране на антители, и присадената тъкан се подлага на атака от новото обкръжение, в резултат на което загива. Като правило, след нея и пациента поема към оня свят.

Колкото по-сложен орган се присажда, толкова повече трябва да съвпадат генетичните карти. Например роговицата лесно се присажда от едно око на друго, защото тъканта ѝ е груба и примитивна; може да се прелива кръв — тази тъкан е не по-сложна от роговицата. Но по-специализираните органи могат да се присаждат без вещества, които да подтискат антители само при близнаци. Подтискащите вещества действат приблизително като антиалергически препарати и увеличават съвместимостта на тъканите, но дори и в този случай генетичните структури трябва да са колкото може по-близки.

Тези мисли за известно време го отвлякоха от по-мрачните мисли за бъдещето. А там, в бъдещето, го чакаше Смъртта от Хиляди Рани, макар и анестезирана и смекчена.

След завършването на всички тези процедури Рейлънд бе оставен на спокойствие. Това донякъде го удиви — той мислеше, че ще го пратят в някоя килия. Но вместо това се оказа в парк, достоен за почивка на милионери.

Под краката му имаше плътен килим от трева, от небето припичаше топлото карибско слънце, клонящо към залез. Под дърветата на парка се гушеха къщички с уютен вид.

Невярващ на очите си, Рейлънд направи крачка навън, сред цялото това великолепие, но стреснато се огледа и попита пазача:

— Какво трябва да правя сега? Къде да отида, за да се регистрирам?

— Никъде — тихо отвърна пазачът, докато затваряше вратата. — Вече няма да се налага да се регистрираш.

Рейлънд, окончателно объркан от тези думи, тръгна към водата, която проблясваше в края на широката зелена алея. Тази посока не бе по-лоша от която и да е друга.

Никога досега в живота си Стив не беше попадал в такова положение — без заповеди, без регистриране. И това го безпокоеше не по-малко от перспективата да го разфасоват на съставните му части. Новото усещане така го завладя, че едва успя да чуе репликата, отправена към него.

— Ей! Новият! Върни се!

Рейлънд се обърна.

Човекът, който го викаше, беше около около петдесетгодишен — така да се каже, в разцвета на силите си. Беше здрав мъж, със загар и гъста къдрава коса. Погледнато статистически, очакваха го още четиридесет години приятен живот.

Такъв образ възникна в мозъка на Стив за част от секундата, преди да види истинският собственик на този плътен глас.

Към него куцукайки се придвижваше абсолютно плешив мъж. Той се подпираше на някаква издялана тояга, почти патерица, защото на мястото на краката се виждаха чифт протези. След миг, когато през листата на дърветата си проби път слънчевата светлина, Рейлънд забеляза, че кожата на главата на този човек е заменена с пластмасово покритие. Освен това, на мястото на едното око имаше превръзка, а друго парче пластмаса покриваше дупката, където би трябвало да е дясното ухо.

— Чакайте! Вие преди малко ли пристигнахте?

Странно бе от тази човешка развалина да излиза такъв дълбок, резониращ глас.

— Да, току-що — отговори Рейлънд. — Казвам се Стивън Рейлънд.

— Играете ли бридж?

Стив за секунда се ококори, но успя бързо да се съвземе.

— Боя се, че не.

— Проклятие! — мъжът се намръщи и се видя, че и веждите му липсват. А шах?

— Да, малко.

— Моля ви, говорете по-силно — и той обърна оцелялото си ухо към Рейлънд.

— Казах „да“!

— Е, все пак е нещо — заяви мъжът с все още недоволен вид. — Може би ще се научите да играете и бридж? Мие сме добра компания. Няма грубости, не си правим номера. Аз съм най-стария в нашата къща — похвали се той. — Погледнете ме! Не е останало много, нали? А съм тука по-дълго от всички.

— Искате да кажете — бавно попита Стив, — че мога да избирам в коя къща да живея? Но аз не знам тукашните правила!

— Тук правила няма. Впрочем — въздъхна мъжът, — забранено е да се биете с повреждане на органи. Никакви опасни игри, иначе ще ви утилизират изцяло, разбирате ли? Нали вашето тяло вече не ви принадлежи, то е станало собственост на Плана, и вие сте длъжен да се грижите за него. — Той направи крачка напред, облегат на тоягата-патерица. — Е, какво ще кажете? Послушайте съвета ми, елате с мен. И не слушайте тези от другите къщи. Ще ви примамват с тенис на маса, но каква полза от него, ако утре не можете да държите хилката? — Мъжът се усмихна и се показаха два реда изкуствени зъби. — Да се запознаем. Казвам се Уайтхарт.

Отстъпвайки пред увещанията на напористия едноок мъж, Рейлънд го последва. И не сбърка. Някои къщи имаха запустял, неугледен вид, обитателите им имаха оклюмал вид. Домът на Уайтхарт поне беше оживен.

Колкото и да е чудно, но на Стивън „Рая“ му изглеждаше доста приятно местенце. Даваха отлична храна. Продуктите бяха само

натурални — нали тъканите трябва да се поддържат в добро състояние. Имаха и много свободно време — донорът трябва да е в добра форма... Тук имаше дори свобода. Поне така се изрази Уайтхарт. Вярно, после се смути. Рейлънд разбра — „Рая“ беше един затвор, чийто стени се издигаха извън полезрението. От друга страна, обитателите на това място не се страхуваха, че ще направят някоя фатална грешка — по-фатално от банките за органи не съществуваше. Пък и пейзажа не предразполагаше към тъга — къщи, разхвърляни по зеления тревен килим, хълмове, украсени с палми, езеро с истинска риба, оградено с кедри и дъбове, синьо тропическо небе...

Обитателите на общежитието, където се засели Рейлънд, се наричаха „Президентите на Дикси“. Вече никой не си спомняше кой нещастник, обречен на утилизация, е измислил това име. Съгласно уговорката тук живееше само мъже. Но като цяло в „Рая“ не се спазваха манастирски правила — имаше общежития, където живееше заедно мъже и жени, и от там вечер се разнасяха стонове и смях. Това също беше позволено.

Вечер, слушайки разговорите между своите съквартиранти, Рейлънд откри някои неща, които силно го удивиха. Например, в отсрещната къща живееше цяло семейство. Странно. Какво ли престъпление е извършило това семейство Минтън?

Рейлънд много добре знаеше принципите, залегнали в основата на банките за органи. Подробно му бяха разяснени по време на пътуването със субметрото насам. Нима в системата на Плана имаше макар и един човек, който да не знае тези принципи?

Всеки инвалид в системата е задължен да внася своя дял в общото дело за благо на цялото човечество. Ако неумението или нежеланието не му позволяват да изпълни възложената задача, тогава той внася своята лепта по друг начин — неговите крайници, органи и други тъкани отиват за лечение на по-ценните граждани на Плана.

Този процес, разбира се, е много по-привлекателен за пациента, отколкото за донора. Но точно в това се заключаваше суровата справедливост, утехата, помагаща да се преглътне по-лесно това, което така или иначе ще се случи. Благополучието на човечеството е по-важно от благо на отделния индивид!

И все пак...

Една натрапчива мисъл безпокоеше Рейлънд.

Той беше чувал за много хора, утилизирани в банките за органи, но така и не можеше да си спомни нито един човек, получил нови органи.

Да се мисли за това вече беше късно, и Рейлънд се съсредоточи върху загадката на трите безпаметни дни. Вече истински се опасяваше, че наистина е притежавал тайната, способна да преобрази Плана на Човека.

След като погледа известно време играта на карти Рейлънд легна на койката и напрегна паметта си.

Дали на вратата не се е почукало два пъти? Първият път в петък, вторият в понеделник. Ако Хорък наистина е идвал, то какво съобщение би могъл да е донесъл? И даже ако можеше да се изобрети нереактивен двигател, каква опасност би представлявал той за Плана? Кой още, освен Дондъривоу е извън властта на Машината?

Стив не можеше да намери отговорите на тези въпроси. Мъглата, в която бе потопена паметта му се сгъсти. Дори и пухкавото лице на доктор Трейл успя малко да избледнее. Рейлънд вече не подскачаше при спомените за хилядния допир на електродите. Той изостави безплодните опити и заспа. Сънува, че е изобретил нереактивен двигател.

На външен вид приличаше на обикновена седалка. Седнал отгоре, Рейлънд летеше през джунгла от трепкащи петолъчни звезди. По петите го следваше генерал Флаймър, яхнал пространственика. Флаймър пришпорваше горкото животно, а то жално пищеше.

— Стани! Стани! Всички да стават!

Рейлънд се събуди веднага. Тъкмо сънуваше, че се намира в банка за органи и изведнъж се оказа, че наистина е така.

Той седна и разтърка очи. Отсрещното легло повече приличаше на склад за хирургически принадлежности, отколкото на място за спане. На кресло с колела бяха монтирани петдесет килограма стоманени, медни, гумени и пластмасови заместители. По-голямата част от съквартиранта му се намираше в креслото, а не в леглото.

Рейлънд делеше стаята с човек, който някога е бил пълен и с розово лице — това личеше от все още оцелелите тъкани — и с отвратителен характер. Казваше се Адлън.

— Хайде, Рейлънд — прошепна той с тънкия шепот на неотдавна оглушал човек. — Знаеш реда. Помогни ми.

— Добре.

Имаше предостатъчно време до сутрешната проверка и закуската. Иначе старите обитатели не биха успели да прикачат своите изкуствени ръце, крака и така нататък. Като нов и свеж образец, засега незасегнат от утилизацията, Рейлънд имаше някакви задължения. Младшите жители се грижеха за старшите. Естествено, старшинството не се измерваше с години, а с време на пребиваване в „Рая“. Системата беше справедлива и, както обясниха на Рейлънд, укрепваше загрижеността за собствена изгода.

— Пак ще си говорим, когато и от тебе отрежат някое и друго парче — мрачно предрече Уайтхарт.

Сутрешните разговори бяха много по-недружелюбни, отколкото вечерните. „Странно“ — помисли си Рейлънд, докато слушаше. — „Явно това е обичайната раздражителност, присъща на всички хора след ставане от сън.“ Обаче даже жалките човекоподобни отломки — „гумените“, както ги наричаха тук, — разсъждаваха на висок глас в съседната стая за плановете, щателно сверявайки разписанието на патрулния обход на територията от вертолетите на охраната.

Вече от двадесет минути Адлън разправяше, че е възможно да се отплува зад крайбрежните рифове, където да те чака верен приятел с гумена лодка — ако имаш такъв приятел. Беше и смешно, и тъжно да го слушаш — та от него беше останало толкова малко, че едва ли си струваше да рискува да бяга. Още повече, че снощи го бе обладало пълно смирение.

— Разбери, синко — каза тогава Адлън. — Всички сме попаднали тук ненапразно. Заслужили сме си го.

Да, едното не пасва с другото.

Изведнъж Рейлънд си спомни, че през нощта нещо му пречеше да спим нещо го бодеше в ребрата. И щом Адлън излезе с моторизираното си кресло, той вдигна матрака и откри плоска алуминиева кутийка. Стив нетърпеливо отвори капака и изсипа съдържанието навън — захар на бучки, лист с план на местността и жалки фалшификации на заповеди за пътуване от Машината. Имаше и една тетрадка — дневник на предишния обитател на стаята, обозначил се само с инициалите си: Д. У. Х.

Ако се съди по датите, притежателят на дневника е изкарал в „Рая“ три години. Първата записка съдържаше трезва, сурова оценка

на положението:

„16-ти юни.

Днес сутринта ни докараха в «Рая». Не мога да избягам от тук. Дори и да мога да се измъкна, все едно няма къде да избягам. Но ако изоставиш надеждата за спасение, това би означавало моментална смърт. Затова ще се опитам да избягам. Нямам намерение да оставам дълго тук.“

Последната записка, явно писана с полупарализирана ръка, бе далеч по-нерешителна и нереално обещаваща:

„Мес. май, струва ми се — 9-ти.

Една мин. преди пров. Мис., че намерих! Нкой нкога не поглеж. към улея за трупове. Познавах хра, изглеж. по-добре от мен, които — о-оп! — ндолу по улея и право в лодката. Затва — днес през нощта. Най-вжното е още една пров. Остав. са доста от мен. Ако усп... Звънеца. Останал. после.“

Но останалите листове бяха празни.

Рейлънд пхна дневника под матрака и тръгна към столовата.

Уайтхарт не излъга за храната. В „Рая“ нямаше нормирани порции. Захар колкото искаш. Кафе. Истинско мляко. Плодове, топли бисквити, спагети с натурален доматиен сос... Рейлънд буквално преяде. Чувстваше се далеч по-добре. Като че ли наоколо стана по-светло и по-спокойно. Съседите му престанаха да мрънкат и да кроят безсмислени планове за бягство. Отнякъде вече се чуваше и смях.

Рейлънд се сети за дневника и насочи разговора с Уайтхарт към бившия обитател на стаята.

— А-а, стария Дени — проточи едноокият. — Задържа се цяла вечност. Сигурно организъмът му е бил много особен и рядък. Всичко свалиха от него! На края се държеше само на механично сърце и изкуствени бъбреци. Забавен момък, като започне да свири...

— Какво стана с него?

Уайтхарт се намръщи.

— Взеха едновременно и двата бели дроба. Да-а, жалко. Но той докрай си имаше ръце — от раменете до ноктите на пръстите.

В това време се разнесе звън.

Проверките се провеждаха три пъти дневно. Всеки бе длъжен да присъства. Ако не си там — чака те пълна утилизация. Поне така разправяше Уайтхарт.

Охраната, облечена с бели униформи с пришити на гърдите червени сърца, сновеше между нестройните редици и сверяваше татуираните номера с тези в списъците.

— Гатник, Фейведър, Брийн, Морчънд — заизрежда пазачът, отговарящ за „Президентите на Дикси“. — Днес няма нищо за вас, момчета. Алдън, Хенсли... Хенсли? Какво става, бе? Защо е в списъка? Нали още миналата седмица го разфасоваха? — Пет-шест гласа потвърдиха и той зачерта името от списъка. — Скапана администрация! Така-а, а ти кой си? А-ха, Стивън Рейлънд. Добре дошъл. За сега си свободен... Уайтхарт... Да вървим, старче. Днес е твой ред.

Рейлънд побърза да се махне. Наоколо всички се смееха, чувстваха се свободно. Стив обаче почувства, че доброто му настроение от закуска се изпарява при вида на Уайтхарт и съпровождащия го пазач.

Ако не днес, то утре името му ще попадне в списъка и тогава... Трябва нещо да се направи, и то веднага.

Измъкна отново дневника изпод матрака, мина през задния изход и си намери усамотено слънчево местенце на върха на хълма. Облегна се на каменната ограда и отвори тетрадката. Нищо не пишеше за миналото на покойният Д. У. Х. Който и да е бил, не му е липсвал ум. Веднага е започнал системно изучаване на мястото, където го е захвърлила съдбата.

От записките, направени през първите няколко месеца, Рейлънд успя да извлече полезна информация.

В този момент обитатели на „Рая“ са 327 човека, включително 12 деца под 18 години (... и какво са направили, за да ги пратят тук?)

„Раят“ не е единствената банка за органи. Има още няколко подобни заведения. Две партии „осъдени“ са изпращани в неизвестно направление — най-вероятно да попълнят запасите от материали в други банки.

От вътре стената не се охранява.

На проверка излизат до 12 пазача, а веднъж Д. У. Х. преброил 15 човека външна охрана.

„Раят“ заема територия от 100 акра. В дневника имаше карта, поправяна много пъти. Бележките по нея предупреждаваха, че горната

част на стената е защитена с електричество, а на дълбочина е най-малко 15 метра под земята.

Явно някой се е опитвал да копае до тази дълбочина.

Откъм морето пази стоманена мрежа. Акулите правят опита за преминаването ѝ безсмислен.

Стената е непрекъсната. Нейната монолитност се нарушава само от сградата за пропускане на новодошли и съпътстващите постройки — клиниката, администрацията, енергостанцията, санитарното отделение. В последната постройка се намира и улеят за трупове, който е привлякъл вниманието на Д. У. Х.

Тази сграда се намираше близо до брега. Един тръбопровод я свързваше с лодка, по-скоро шлеп, който товареха с остатъците на обитателите на „Рая“ и други отпадъци, вземаха го на буксир до определено място в морето и там се освобождаваха от товара.

Рейлънд замислено се наведе над картата.

Само улеят даваше някакви надежди. Собственикът на дневника не се е сетил веднага за него, идеята е дошла чак след няколко месеца, когато, ако се съди по записките, вече не е можел да мисли трезво. И все пак...

Разбира се, заслужаваше си да се помисли над този вариант. Много е възможно бягството от там да успее.

Въпросът е къде ще отиде след това.

Отхвърлил засега мисълта за бягство Рейлънд започна внимателно да прелиства дневника. Престана да чете чак когато откъм общежитията чу шум и се досети, че е време за обедната проверка.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Не повикаха никого от обитателите на „президентите на Дикси“. Чак когато им разрешиха да се разотидат Рейлънд осъзна, че през цялото време е стоял със спрял дъх. Гатник го погледна и му намигна.

— Отначало с всички е така. После ти става безразлично.

— Какво е това? — потресен попита Стив, гледайки зад Гатник.

Онзи се обърна. По пътеката двама пазачи бутеха инвалидна количка с прикачени към нея множество апарати. Проводниците и тръбичките на апаратурата опасваха човека в креслото. От него беше останало много малко. Главата беше здраво обинтована, само на мястото на устата се виждаше отвор. Разните помпи, тръбички, цилиндри и други прибори жужаха и съскаха като живи.

— А-а, това... — Гатник не можеше да помахна, защото двете му ръце бяха потрябвали на някой друг. Затова се наведе напред и извика: — Здравей, Алек! Този път какво?

Бинтованата глава леко кимна, невидимите устни прошепнаха:

— Ти ли си, Гатник? Мисля, че само втория бъбрек.

— Гърлото ти все още е цяло — жизнерадостно заяви Гатник.

Те изпратиха с поглед отдалечаващото се кресло и се отправиха да обядват. Рейлънд не можеше да забрави срещата с „живия труп“.

— Не знаех, че поддържат живота, дори когато почти нищо не е останало от нас.

— Мисля, че Алек е особен случай. Той е най-възрастният в „Рая“. — В гласа на Гатник имаше неподправено уважение. — Тук е почти шест години.

Рейлънд нямаше особен апетит. Още повече, че след първите две-три хапки трябваше да се заеме с храненето на другаря си по маса. След това като че се поободри. По време на разходката след обяда Рейлънд мислеше за това, как добрата храна подобрява настроението. А това доказва... не, не, доказва просто, че дори обреченото същество, каквото е той, може да удави страховете си във вълните на физическото

удоволствие. Реши веднага да се върне в къщата и да продължи с четенето на дневника...

В този момент някой го извика по име. Той се обърна и видя към него да тича Оporto.

— Я виж ти? Нима?!

Рейлънд се усети, че оглежда дребосъка за липсващи части. Как лесно това ти става навик!

— Като че ли всичко ти е на мястото, а?

— Тук съм само т два дни. Попаднах в партидата, която пристигна преди тебе. Видях те, като влезе... По-добре да си бях останал в Исландия. Теб не те обвинявам в нищо. — мрачно завърши Оporto.

— Извинявай.

— Няма защо. Къде си сега?

— При „Президентите на Дикси“.

— При тия стари развалини? Слушай, премести се в нашата компания! Имаме в момента две свободни места. А и момчетата са много добри. Нали знаеш как е? Отрежат ти това-онова, главата ти остава. Налага се да си търсиш умствена работа. Моят съсед намери „Лилавата“ — сборник с древноиндийски задачи. Предимно диофантови уравнения, но ако навлезеш в същността...

— Друг проблем ме мъчи сега — меко го прекъсна Рейлънд.

— Какъв?

— Как да се измъкна от тука.

— Ей, Стив, недей да откачаш! Ти си славен момък, имаш пред себе си години! Нима искаш...

— Да, искам! — горещо каза Стив. — Искам да се измъкна от тука, ясно ли е? И въпросът не е само в моя живот, въпреки че, честно казано, ми е доста скъп.

— Какво друго? Чакай, чакай. Сетих се. Момиче.

— Не, бе! Не е момиче. Или поне не съвсем. Има само частично участие. Другото е главно. Длъжен съм да прекратя това, което полковник Готлинт прави с пространственика.

— Стив, Стив... — мрачно започна Оporto. — Тези разговори нямат смисъл. Не разбирам...

Той замълча. Рейлънд го познаваше прекалено добре, за да разчита на продължение без покана.

— Кое „не разбираш“?

— Не разбирам. — нерешително продължи Опорто, — защо ти е точно това момиче? Според мен, едно друго момиче е по-важно за тебе. Помниш ли №837552... Забравих как се казваше...

Сякаш го удариха между очите! Рейлънд нямаше феноменалната памет на Опорто и този номер не му говореше нищо, но това явно е...

— Анжела Цвик! — прошепна той.

В паметта му изплуваха русите коси, сините очи, меките устни, чиито вкус почувства отново на своите устни. Само да чуе това име, и...

— Точно така, Анжела! Не си я забравил! — дребосъкът се наслаждаваше на ефекта. — Защо не й отидеш на гости? Тя също е тук. Живее в общежитието до езерото.

— Анжела — тук?! Нали работеше за полицията на Плана?

Рейлънд остана потресен. Нима Планът е започнал да утилизира собствените си тайни агенти?

— Да-а, — обади се Опорто. — Бих казал, че е тук. Или поне по-голямата част от нея. Сам ще видиш.

Отначало Рейлънд изпитваше известно смущение. Краката му бяха омекнали. Той неловко пристъпи към жената в инвалидната количка и нарочно дрезгаво произнесе името ѝ. Срещна погледа и повече нищо не продума.

Анжела?

Тя нямаше ръце. Съдейки по подгънатото одеало, краката също липсваха. Само лицето не бе докоснато — синьо-зелените очи, високо чело, оброчено със златиста коса... И същият глас — силен, плътен.

— Стив! Колко се радвам да те видя! — тя не се смути нито за миг, само малко се учуди. — Не гледай така! Знам как се чувстваш! Тук съм от двадесет и един месеца.

Рейлънд седна на тревата до количката. Все още се чувстваше тъпо и не на място.

Къщата на Анжела се намиреше на малка полянка. Около нея имаше обработени лехи. Цветя! Не беше забелязал, че около къщите има цветя.

— Понякога си мечтаех да те срещна — тихо промълви Анжела. — След всичко, което се случи...

— Какво се е случило? — дрезгаво запита Стив.

Тя наклони брадата си и се чу жуженето на мотор. Явно бархетния шал покриваше пулта за управление. Креслото се задвижи. Лицето на Анжела се оказа срещу това на Стив и тя го попита от упор:

— Не ми се сърдиш, нали?

— Ти просто си изпълнявала своите задължения — продума Рейлънд.

— Мъдра мисъл... Ех, Стив! Толкова се радвам да те видя отново! Трябва за много неща да поговорим. Заведи ме при езерото.

Почти три години Рейлънд се готвеше за повторна среща с Анжела. Но сега забрави всички тежки думи, които му идваха на ума през дългите нощи в лагера със строга изолация. Говореше глупости, смееха се и му беше приятно... Приятно! Но нали точно тя му надяна железния нашийник!

— Когато работиш за благо на Плана, винаги считащ, че си прав! — забеляза тя, сякаш прочете мислите му.

Спряха на брега на езерото.

— Вече не обръщам внимание на обръча — промърмори Стив, едва сподавяйки прозявката.

— Разбира се, Стив.

Той опря гръб в ствола на една палма.

— Никога не съм мислил, че ще мога. Един човек в лагера ми казваше, че ще свикна, а аз...

Той замълча и се намръщи.

— Какво му отговори, Стив?

— Отговорих му — бавно произнесе Рейлънд, — че никога няма да престана да ненавиждам железния нашийник, освен ако не умра или не се нагълтам с наркотици.

Анжела се усмихна със спокойствието на китайски философ.

Едва влязъл в стаята си, Рейлънд нетърпеливо запрелиства дневника на бившия обитател на леглото. Имаше една записка, която много искаше да препрочете.

„Това е коварно място. Атмосферата, Бог знае защо, е толкова спокойна... Все за развлечения мислиш. Да върви всичко, както досега. Кейлън се върна от клиниката. Подсмива се. Сестрата му разказала виц. И той се смее, а двете му очи ги няма!“

Два дни по-късно:

„Вчера ми взеха и втория крак. Боли, но хапчетата помагат. Чудя се само, защо се отнасям толкова равнодушно към всичко? Спомням си за Кейлън.“

Рейлънд се намръщи, затвори тетрадката и отиде на вечерна проверка. Останалите „Президенти на Дикси“ вече бяха там и го поздравиха без особена радост. Той отлично разбираше каква е работата. Не харесваха разни новобранци да пренебрегват обществения живот в къщата. Но в момента дори и охраната не го интересуваше. Пазачите си вървяха между редиците и си четяха списъците...

Рейлънд мислеше за нещо много, много важно. Беше абсолютно уверен, че съзнанието му е ясно, както преди, но вече не обръщаше внимание на нашийника. Трябваше да направи някакво заключение, като съпостави този факт с написаното в дневника.

Какво заключение?

— Казах, да вървим!

Раздразненият тон на пазача върна Стив към действителността.

— Аз ли? Мен ли извикахте?

— Точно тебе! Отиваме в банката на тъкани!

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Групата на извиканите за утилизация чакаше пред асансьора.

Човекът до Рейлънд нещо си шепнеше под носа и гледаше към вратата на асансьора, сякаш беше портала на ада. Той забеляза, че Стив го гледа и криво се усмихна.

— За път, а? И аз. Дано първият път не вземат много.

— Хайде, мърдайте! — започна да ги подканя пазача, след като отвори вратата. — Влизайте! По-бързо!

Асансьорът стремително се спусна и ги стовари в някаква подземна зала. На стената премигваха луминисцентни лампи, въздухът бучеше във вентилаторите.

Охраната им заповяда да седнат на дългите дървени пейки. „Чакалнята“ изглеждаше доста просторна, макар че в нея седяха двадесетина „живи трупа“. Реймънд се зае да ги разглежда. Някои все още бяха цели, но болшинството носеше белези от предишни операции. Някои имаха по толкова протези, че беше чудно какво още можеха да смъкнат от тях хирурзите.

Нервният мъж приседна до Реймънд и зашепна в ухото му:

— Разбирате ли, първият път няма да вземат кой знае колко... така мисля... Защо? Ами ако тъканите ви се присаждат лошо? Тогава първо ще направят един-два опита и ще видят как вървят работите... и чак след това ще започнат основната операция... в това съм абсолютно сигурен...

Той млъкна, защото вратата се отвори. Гледаше като давецо се коте. Влезе една сестра, без да им обръща никакво внимание. Рейлънд побърза да успокои изплашения човек, за да се отвлече от собствените си грижи.

— Точно така — каза той. — Така би трябвало да бъде.

Разбира се, на практика не беше така. Планът знаеше вече всичко за тъканите на техните организми. Но мъжът се беше хванал за тази мисъл като удавник за сламка.

— Да, днес няма от какво да се страхуваме... — мърмореше той. — Сигурно някой непохватен глупак си е отрязал един-два пръста. Значи толкова и ще вземат... — Той учудено си погледна дланта. — Два пръста... Е, и? Може и без тях. Или пък ще трябва крак? Във всеки случай, първият път не взимат нищо сериозно, защото...

Вратата се отвори. Влезе млад, строен пазач. Явно скучаеше. Никакво съчувствие нямаше в погледа, който хвърли на чакащите.

— Екрот! — извика той, гледайки в списъка.

Мъжът до Рейлънд скочи.

— Аз!

— Тръгвай!

Бедният човечец въздъхна тежко, отчаяно погледна към Рейлънд и излезе.

Стивън седеше и чакаше.

Един по един извикаха „живите трупове“, за да може Планът да получи това, което му се полага. Рейлънд наблюдаваше как отиват към операционните зали. По-лесно е да мислиш за другите, отколкото за това, което ще се случи с теб самият. Излезе ветеранът с яркосините очи, съскащ с тръбите на дихателния си апарат, който му служеше за бял дроб. Излезе и младото момиче, чиято дясна половина беше странно плоска...

Извикаха Рейлънд предпоследен. Сестрата прочете името му и той стана. Чувстваше някаква неестествена лекота. Някъде в покрайнините на нервната система възникна странно тръпчиво усещане. Като че ли се раждаше болка, която не може да си намери определено място по тялото.

Какво ще вземат?

Крак?

Ръка?

Или някой вътрешен орган?

— Побързай! — подкани го сестрата.

Беше симпатична червенокоса девойка. Носеше венчална халка. Някъде имаше предан на Плана момък, който я гледа с любов и топлина. Тук тя се явяваше възмущение на това, което след малко ще отреже от Реймънд някоя част от тялото му.

Той не мислеше за нищо. Механично крачеше зад медицинската сестра. Пулсът болезнено удряше в ушите. Цветовете бяха много ярки.

Във въздуха се носеше тежък мирис на антисептични средства. След това синята стерилна светлина стана нетърпимо ярка.

Бяха влезли в малка операционна. Блестящият, хромиран хирургически стол заемаше основното място в центъра на стаята.

Реймънд облиза пресъхналите си устни.

Сестрата изведнъж се засмя.

— Божичко! Колко сте нервни всички! Още ли не си разбрал защо си тук?

Той кимна. Разбира се, знаеше. Но защо не виждаше никъде хирургически инструменти?

— Ето, че не си разбрал! — весело каза момичето. — Днес, приятелче, ще ти вземат само кръв. Всичко на всичко петстотин грама червена кръв. Е, следващият път може и да не е така.

Реймънд легна по гръб. Тя го покри със стерилна мушама и го пристегна с турникет над лакътя на дясната ръка. Стив лежеше и гледаше как кръвта му тече в стъкленницата. Болка нямаше. Но той не намираще и нищо приятно в тази ситуация. В ръката му нещо пулсираше, сякаш предупреждаваше за предстоящата болка. От време на време тръбичката неприятно просъскваше. Звукът странно му напомняше за пробит сифон.

Сестрата излезе и остави сам. Странно, наоколо всичко замря...

И изведнъж мисълта му става ясна и отчетлива.

Беше свършено спокоен.

Нещо повече — разбираше, че е спокоен.

И започна да осъзнава, че до сега е бил също спокоен, но по един невъзможен, глупав начин. И то от самото пристигане в „Рая“. Спокоен като всички останали. Ето обяснение за жизнерадостните закачки ветераните по стаите на „Президентите на Дикси“ — успокоението! Обаче това чувство не може да има естествен произход. Следователно е предизвикано от наркотици!

Реймънд лежеше, гледаше стичащите се в съда капки кръв и се чудеше как до сега не е забелязал очевидната истина. Нали беше разгледал проблема от всички страни...

Наркотици!

Планът на Човека разбираше, че някаква част от човешкия мозък не се подчинява на здравия разум. Инстинктът за самосъхранение! Можеше ли Машината да рискува инстинктите да избухнат внезапно!

Тя трябваше да е сигурна, че при всякакво настроение на винтчетата на Плана, изпратени в банките за органи, заплахата от разфасоване няма да предизвика взрив.

Затова Машината беше взела мерки. Най-простото средство — да натъпче обречените с транквилизатори. Как ли още никой не е забелязал?

Сестрата влезе и докато си тананикаше някаква мелодия, се зае да откача тръбичките. Внимателно извади иглата от вената и притисна на нейното място напоено със спирт памуче.

— Сгъни ръката!

Рейлърнд се подчини.

Наркотици!

Това обяснява всичко. Ето защо внимателно обмислените планове на Д. У. Х. не са се осъществили. Докато съзреят окончателно, е изчезнало раздразнението, способно да ги реализира. Самият Рейлърнд бе изгубил доста време напразно. Най-интересното бе как успя все пак да намери решението?

Сестрата разгъна ръката му и изхвърли памучето в коша за употребени инструменти.

— Свободен си.

Реймърнд послушно излезе и тръгна към вратата, когато видя един санитар да буда електроносилка и се спря. На нея лежеше същият този мъж, който седеше до него в „чакалнята“. Приличаше на заспал, какво ли бяха взели? Ръцете бяха на място, краката ясно се очертаваха под мушамата, по лицето също нямаше следи от операция...

— Извинете — обърна се Реймърнд към санитаря. — Какво направиха с това приятелче?

Той гледаше някъде покрай Стив.

— О, с този... — очите му помътняха. — Голяма операция. Познавахте ли го?

— Да.

— Разбирам. — Направи пауза, след което каза бързо. — Трябваше им целия стомашно-чревен тракт. Останалото няма смисъл да се утилизира.

Рейлърнд излезе след трупа на нервния мъж, намерил вечен покой. Погледна през рамо и каза:

— Довиждане.

— Довиждане — отвърна санитарят.

Извън стените на „Рая“ тридесет милиарда човешки същества работеха, учеха, обичаха, караха се, изпълняваха задълженията си в системата на Плана на Човека.

В Саскачевани инженер се развъртял с атомната резачка и вдигнал горната половина на планината във въздуха. Открило се бедно находище на уранова руда — едно от последните недокоснати местонахождения.

В град Фиесол в Италия полковник от технокорпуса провеждал инспекция на нов водоем. Нивото на водата се покачило с близо два метра. Застанал здраво в плоскодънната лодка, полковникът отбелязал, че хаотичното съоръжение, което е видял тук предишния път, почти напълно е покрито от водата. Това било дворецът Пити, но офицерът не бил чувал нищо за него. Понте Вечьо отдавна е на шест метра под водата.

Срутил се е тунел на субметро под Хондурас. Хиляда и осемстотин селскостопански работници моментално са погълнати от магната.

След завръщането си от Ауната Планиращият подписал заповед, чието изпълнение трябва да понижи нивото на Средиземно море с тридесет метра. В резултат на това ще се получат милиони квадратни километри обработваема площ и ще бъде построена гигантска енергоцентра в пролива Гибралтар.

Но в Куба не достигаше дори ехо от тези събития. Тук цареше абсолютно спокойствие и безразличие. Рейлънд се измъчваше с мисълта как да се бори с тази апатия. Скара се сериозно с всички „Президенти на Дикси“. Старшият на общезитието беше шокиран, защото падна на бридж с цели осемстотин и осемдесет точки. Рейлънд беше много доволен. Караницата повишава съдържанието на адреналин в кръвта. Той тръгна навън — да търси нови противници.

Логически погледнато, най-подходящ кандидат за една добра караница беше Анжела. Той я намери на старото място — да се припича на слънце пред къщата.

— Стив, скъпи — тихо продума тя.

Рейлънд обаче бе решил да не се поддава на обаянието ѝ.

— Току-що идвам от първото заколение — нарочно грубо обяви той. — Познай какво им трябваше? — Анжела тревожно се ококори.

— Нищо особено, само кръв. Провървя ми, а?

— Разбира се, Стив, това е голям късмет. Защо говорим само за това. Хайде пак да отидем при езерото. Днес е топло, при фонтана сигурно има ветрец...

— И това е всичко, което те вълнува, така ли?

— Стив!

— Храна и уют! Това ли е всичко, което те интересува?

— Днес си в лошо настроение — раздразни се тя. — Ако не искаш да дойдеш с мен, ще отида сама.

— Значи ти е все едно?

Тя понечи да каже нещо, но си замълча.

Рейлънд виждаше, че дразни момичето. Но не особено много. Тя се стараяше да си възвърне душевното равновесие. Затова бързо се отдалечаваше.

Той остана на мястото си.

Едно е да не подозираш, че си натъпкан с транквилизатори, съвсем друго — да знаеш за това. Чрез редовни препирни и караници с другарите си може би ще успее да поддържа необходимото ниво на адреналина, но това е изморително. Трябва да изведе наркотиците от кръвта си.

Имаше едно просто решение — да престане да яде и пие.

Той щателно разработи системата. Нещичко трябва да яде, за да не умре от глад. За тази цел Реймънд избра захарта. Още същият ден, след като обедната проверка приключи, той отиде в ъгъла на столовата и натъпка джобовете си със захар. Излезе, без докосне храната. Захарта също е съмнителна, но едва ли Машината, с цялата си педантичност, ще тъпче и нея с наркотици.

Водата, разбира се, също беше забранена. Започна да обмисля план за дестилатор. Това би привлякло внимание, а още от сега беше жаден.

За да забрави за жаждата, той отиде да види Анжела. Поразходиха се. Рейлънд остана поразен от факта, че тя се чувства толкова удобно в маневреното си кресло. Накрая се спряха до езерото.

Рейлънд ѝ се струваше особено мрачен днес. Той съзерцаваше водата с нескрито възжеление.

Вода! Чиста, бистра, сладка! Обаче езерото беше източник на всичката питейна вода в „Рая“ и би било глупаво да пие от него.

Разговорът нещо не вървеше. Говореха за плаване, за звъна на леда в чаша с вода, за това как носа на лодката пори вълните... Все около водата. Вода!

Накрая Анжела раздражено прекъсна словоизлиянията му:

— Тогава иди и поплувай. Не се безпокой за мен. — Нежна усмивка. — Аз ще се въздържа по някои понятни причини. А ти поплувай. Много искаш да се изкъпеш в езерото, нали?

Отначало Стив разгорещено отказваше, но после му мина неочаквана мисъл: а защо не?

Той тръгна да търси дървени парчета. Този номер е измислен от моряците още преди няколко века — ако лежиш отпуснат във водата, това ще ти помогне да утолиш жаждата си. Малко, но ще помогне. Поне докато мозъкът се освободи напълно от действието на наркотиците.

Рейлънд лежеше в плиткото и мислеше. Играеше особена игра, залогът бе неговия живот. Разрешаваше на водата да стигне до врата, до брадата, да докосне устните, дори задържа няколко капки в устата си...

Колко лесно можеше да утоли жаждата си — просто да преглътне няколко пъти. Една малка глътчица едва ли ще повлияе, мислеше той, докато местеше водата от едната буза към другата и се наслаждаваше на усещането...

Рейлънд изплю предателската влага и побърза да излезе на брега.

Изкушението едва не взе връх. Сега знаеше, че жаждата играе същата роля, както и раздражението. Вече чувстваше и виждаше много неща, на които до вчера не бе обръщал внимание. Болеше го раната на ръката, където медицинската сестра неловко бе вкарала иглата. Тесният панталон претриваше бедрата. Колко е хубаво да усещаш всичко това!

Анжела подозрително го оглеждаше.

— Какво ти става? — запита.

— Няма нищо.

— Държиш се сякаш... Не знам и аз... Може машината да е дала заповед да те преместят от тук? Или да ти свалят нашияника?

Рейлънд се замисли. Какво пък, възможно е. Трябва само да издържи още малко и ще си опита късмета. Докато се подсушаваше с кърпата, каза:

— Защо не? Дондъривоу е успял.

— Стив, това антипланинови мисли! — предупреди го Анжела. — Разочарована съм от теб. Вече никой не може да избяга по метода на Дондъривоу. И дори да имаш такава възможност, твоят дълг към Плана...

— Стоп! — прекъсна я Рейлънд. — Какво каза? Знаеш ли нещо за Дондъривоу?

— Знам как е избягал. В края на крайщата, избягал е от тук.

Рейлънд пусна на земята двете половини на съдраната кърпа.

— Как е избягал?

Анжела придвижи креслото под сянката на една палма. Намръщи се, преценявайки ситуацията, после реши:

— Мисля, че няма да навреди, ако ти кажа. Така или иначе няма да успееш, дори да решиш да повториш опита. Никой друг не е способен на това.

— Анжела! Как е избягал?

Рейлънд чуваше гласа си някъде отдалече и едва го разпозна.

— Никога не би се сетил, Стив — подразни го тя. — Успял да съблазни с непланинови мисли група лекари от клиниката. Разказал им за Космоса извън влиянието на Плана, обещал им свобода и богатство на Рифовете. Освободил се е от нашийника чрез операция.

— Как?

— Всичко е било планирано. Хирурзите-предатели фалшифицирали документите. Една сутрин го извикали на операция. На хирургическата маса Дондъривоу бил напълно разфасован. Напълно.

— Какво?!

Тя се наслаждаваше на ефекта.

— Да, да! Разфасовали го. След което съживили всичко отново, но вече без нашийника.

— Значи...

— Не бързай да се радваш — предупреди го момичето. — Заговорът бил разкрит и лекарите били подложени на пълна утилизация. За съжаление Дондъривоу успял да избяга.

— Но как? Как?

— Това е най-важното. Разбираш ли, хирурзите успели чрез хитрост да прикрият за известно време следите. От отпадъците,

оставащи след утилизацията, те сглобили човек и му надянали нашыйника на Дондъривоу. Този макет заел мястото на беглеца. После станало късно да го преследват.

Рейлънд настръхна. Бягството е станало по доста зловещ начин. Няма никаква възможност да се повтори.

— Хайде да се заемем с нещо по-интересно — предложи Анжела.

Рейлънд я гледаше съсредоточено.

— Как разбра всичко това?

Тя се извърна. Грациозно, бавно, лениво, като змия.

— На теб мога да ти кажа. Ти и без това знаеш, че работех за полицията на Плана. Тук дойдох по работа. Точно по делото „Дондъривоу“. Не можеха да го разгадаят, докато не уговорих един от лекарите да ми помогне да избягам по същия начин.

Рейлънд беше изумен. Тя се протегна и се прозя.

— Ако си дошла тук като агент, тогава защо... — той млъкна.

— Защо съм тук досега? Не се притеснявай от този въпрос, Стив. При завършването на задачата от мен беше останало доста малко. Сам разбираш, че заради един агент Планът не може да започне да връща утилизирани органи. Затова ме преквалифицираха. Няма да крия — в началото бях доста обезспокоена. Но после свикнах. — Тя се усмихна чаровно. — И ти ще свикнеш, Стив. Нямах друг избор.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Рейлънд не можеше да се примири със съдбата, колкото и голямо да бе изкушението.

През нощта го събуди тропането на дъждовни капки. Изтича навън, легна под водосточната тръба и пи... пи... Това му възвърна силите. Сутринта имаше видим резултат. Той протегна напред ръка и я загледа. Тя трепереше. От нерви.

Освен това го мъчеше и глад.

Сега вече с водата всичко беше наред. Беше изпил сигурно една кофа от живителната течност. Вярно, примесена с цинк и смола, но без наркотици!

Но гладът...

Рейлънд не докосна закуската си.

В столовата до него седна Опорто. Бързите му очички не пропускаха нищо.

— Нямах апетит, а?

Рейлънд бутна настрани недокоснатата храна.

— Да, нещо не съм гладен.

Дребосъкът го последва в къщата на „Президентите на Дикси“. Видя ведрото с вода, което Рейлънд напълни през нощта.

— Това пък за какво ти е?

— За всеки случай. Ако изведнъж ожаднея.

Той отпи малко. Смуглото лице на Опорто доби замислен вид.

Рейлънд чувстваше с цялото си същество как необратимо го обхваща ужас. Страхът пресуши гърлото му, наруши обмяната на веществата, която и без това беше разстроена от нередовното хранене. Но той се радваше на обхваналия го страх и наблюдаваше останалите жители на „Рая“ — тази тъпа зомбита — все още живи, но окончателно обречени. Те се смееха, разхождаха се (ако има на какво), но бяха вече сигурни мъртъвци. Всички, освен Рейлънд. Само той, единствено той, беше жив и паникьосан.

И страшно гладен.

Успя да отпрати Опорто и да открадне малко време преди сутрешната проверка, за да препрочете няколко страници от дневника.

„16-ти октомври.

Улеят се наблюдава само от голямата зала в северната клиника. Понякога там няма никой. Защо — не знам.“

„5-ти ноември.

Днес бях на петия етаж в северната клиника, където дежури пазача. Мисля, че разбрах защо понякога не е там. Два пъти го викаха да помага при пренасянето на пациенти. Явно това влиза в задълженията на охраната. Бях вързан за масата и можах да видя точно, но ми се струва, че когато го извикат, той остава вътре около половин минута. Най-често го викат при натоварен график на операциите. Следователно най-удобното време е три часа след всяка проверка. Но сутрешната и обедната отпадат по две причини. Първо — не бих могъл да се крия сред отпадъците повече от два часа. Второ — лодката се товари само през нощта. Значи — през нощта! За съжаление по това време правят малко операции... Днес ми взеха левият крак, включително бедрото.“

„3-ти декември.

На сутрешната проверка извикаха страшно много хора. Има слухове, че в Калифорния се е взривил завод за реактори и ще трябват много резервни части. Кога? Днес през нощта?“

Рейлънд обърна страницата. Това беше последната записка.

Д. У. Х. е бил много близо до отговора, но не е успял да стигне до него.

Гладът започна сериозно да измъчва Стив. Организмът му вече отказваше да приема захар.

Опорто беше започнал да подозира нещо. Не се отделяше от Рейлънд нито за минута. Облегнат на парапета до езерото, той гледаше как Стив се мъчи да свали някой кокосов орех с камък. Не успя да улучи нито един, но за щастие съзря в тревата повалена палма.

— Явно много обичаш кокосово мляко — забеляза дребният мъж.

— Обожавам го!

Всъщност орехът беше презрял и млякото имаше отвратителен вкус.

— Върви ли с чесън?

Опорто намекуваше за стръковете, които Реймънд беше откопал преди това. Стрелообразните зелени пера на растението се извисяваха над тревата, а под земята се криеха малки скилидки с характерна силна миризма.

— Остави ме на спокойствие, моля те — помоли Реймънд. — Аз... нещо не се чувствам добре...

— Нищо чудно — въздъхна Опорто.

Все пак тръгна на някъде без повече въпроси.

Стив веднага забрави за него. Беше много изтощен и слаб. Но се стараеше сам да се убеди, че е самовнушение — нали някой корабкрушенци са издържали на подобна диета с месеци и години. Само че не са се подлагали три пъти дневно на изкушението на пълна маса с вкусна храна.

Имаше и други съображения. Реймънд внимателно наблюдаваше рибите, плувачи в прозрачната вода на езерото. Можеше да улови някоя, да накладе огън и да я изпече. После се отказа от тази идея. Не си струваше да поема излишни рискове. Охраната на „Рая“ със сигурност е инструктирана как да постъпва с тези, които са открили тайната на транквилизаторите. Ако открият такъв, вкарват директно в кръвта му още по-силен наркотик. Тогава никакво усилие на волята не може да помогне. А съквартирантите му още от сега го гледаха подозрително, да не говорим за Анжела и Опорто, които открито го подозираха, че крои планове за бягство. Затова още на другата сутрин след проверката той се отдели от обитателите на „Рая“ и обходи стената по цялата ѝ дължина. Стената бе непроницаема. Оставаше улеят.

Остатъците след утилизиране на „живите трупове“ се складираха в бункер от неръждаема стомана до северната клиника. В момента там нямаше нищо. Всичките тонове човешки отпадъци бяха натоварени на шлепа предишната нощ.

Стоманените стени блестяха ослепително под лъчите на яркото тропическо слънце. Около резервоара имаше телена ограда, скрита зад гъста растителност. Реймънд предполагаше, че най-вероятно по нея тече ток. А може и да няма ток...

Нямаше смисъл да се бави с бягството. Колкото по-скоро, толкова по-голям шанс да останеш цял.

На покрива на северната клиника се виждаше часовой. Около него имаше някакви устройства, които приличаха на пръв поглед на мощни прожектори. Рейлънд се намръщи, когато ги забележа. Ако улеят нощем се осветява, задачата става доста по-сложна. Въпреки че... Прожекторите бяха странни — малки, без стъкла, но с рефлектори. Стив мислено си пожела успех. Може би тези апарати са поставени там със съвсем друга цел? Може би. Оставаше само да се надява.

— Стив! Стивън Рейлънд!

Викаше го Опорто.

Рейлънд тръгна срещу него без да бърза. Откъде знаеше дребосъкът къде да го намери?

Опорто едва не трепереше от вълнение.

— Какъв кошмар? Чу ли вече?

— Какво да съм чул?

— Още един тунел се е срутил. Загинали са хиляда и осемстотин човека. Знаеш ли какво си мисля? Това е саботаж!

Рейлънд поклати глава с недоверие. Чувството за опасност и нередност не го напускаше. Ако „Раят“ наистина е напълно изолиран от останалия свят, тогава от къде Опорто знае всичко това?

— Саботаж ли? Кой може да е?

— Антипланови елементи — жизнерадостно обясни дребосъкът. — Навсякъде аварии! Загинали са хиляди! Свързочните канали са повредени! — Той хвърли бърз поглед встрани, усмихна се и извика: — Ти не мислиш ли така, Стивън Рейлънд?

Стив ясно почувства мириса на опасност. Проследи погледа на Опорто и я видя трима яки пазачи втречено го гледаха. Дребосъкът изобщо не се смути.

— Точно така, Стив! Второто ми име е Юда Искаротски!

Пазачите като че ли се бяха приготвили да срещнат съпротива. Рейлънд обаче ги остави мирно и тихо да го отведат в клиниката. Биха му инжекция. Той гледаше безучастно. В кръвта му отново имаше наркотик. Но този път не означаваха почти нищо.

— Тази глупост да не се повтаря! — предупреди го пазачът преди да го изведат отново навън.

Организмът му реагира мигновено и той се примири. Леката разхлабваща топлина вече не беше опасна за живота. Време само за

смях и закачки!

Можеше и да яде!

По време на обяда един пазач стоя до масата на „Президентите на Дикси“. Без да му обръща внимание, Рейлънд е апетит унищожаваше порцията свинско с картофи. Докато допиваше третата чаша кафе си мислеше, че повече няма да се доверява на Опорто.

Всичко беше страшно вкусно. Защо не? Транквилизаторите не пречеха на мисловната дейност, а само намаляваха силата на емоциите, които възбуждат мисленето! Страхът и безпокойството вече бяха изиграли своята роля. Планът за бягството е готов! Стив възнамеряваше да го приложи още същата нощ, в най-лошия случай — следващата. Сега, когато охраната знаеше за диетата на Рейлънд, гладуването изгуби смисъл. Калориите ще крепят мускулите му и ще изиграят важна роля при бягството.

Той с нетърпение чакаше да се стъмни. Времето не чакаше — този ден извикаха много хора. Съквартирантът му чу името си на обедната проверка и още го нямаше. По-старшите жители бяха на мнение, че изобщо няма да се върне.

— Ако не дойде до следващата проверка — казваха те, — отпиши го!

През деня извикаха петима. След вечеря — още седем.

— О-хо! — промърмори си Рейлънд. — Съдбата явно е благосклонна към мен, щом в общежитието останахме само трима.

След вечерната проверка той се разходи за последен път в парка и тръгна да си си опита късмета.

Точно навреме!

Едва бе успял да навлезе в гъстите сенки на парка, когато един пазач се приближи до общежитието. От разговора Рейлънд долови само името си и думата „клиника“. Някой отговори с басов глас. пазачът отново заговори, но Рейлънд успя да чуе само „... тя ще почака“.

Рейлънд се притаи. Не знаеше за какво го търсят, но беше сигурен, че времето му изтича.

А „тя“? Коя беше „тя“? Анжела?

Едва ли. Все пак защо да не отиде да я види? Ако Анжела е успяла да уговори пазача да дойде да го повика, защо да не изясни

причината? А ако не е тя... Все едно. Колкото е по-далеч от „Президентите на Дикси“, толкова по-добре за него.

Анжела не беше пращала никого да го вика. Изобщо си нямаше и понятие и въобще не я интересуваше.

Рейлънд се огледа напрегнато и приседна до креслото ѝ. Тъмната тропическа нощ беше топла и нежна. Стив разказа за предателството на Опорто и новата доза наркотик. Каза ѝ всичко, не за да си облекчи душата, а за да види нейната реакция.

— Той е постъпил правилно, Стив! Знаеш, че антиплановите постъпки се наказват.

Рейлънд поклати глава.

— Изобщо не те разбирам. Едно е да работиш за Плана. Това е разбираемо. Това е задължение. Съвсем друго е да предадеш другаря си.

— Грещиш, Стив! — засмя се Анжела. — Помниш ли с какво се занимавах преди да се срещнем?

— Работила с компютър.

— Точно така! Задавахме му задачи. И то сложни, много сложни задачи. Толкова обичах работата си, Стив! Компютърът решаваше задачите една след друга. Раз-два, щрак-щрак — и готово! Той не правеше грешки, той беше част от Плана, разбираш ли? Една от частиците на глобалният План на Човека, който се управлява от Машината. Знаеш ли защо компютърът не правеше грешки?

— Защо? — спокойствието ѝ определено го дразнеше.

— Защото постоянно го проверявахме! — тържествено възкликна момичето. — Имаше специален контур за тестване. След като реши задачата, ние пускахме сигнал за проверка. Този сигнал беше с пет пъти по-високо напрежение от обикновения. Пускахме го през всяко реле, през всеки транзистор, през всяка интегрална схема! Ако нещо не е в ред, то веднага излизаше от строя. Ние го заменяхме и... Знаеш ли, Стив, аз съм такъв проверяващ сигнал.

Тя се наклони напред и се опря в преградата, предназначена да предпази безръкият ѝ торс от падане.

— Но...

— Такива като теб нямат право да нарушават Плана! — извика Анжела. — Вас трябва да ви откриват навреме и да ви сменят. Ние с Опорто изпълнявахме тази функция в система на Плана — да

откриваме и съобщаваме за ненадеждни детайли на системата. Ти беше точно такъв лош детайл, Стив. Признай си го... Ти можеше да подведеш. На практика ти ни подведе! Без теб Машината ще се справя с Плана много по-добре.

Рейлънд обикаляше около креслото. Момичето го гледаше едновременно тържествено и състрадателно. Накрая той неохотно попита:

— Все още ли се стремиш да служиш на Машината, Анжела? Дори след като ти е взела ръцете и краката?

— Да, стремя се!

— Ти си по-откачена и от Опорто — изрева Стив. — А Машината е едно чудовище! Планът на Човека е просто един план на грандомани!

Анжела остана съвършено спокойна.

— Планът на Човека позволява на тридесет милиарда човека да живеят на тази планета — напомни тя.

— Да бе, идеалният начин да се държат тридесет милиарда човека в робство.

— Имаш ли други идеи?

— Не знам... — намръщи се Стив. — Може би... Рифовете на Космоса...

— Рифовете вече нямат значение за теб, скъпи. Спокойно можеш да забравиш за Рон Дондъривоу. О, той беше истински мъж... Може би Рифовете наистина съществуват... Не зная. Пък и какво значение има за нас? — Тя кимна леко и креслото се приближи до Рейлънд. — Толкова ли е лошо да си роб? Знаем, знаем, ти си имаш свои идеали. И те уважавам за това, честна дума! Но тук става дума за живота и смъртта на цялото човечество! Нима не е справедливо това, че Планът на Човека е предвидил за всекиго малко щастие?

Стив се изсмя кратко.

— Да, това щастие го поглъщаме заедно с водата и храната.

— Само това ли е според теб? — Тя лениво се отпусна на облегалката на креслото и погледна към Рейлънд с огромните си искрени очи. — Забравил си за мене, Стив. Нима не ме желаеш?

Въпросът го завари съвършено неподготвен. Той се смути.

— Аз... аз... ами не знам...

— Аз съм тук, миличък — нежно продължи Анжела. — Ако ме желаеш, аз съм до теб, безпомощна...

— Ти... ти може да се разкрещиш. Ще дойде охраната... По дяволите! — той отскочи встрани. — Никога няма да ти простя това! Застави ме да падна до твоето равнище, нали? Така е. Но втори път няма да ти мине номерът.

— За какво говориш, скъпи?

В гласа ѝ звучеше искрено неразбиране. На Рейлънд му трябваша няколко мига, за да разбере, че тя говори искрено. Това момиче му принадлежеше. Трябваше да я пожелае и тя нямаше да го отблъсне.

— Ти наистина си високоволтов контур, анжела — грубо каза той. — Веднъж вече изгорях при проверката. Втори път няма да стане.

Никакво съмнение нямаше вече. Ограден от стени? Какво от това? Оградите имат две страни, и неговото място е от другата страна! Напълно е възможно да стане една човешка развалина, но ще избяга. Ще избяга!

Защото там от другата страна — са Рифовете на Космоса, свободата. Там има човек, който знае как да свали проклетия нашияник.

И още — там е Дона Крири.

При мисълта за дъщерята на Планиращия Рейлънд почувства тревога. Той не искаше да продължава да мисли за това и рязко се обърна към Анжела.

— Аз не исках...

— Не се извинявай, Стив. От всички хора ти си...

Защо тя замълча по средата изречението?

— Какво искаш да кажеш?

— О-о, нищо. Нищо особено. Просто...

Той се разсърди не на шега.

— Винаги си крила нещо от мен, Анжела. Престани вече, моля те! Поне тук престани. Кожи с какво се различавам от другите?

Красивите очи го гледаха в упор.

— Ти не знаеш ли какво представляваш?

Рейлънд се разтревожи. По гърба му полазиха тръпки.

— Какво имаш в предвид?

— Не си ли забелязал, че си по-различен от другите?

Той се замисли. Тъкмо се канеше да отговори отрицателно, когато си спомни за трите загубени дни. Изведнъж му се стори, че е чувал гласът на Анжела, идващ от тъмнината около леглото в терапевтичния кабинет.

— Отдавна трябваше да забележиш, че си по-различен от другите — насмешка продължи да говори тя. — Също така така трябваше да разбереш причината.

Стив изпита силното желание да я удари. Нашийникът внезапно започна да го стяга, кръвта биеше в слепоочията. Той седна задъхан на тревата.

— За човек ли си се считал, Стив? — Гласът ѝ бе пълен с презрение. — Можеше и да се досетиш, когато ти разказах за Дондъривоу. Ти си една изкуствена патица за стрелба.

— Изкуствена... какво?

Косата на Рейлънд настръхна.

— Ще ти обясня. За да скрият бягството на Дондъривоу, предателите-хирурзи сглобиха ново същество от човешки отпадъци. Това си ти. Изкуствена патица за стрелба. За заблуда на охраната.

Рейлънд седеше вкаменен, внимателно дишайки през желязната хватка на нашийника. В мрака очите на Анжела блестяха като котешки.

— Ти имаш хубава външност, Стив, защото хирурзите се постараха да приличаш на Дондъривоу. А той беше красив мъж. Ти не обичаш Плана, защото органите ти са взети от неблагоприятни граждани. От най-върлите врагове на Плана. Твоите изобретения в областта на вихровите полета говорят за това, че предният ти мозък е взет от човека, разработил тази теория. Останалата част от паметта ти е размита и противоречива, защото мозъкът ти е събран от различни остатъци.

— Не! — дрезгаво прошепна той. — Това не е възможно!

Момичето го погледна със съжаление.

— Кое не е възможно?

Рейлънд едва не припадна при мисълта, че всичко това може да се окаже истина. Той извика отчаяно:

— Ако съм бил тук по-рано, бих запомнил това място!

Анжела бавно се усмихна.

— Просто още едно доказателство. Хората, от които са те събрали, са били врагове на Плана и са използвали мозъка за

усъвършенстване на даденото от майката Природа. В резултат на всичко това се появи опасен за Плана ментален тип...

— Не! Не! — Рейлънд почти не я слушаше, само въртеше безсмислено глава.

— Доказателствата да предостатъчно, дори и да не вярваш в това. Спомни си твоите опити за саботаж — тунелите на субметро, реакторите, йонните ускорители в ракетите и всички други неща, унищожени от твоите „усъвършенствания“ в силовото поле...

— Не си спомням! — Рейлънд трепереше.

— Друго преимущество на сглобеният ти мозък е това, че хирурзите го снабдиха с контур за самоизтриване на паметта, за да не може „патицата“ да издаде тайната при разпит. Не си ли забелязал бели петна в паметта си?

Той успя да кимне:

— Да, забелязал съм.

— Ето, видя ли?! — в усмивката ѝ се четеше скрита заплаха.

— Какво да видя?

— Цялото това внимание, което ти отделиха през тези три години доказва, че „макетът“ действа отлично. Но вече всичко свърши. Стивън Рейлънд ще стане безпрецедентен случай — неговите органи ще бъдат използвани повторно! Не унивай, Стив! Какво си ти? Седемдесет и пет килограма храна за акулите, открадната от хирурзите!

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Храна за акулите! Ако това е истина, мястото му е точно там!

Рейлънд се притаи в гъстата растителност около стоманения бункер за човешки отпадъци. Наблюдаваше часовия на покрива на клиниката.

Беше много тъмно. Между клоните на дърветата се виждаха ярки звезди. Но апаратите, които той считаше за прожектори, не бяха включени.

Рейлънд се стараеше да избягва мисълта за неуспех. Една тревога по-малко.

Часовоят скучаеше и зяпаше океана. Това, което виждаше Стив, представляваше ужасно зрелище. Странно бе, че Планът съхранява този видим спомен за човешкия ужас точно тук. Нали izolацията от останалия свят трябваше да ги предпазва от шокови състояния? Трябваше бункера да бъде скрит по-добре от погледите на обитателите на „Рая“. Вътре имаше няколко тона човешко месо — ампутирани крайници, части от тела и цели тела. Бяха взели от това побеляло мъртво месо най-маловажното — живота. Остава само превъзходна органика. Това също беше странно. Отпадъците биха били отлична храна за животните. Цели хектари изтощена почва би могла да се подхрани с помощта на протеините и фосфатите, съдържащи се в тези трупове.

Но Планът бе решил да ги използва по друг начин. Струпаните отпадъци се спускат по улея на шлепа. Хвърлят плътта на раци, риби и медузи... Защо не? После тази риба ще я ядат хората.

Рейлънд неспокойно се размърда в скривалището си, когато мисълта му се прехвърли на друга тема. Ако казаното от Анжела е истина, тялото му е направено точно от такива отпадъци.

Откъм общежитията се разнесе говор по високоговорителите, но думите не се разбираха. Какво се е случило? Толкова късно вечер никога не са ги използвали. Включиха и други говорители, които бяха по-близо, и той чу своето име.

Рейлънд изруга наум. Значи го търсеха.

Часовият стоеше на поста си непоколебим като самата Машина и гледаше към територията на „Рая“. Не можеше ли поне за малко да погледне към звездите, за се почеше, да се прозине, да се протегне, да направи нещо?

Високоговорителите отново оживяха. В гласа на говорещия личеше раздразнение, сякаш някой по-висшестоящ го бе нахокал и сега той си го изкарваше на жителите на „Рая“. Близките говорители също се събудиха и Стив ясно чу името си. „Рейлънд“ — ехото се предаваше по редицата високоговорители. „Рейлънд! Рейлънд! Рейлънд!“

Изобщо не се изненада. Това трябваше да се очаква. „Заповядано... е... да се... явите... незабавно... в клиниката...“. При езерото се появиха трепкащи светлини на ръчни фенери.

Рейлънд дълбоко пое дъх. Ще се наложи да изпита съдбата, дори ако часовият не се обърне.

Той се напрегна и замря. Сякаш чул мислената молба на Стив, пазачът на покрива извърна глава, кимна на някого и стремително изчезна в коридора на най-горния етаж. Всичко стана толкова бързо, че ако Рейлънд бе с прикован в бялата фигура поглед, можеше и да не забележи движението на покрива.

Рейлънд се хвърли напред, прелетя на мрежата и ръба на резервоара. Закачи си дрехите и те се разкъсаха. Той веднага ги свали и ги скри под купчината мъртви тела. Самият той също се зари под трупове, треперейки от леденото съприкосновение.

Беше наистина ужасно. Сякаш бе попаднал в старинен разказ за живо погребани. Чувстваше се като войник, получил смъртоносна рана, който се събужда в общ гроб, за да умре сред десетки убити. Рейлънд благослови човека, открил метробромата.

От отровния кисел въздух му прилошаваше. Вълни студен въздух прииждаха от стените. Рейлънд изруга полугласно. Не беше се сетил, че стените на бункера се охлаждат.

Времето течеше бавно. Рейлънд лежеше, без да смее да помръдне или да си поеме дълбоко дъх. Напълно си даваше сметка, че отпадъците ще се прехвърлят на шлепа не по-рано от полунощ, затова се подготви търпеливо да чака.

Изведнъж блесна ярка светлина. Някъде от далеч се чуха гласове. Сигурно часовите се сменяха. Това е добре. Времето тече бързо.

Светлина... Няма страшно. Поредната проверка.

Запалиха още един прожектор. И още един...

Металният резервоар бе окъпан в ослепителна светлина. От горе се чу шум от хеликоптер, чиито прожектори също бяха насочени към бункера.

Всичко беше изгубено. Разнесе се команда. По металните стъпала на стълбата се спуснаха четирима пазачи. Те без колебание тръгнаха точно към Рейлънд, крачейки по купчините разхвърляни човешки части.

— Добре измислено — усмихна се единият. — После добави заплашително: — Да не си помислил да пробваш пак!

Поведоха го към стълбата без да му разрешат да изрови дрехите си. След като всичко свърши, Рейлънд се разтрепери от студ.

— Как успяхте да ме откриете?

Пазачът му подаде ръка и му помогна да се качи на покрива на клиниката. Той посочи към устройствата, които Рейлънд считаше за прожектори, и каза:

— Това са инфрачервени локатори. Те регистрираха топлината на тялото ти. Би могъл да ги заблудиш, ако беше с дрехи. Но дрехите биха те издали моментално. — Той замълча и добави: — Не се разстройвай! И без това нямаше никакъв шанс!

Пазачът отвори вратата и го побутна навътре. Влязоха в приемната на клиниката.

— Върви. Търси те един човек. Един много важен човек.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Поведоха Рейлънд по някакъв коридор и го вкараха в една от стоите. Подадоха му гащеризон. Трябваше да го надене бързо, независимо от факта, че беше с четири номера по-малък.

— Хайде! — припираше пазачът. — По-бързо.

Вкара го в друга стая и излезе.

През открената врата Рейлънд видя операционната. „Хубаво нещо са наркотиците“ — помисли си той напълно спокойно. Чувстваше, че е достигнал края на пътя.

Над двойната маса светеха асептични лампи, толкова ярки, че в стаята нямаше сенки. Хирурзите и асистентите се миеха зад прозрачна стерилна преграда. На масата бе положен човек. До него свистяха и съскаха тръбичките и шланговете на някакъв сложен апарат. Изкуствен бял дроб. Този човек трябва да получи нов и Рейлънд се досещаше от кого...

Или не? Втората маса вече бе заета от един от обитателите на „Рая“.

Странно. Впрочем, не биваше да се радва. Явно ще стане донор при следващата операция. Планът на Човека не се интересува от човешките емоции. Затова му е позволено да гледа операцията. След известно време Стив отново погледна през процепа на вратата. Хирурзите работеха. Режиха кожа и мускули, разсичаха кости...

Вратата зад него се отвори. Безшумно. Но Рейлънд беше толкова напрегнат, че усети раздвижването на въздуха и рязко се обърна.

Дона Крири!

Погледът ѝ мина през него, като че той беше част от мебелировката.

— Твърде дълго търсихте! — недоволно каза дъщерята на Планирацията, обръщайки се към придружителя си. Ако се съди по отличителните нашивки, това трябваше да е главният хирург на клиниката. — Не се безпокойте. Имам радарен пистолет. Този Опасен няма да се съпротивлява.

— Но това е против всякакви правила — възрази хирургът.

— Това малко ли е? — запита Дона и посочи телетайпната лента в ръката си. — Заповед на Машината!

— Да, да, разбира се — побърза да се съгласи хирургът. — Разбира се, мис Криири. Знаете, че не бих... Все пак е в разрез с правилата...

Девојката кимна хладно и махна с ръка към Рейлънд да тръгват.

— Машината има право да изменя правилата — отбеляза тя. — А сега ни кажете как да стигнем до ракетата.

Те излязоха от клиниката и се отправиха към площадката за кацане. Застанала здраво върху опорните стабилизатори, там ги чакаше малката скоростна ракета на Дона Криири.

— Чикуита — тихичко извика момичето.

— Един момент, мис Криири — решително каза Рейлънд. Беше започнал да се осъзнава. — Къде смятате да ме откарате?

Тя замислено гледаше към ракетата.

— Имам заповед от Машината, според която Стивън Рейлънд трябва да бъде доставен в друга банка за органи. Там неговите органи ще се използват за лечението на важен член на Планиращата комисия.

— Звучи доста странно — отбеляза той.

— Да, доста. Чикуита! — извика Дона и тропна гневно с крак.

Отвътре проблесна нещо златисто, видя се някаква бледа синкава мъгла...

Пространственикът!

Кафяво-оранжевите очи гледаха към Дона с обожание. С котешка грация рифоплъхът се изви и се превъртя във въздуха. Това беше радостен поздрав. След това замря, неподвижно увиснал пред стопанката си.

Рейлънд най-после си възвърна способността да говори и понечи нещо да каже, но момичето сложи пръст върху устните му.

— Тихо! Няма време за спорове! Трябва за изчезваме, докато не са се върнали за вас.

— Защо трябва да се връщат за мен? Според Машината трябва да бъда преместен в...

— Фалшификат. — Тя хладнокръвно отвърна на изумения му поглед. — Да. Аз фалшифицирах заповедта, затова можете да ми вярвате. хирургът ще хукне след нас веднага щом предаде обичайното

потвърждение за изпълнението на заповедта. Това ще стане... да кажем след пет минути.

— Изобщо не разбирам...

— Не трябва! — избухна момичето. — Няма време! Старая се да ви спася живота. Освен това има още една причина. Ако трябва да сме до край откровени, вие сте нужен на баща ми.

— На Планирацията? Че защо Планирацията ще фалшифицира заповедите на Машината?

— Няма време сега да ви обяснявам — бързо каза Дона и тревожно се заоглежда. — Бог да ви е на помощ! Няма да мога да ви скрия в ракетата. Веднага ще се нахвърлят на нея, а там няма къде да ви скрия. Мисля, че мен ще ме пуснат. Но вас...

— Какво трябва да направя?

— Как какво? Качвайте се върху Чикуита! Според вас за какво съм я докарала? Тя знае на къде да лети.

Рейлънд се качи и полетяха.

Това бе най-невероятното животно, яздено от човек. Стройно обтекаемо тяло, златист мъх, който към опашката ставаше черен...

Когато Рейлънд се качи на гърба му там долу, на площадката, Дона даде кратка команда. Животното едва чуто замърка, по мускулите на гърба му премина тръпка. То внезапно подскочи и се издигна на стотина метра. Рейлънд не почувства нищо — нито тласък, нито претоварване. Просто изведнъж се оказаха високо в небето. Далече долу Стив видя как дъщерята на Планирацията се прибира в люка на ракетата. Явно Дона нямаше намерение да чака неприятностите. Рейлънд чу рева на двигателите. Ракетата изглеждаше като черна точка в огнената струя на двигателите. Само това, че не се смалява, свидетелстваше, че се издига след него.

Пространственикът се беше издигнал вече на триста метра. Рейлънд, здраво вкопчен в гърба му, не чувстваше насрещния вятър. На североизток се виждаха буреносни облаци. Звездите не се виждаха, закрити от слой перести облаци. Вихри носеха прашния въздух като черни кули. На северната част на Куба вече валеше дъжд.

Рейлънд погледна надолу. Ракетата на Дона не се виждаше. Пространственикът плавно направи завой и се устреми в посока на бурята.

— Не! — изкрещя Рейлънд. — Там не може!

Съществото или не го разбираше, или не желаше да чуе. То силно мъркаше като котарак и продължаваше да се носи срещу черните облаци.

Стив, както и преди не усещаше движението. Полето на пространственика, каквато и да беше природата му, успокояваше всеки негов атом на тялото и на обкръжаващия го въздушен мехур. Около полето светеше синкав ореол. Полетът беше почти безшумен, въпреки че летяха почти със скоростта на звука.

Невероятно!

Тренираният математически ум на Рейлънд мигновено анализира фактите. Съществото създава около себе си силово поле, нещо като капсула, чиято форма зависи от съпротивлението. В началото имаше обтекаемата форма на капка, а при достигане на звуковата бариера полето стана остро като игла.

Те летяха над океана през леките облаци право срещу фронта на бурята. След няколко минути Рейлънд беше измокрен до кости от ледения дъжд. Интересно! дъждът преминава през капсулата, а въздухът — не. Рифоплъхът жално замяука. И на него не му хареса студената вода, обаче продължи да се носи напред.

Рейлънд не можеше да се ориентира къде се намират. От всички страни имаше само гъсти облаци, ярко проблясваха мълнии... Най-после пробиха горната граница на облаците и се озоваха на чист въздух. Заливаше ги ослепителна слънчева светлина иззад западния хоризонт.

„Толкова ли сме високо.“ — помисли си Стив. — „И продължаваме да се издигаме!“

Изведнъж го обхвана безмерна радост. Беше направил невъзможното! Вече не беше картотекиран кандидат за охладено местенце в бункера за отпадъци! Отново беше човек!

Дона...

Толкова ѝ е задължен! какво искаше да каже за баща си? Рейлънд отхвърли тази мисъл. Отдаде се на удоволствието от летенето на такава височина. Небето стана черно — толкова бе разреден въздухът тук. Пространственикът продължаваше да се издига. Океанът вече изглеждаше като нарисован на малка карта.

Дишането на Рейлънд стана по-трудно. Какво става? Полето на пространственика трябва да задържа въздуха. Обаче мъркането на

златистото същество премина в суха кашлица, летежът му стана неуверен. Явно раните на бедното създание са виновни. Зверските опити на полковник Готлинг дават своето отражение. Загинали са част от симбиотите, а нали именно фузоритите правеха възможно топлокръвният пространственик да живее в открития космос. въздухът, който те задържаха, все още пълнеше дробовете на Рейлънд. Той го предпазваше от кипване на кръвта, от пронизващия студ и от смъртоносното ултравиолетово лъчение на Слънцето. Въздух все още имаше. Но докога?

— Съвсем скоро ще разбера — тихо прошепна Стив и мрачно се усмихна.

Така и не успя да разбере точно кога изгуби съзнание. почувства, че това ще се случи и толкова.

Той искрено се удиви, че е още жив, докато бавно се съвземаше. Над него се наведе прекрасното лице на Дона Крири и учудването му нарасна.

— Стигнахме ли? — прошепнаха непослушните устни.

— Засега всичко е наред — сериозно отговори момичето. — Но е рано да се радваш, Рейлънд. Опасността не е отминала.

При опита си да стане той заплува из кабината. Дона го бутна обратно в противоускорителното кресло.

— Трябва да се регистри... — той млъкна наред думата.

— Не трябва, Стив — меко се усмихна тя. — Вече не трябва. Харесва ли ти твоят кораб?

— Моят ли? — той остана поразен.

— Твоят, да. Не си ли спомняш? Ракетата беше оборудвана за лаборатория и се управляваше от „Сивия триъгълник“. това е тя. Но съм махнала всичко, което може да се управлява от разстояние. Без това оборудване ракетата представлява един прекрасен междупланетен кораб. Кръжеше по орбита, достъпна за Чикуита. Само...

Тя се натъжи.

— Какво има?

— Нищо. Чудя се само защо баща ми още не е тук.

Рейлънд разтърси глава.

— Извинете, но нещо не разбирам. Защо Планирацията трябва да дойде? Аз за какво съм му притрябвал?

— Както виждам, сама ще трябва да ти обясня всичко. Знаеш ли, че за последните два месеца имаше повече от сто подземни труса, всички под големи градове? Баща ми счита, че са предизвикани от Машината.

— От Машината? — Рейлънд не вярваше на ушите си.

— Разбирам, че ти е трудно да си го представиш. Обаче баща ми разбра, че генерал Флаймър е направил нещо на Машината. Той е прекалено добър човек и не може да си го представи. Но аз мога. Флаймър се стреми към контрол над Машината, иска власт над Плана на Човека. Подземни трусове, срутвания на тунели на субметрото, взривове на реактори — всичко това е част от чудовищния му замисъл. Исква да унищожи и нереактивния двигател. О, Стив, всичко е било обмислено много внимателно. Машината, колкото и да е умна, си остава просто един набор от транзистори и интегрални схеми. Тя знае, преценява и тълкува факти, които ѝ се подават от хората. Флаймър е успял по някакъв начин да промени входните контури и Машината почти открито се противопоставя на баща ми. Всички неприятности се въртят около нереактивната тяга. Машината счита, че такъв двигател ще унищожи Плана на Човека. За това се наложи баща ми да прилага хитрости и подправени заповеди. Разреши ми да те спася... но се страхувам, че е твърде късно. — Тя разтревожена погледна в илюминатора. — Мисля, че не ни преследват. Засега...

Рейлънд чак сега усети, че трепери от студ. Температурата в кораба не беше ниска, но тесният гащеризон беше все още мокър.

— Кой ще ни преследва?

— Полицията на Плана. Флаймър иска да хване Чикуита. Той организира преследване, без дори да знае, че ти си тука. Искаше да те убие, но аз му попречих. Искаше да измъчва Чикуита, но аз я откраднах. Тя е моя! Единственото безопасно място за нея са Рифовете. Пък и за тебе също.

— Искаш да избягам? — възмути се Рейлънд. — Да стана престъпник, изгнанник?

— А сега какво си? Да не би да забрави „Рая“? Спасих ти живота... заедно с Чикуита. Между другото, тя можеше и да не успее да напусне атмосферата, така че бъди доволен. Чудя се от къде намери сили.

— И аз се чудя.

Тя се усмихна и за миг се превърна в малкото капризно и дяволито момиченце, което разговаря с него в банята. Но бързо помръкна.

— Ако баща ми успее... Чикуита няма да оживее, ако не се прибере на Рифовете, за да попълни запаса си от фузорити. Взривих моята ракета. Изгоря в атмосферата. Може да си помислят, че сме загинали... Едва ли, Машината не върши глупости. Бих казала, че положението ни е доста... неустойчиво. С баща ми сме обсъдили всичко много внимателно. Той познава добре Машината. Според него имаме дванадесет часа преднина.

— И после?

— След това Машината ще взриви нашияника ти.

Рейлънд неволно докосна железния обръч на врата си. Беше сигурен, че момичето казва истината. Точно така ще постъпи Машината. Дванадесет часа? Може би Планирацията не греши. Ако е така, трябва за това време да излязат извън обсега на радарите.

— Ще успеем ли да излезем от обсега на радарите за дванадесет часа?

— Не знам, Стив. Мисля, че ще успеем. Машината може и да не знае, че си напуснал Земята. — Тя пак погледна в черната пустота навън. — Баща ми не идва. Колко можем да го чакаме? Не знам. Разбира се, веднъж да стигнем до Рифовете, ще се избавиш от нашияника.

Тя се засмя, като видя невярващата физиономия на Рейлънд.

— Как?

— Забрави за Дондъривоу. Той е там. Сигурно ще ти помогне.

Стив отново попипа обръча.

— Разкажи ми моля те, какво знаеш за този човек?

„Човекът, заради чието бягство съм бил сглобен аз!“

— Ти знаеш всичко. Или почти всичко. Някога той беше приятел на баща ми, въпреки че възгледите им за бъдещето на Плана се разминаваха. Именно Дондъривоу разказа на баща ми за Рифовете, пространствениците и фузоритите, той го склони да опита да се разработи нереактивен двигател. За съжаление, когато Планът присъедини владенията му, той взе участие в антипланови действия и бе квалифициран като Опасен. Накрая попадна в „Рая“. Баща ми знаеше за плана му за бягство, но не му попречи. Този факт също бе

използван от Флаймър, за да насочи Машината против Баща ми. Сега Дондъривоу може да помогне, като разкаже за Рифовете по-подробно. Машината знае само рапортите на Лескюри, които са минали през редакцията на Флаймър. Затова ние тръгваме към Рифовете да търсим Дондъривоу.

Рейлънд не разказа на Дона колко много му е нужен Дондъривоу на него самия. Той можеше не само да свали нашийника, но и да разсее мъглата, обхванала миналото. Или пък няма да го свали, ако се окаже, че необходимото за тази цел оборудване не е налице. Може да потвърди думите на Анжела...

Ако Дона разбере ужасната истина за Рейлънд... Тя не би го понесла. Дъщерята на Планиращия и седемдесет и пет килограма утилизирано човешко месо! Тогава пропастта между тях ще стане прекалено голяма, за да се преодолее и с най-дълбоки чувства.

Момичето въздъхна.

— Не мога да си обясня защо баща ми още го няма. Повече не можем да чакаме. Ще му изпратя съобщение и тръгваме. В момента би ни достигнал и обикновен радарен лъч. Трябва да се махаме, и то подалеч. — Тя се усмихна. — Не мисли, че е само заради теб. Ако зарядът избухне вътре в кораба...

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Рейлънд сънува русокосо момиче, което нямаше нито ръце, нито крака. После над него се надвеси усмихващия се Опорто. В ръцете си държеше ултразвукова пила. Земята под краката затрепери...

Стив се събуди.

Трябваша му няколко секунди, за да разкърши схванатото си тяло. В това нямаше нищо странно. Анабиозата помагаше да се преодоляват междупланетните разстояния, но също и не бе лесно да се осъзнаеш след нея. Полетът трябваше да продължи сто и петдесет дни. Дали вече са в края?

Лицето на Дона изразяваше тревога. От товарния отсек се чуваше ръмженето на недоволния пространственик. Рейлънд изстена. При всяко движение се чувстваше така, сякаш има пясък в ставите си. Слава Богу, минималното ускорение на икономичната траектория хофманов тип предпазваше тялото от удари и синини.

— Стивън! — разтърси го момичето.

— Извинявай — промърмори той стреснато и най-после окончателно се събуди. — Какво става?

— Чикуита полудя!

Рейлънд тежко въздъхна и се приближи до прозорчето на товарния отсек. Рифоплъхът отчаяно мяукаше и се мяташе като котка, изпуснала мишка.

— Пристигнахме ли?

— Не, Стив. Още сме далече. Но Чикуита мяука толкова силно, че алармената система се е включила и ме събуди.

Тя млъкна и се заослушва.

Някой чукаше по обшивката на корпуса.

Стив и Дона се спогледаха.

Чукането стана настойчиво и по-силно.

— Я да видим — мрачно каза Рейлънд и се отправи към илюминатора. Нищо не се виждаше. Той отиде до външната врата на

въздушния шлюз. На нея имаше прозорец и филтър срещу радиацията. Стив вдигна филтъра и погледна навън.

Към него нетърпеливо гледаше едно напълно човешко лице.

Човек!

Той погледна към Дона.

Не може да бъде!

Човекът беше без скафандър. Загърнат във вехто одеало, той чукаше по вратата с дръжката на дълъг нож.

— Стивън! — извика Дона. — Ами аз го познавам! Това е Куивера! Той докара Чикуита на Земята, за да спаси Дондъривоу. Отвори люка!

— Какво!

— Отвори люка! — повтори тя решително.

— Но нали въздухът...

— Не се безпокой — нетърпеливо го прекъсна тя. — Виж!

Отначало Рейлънд погледна мъжа. Беше слаб, дребен, с лице наполовина скрито в рижа брада. Все пак личеше, че пришълеца от Космоса не е в първа младост. Зад гърба му се виждаше някакъв силует с плавни очертания, обграден от синкаво сияние.

— Пространственик? — кратко попита Стив.

— Разбира се. Вече не се учудвам, че Чикуита е толкова развълнувана. Сигурно е почувствала приближаването на своя събрат. Отваряй люка!

Рейлънд още се колебаеше. Въображението му твърде ясно рисуваше картината на всмукания от вакуума въздух. Нямаше желание да отваря люка.

— Но...

— Те си имат въздушен мехур! Как иначе, според теб, биха оживели?

С усилие на волята Стивън си наложи да превключи клапана. Чу се стържене на метал в метал, клапанът засъска, изравнявайки налягането. Във въздуха се усети някакъв странен, но приятен аромат.

В шлюза бързо влезе човекът, следван от пространственика. Той беше по-голям от Чикуита и малко по-тъмен на цвят. На тюленовата муцуна светеше и пулсираше червен нос. Оглеждайки шлюза с големите си тъмни очи, съществуването доволно мъркаше.

— Стой! — заповяда рижият.

Пространственикът чакаше търпеливо да бъде затворен клапана на външната врата. След като приключи, Куивера разреши:

— О'кей, Адам, тичай при приятелката си.

Двете златисти същества закръжиха в тесния шлюз и си говореха на два гласа — единият плътен баритон, другият висок сопран.

— Като деца са — усмихна се Куивера. — Толкова се радват на срещата! — Той свали от главата си нещо, което някога трябва да е било шапка и се поклони. — Госпожо, господине, казвам се Куинатоно Куивера, ваш покорен слуга!

— Здравейте, Куивера — Дона леко се поклони.

— О-о, дъщерята на Планирация! — с неподправено удоволствие гостът разпозна домакинята си. — Радвам се да ви видя. И вас, сър... Засега не ви знам името.

— Стивън Рейлънд.

Той протегна ръка и скрепиха запознанството си със здраво ръкостискане.

— И ние се радваме на срещата, Куивера, но...

— Какво правя тук? — завърши вместо него въпроса гостът. — Много просто. Адам усети присъствието на Чикюита. — Двете същества висяха неподвижно във въздуха, притиснати едно о друго. При думите на Куинатоно те се обърнаха към хората. — Ние с Адам отдавна ви очакваме. Той има способността да вижда отлично Космоса и успя да забележи нещичко. С негова помощ и аз го забележах.

— Какво сте видели?

— Преследва ви крайцер на Плана.

Рейлънд инстинктивно посегна към нашийника. Лицето на Дона стана бяло като тебешир. Сигурно генерал Флаймър е засякъл съобщението до Планирация.

Военните действия в Космоса имаха един изход — по-бързият кораб побеждава по-бавния. Един радарен залп в нашийника на Рейлънд не оставяше съмнения за изхода на евентуалния бой. Да бягат? Крайцерът бързо ще ги настигне. Ако се опитат да се скрият като изключат двигателите, щурманите на крайцера лесно ще изчислят положението им по последната засечена точка. Ако не ги изключат, яркият пламък на дюзите ще бъде прекрасна мишена, която се вижда от милиони километри. Всеки опит за бягство ще предизвика изменение върху екраните на скенерите на крайцера.

След това радарен импулс ще детонира нашияника...

Всички тези мисли преминаха като вихър през съзнанието на Рейлънд.

— На кораба има ли оръжие? — дрезгаво попита Той.

На изсеченото скулесто лице на Куивера се появи нещо като учудване.

— Да се сражаваме против Плана? Не, млади приятелю. Забравете за това. Няма да използваме техните методи. Ще тръгнем по своя път. Просто ще избягаме. Това е. Е, до Рифовете има още доста — няколко милиона километра. Но в края на пътя ни чака свободата. Напълно е възможно и друго. — Той се загледа в ръцете на Рейлънд, хванали железния обръч. — Възможно е да успеете да се избавите от тази дрънкулка.

— Но ние нямаме капсула!

Куивера се подсмихна и кимна към пространствениците.

— А тези?

Нереактивната тяга! Как не се сети веднага! Никакъв прибор на крайцера не би могъл да я регистрира.

— Обаче женската е ранена. Предишният път прекара в открития Космос само няколко минути и едва не загина. Вижте!

Рейлънд разроши с ръка златистия мъх и показа раните — спомен от запознанството на Чикуита с полковник Готлинг.

— Вече са зараснали, Стив — обади се Дона. — Не забравяй, че сме летели четири месеца.

Куивера изведнъж стана неспокоен. Без да обръща внимание на думите на момичето, той се приближи към пространственика. Чикуита рязко се извърна и увисна пред него, като весело мъркаше.

Когато гостът се обърна отново към тях, гласът му беше глух:

— Това са опасни рани, мис Криири. Не предполагам, че ще се отнесете така с нея.

— Но... това не е мое дело!

Куивера поклати глава.

— Много опасни — повтори той. — Не съм сигурен дали някога ще зараснат напълно.

— Значи няма да успеем да избягаме? — унило попита Рейлънд.

— Адам ще ни откара всички. Обещавам. Но трябва да побързаме.

— Не! — твърдо каза Рейлънд.

Дона и Куивера замряха.

— Какво?

— Разберете ме — побърза да обясни Стив. — Тази ракета е оборудвана за мен. За да изследвам нереактивната тяга. Нужни са ми приборите. Нали трябва да разгадаем тайната на нереактивния двигател, по дяволите! Ще се наложи да ги вземем със себе си. Моля ви, не възразявайте. Сам разбирам, че е трудно. И още...

Накрая Куивера се усмихна.

— О'кей, щом искате да се влачим като охлюви. Какво още?

— Искам да сложа нещо запалително на резервоара за гориво. За да не обискират кораба.

За десет минути успяха да натрупат цял куп компютри и друга електроника, батерии и акумулатори, които трябваше да вземат със себе си. Още пет минути отне настройката на часовниковия механизъм на контактното запалително реле, което Рейлънд прикрепил към резервоара. След това мижеха да тръгват на път.

Оказа се, че излизането извън кораба не е по-лесно от скок от потрива на небостъргач. Стив и Дона застанаха на ръба на отворения шлюз. Наоколо трептеше безкрайната пустота на Вселената. Те се почувстваха толкова крехки и бозпомощни! Как можеше човек да оцелее в тази ледена пустиня, пронизвана от светлината на далечните звезди?

Разбрал колебанието им, Куивера ги увери, че полето на пространственика задържа въздуха дори през корпуса на ракетата. И наистина — непривикналите към чернотата на Космоса очи вече започнаха да различават синкавото сияние.

Хванати на ръце, Стив и Дона прекрачиха в света на пространствениците.

Не усещаха движението. Златистите създания плуваха редом с ракетата, без да обръщат внимание на хората. Но полето на нереактивната тяга винаги се движеше допряно до корпуса на кораба. След две-три минути то се отдели от него и се концентрира. Стана по-лесно да се диша.

Около тях вече призрачно блещукаше един вълшебен свят.

Обгръщащият ги облак бе толкова ярък, че те едва различаваха звездите. Когато вътре в него всички частици заеха полагащото им се

място, хората се оказаха обкръжени от клончета с невероятни листа и още по-невероятни плодове. Сред цялата тази „растителност“ се носеха същества, които приличаха едновременно на птици и на риби.

Хората се намираха в центъра на въздушния мехур, където плътността на въздуха достигаше земната и невидимите крехки създания, които даваха светлина и топлина, бяха концентрирани най-гъсто. Можеха да се придвижват съвсем свободно. Рейлънд се разхождаше навсякъде в тясното пространство на въздушния мехур. Изобщо не се сещаше, че открития Космос е на три метра от него. От време на време задаваше на жителя на Рифовете бързи въпроси. Куивера отговаряше кратко, но фактите говореха сами за себе си.

— Невероятно! — мърмореше Рейлънд. — Фантастично!

Той се хвана за някаква лоза само на половин метър разстояние от призрачната граница, разделяща обитаемото пространство от ледената пустота на Космоса. Гледаше към звездите, но не успя да открие нито едно познато съзвездие. Южният кръст и Орион си бяха на местата, но потънали в хиляди по-бледи звезди, които от Земята не се виждаха. След известно време „откри“ Сириус. Беше много по-ярък, отколкото се виждаше от Земята, просто го заболяха очите.

— Какво гледаш, Стив? — раздаде се отзад нежният глас на Дона.

Рейлънд отплува при нея.

— Потресаващо! Мисля, че започвам да разбирам. Полето на пространственика задържа около нас въздушен облак. То улавя прах и атоми водород. Тези лози и лиани са съставени от клетки на фузорити. Те синтезират от водорода по-тежки елементи — кислород, въглерод. Те излъчват топлина и светлина. — Той се замисли. — Най-вероятно в тези растения има доста тежки елементи. Консервиране на енергия... Термоядреният синтез освобождава много енергия. Ако тя се превръща само в леки елементи, топлина и светлина, бихме загинали моментално. Обаче синтеза на елементи, по-тежки от среброто изисква голям разход на енергия. — Рейлънд поклати глава. — Прости ми, не мога да се отърва от тези мисли. Разбираш ли, това тук е истински миниатюрен свят със собствен кръговрат на материя!

— Какво ще ядем? — поинтересува се Дона.

— Ей сега ще ви покажа — отговори Куивера и заплува покрай границата на светеция облак като плувец под вода. Вместо водорасли

тайнствено светеха фузоритните образувания. Той напълни шепите си със странни ярки плодове и бързо се върна при Дона и Стив. — Опитайте, вкусно е. Как мислите, какво е това? Злато? Платина? Нищо не разбирам от тежки елементи. Но вкусните неща мога да различа с голяма доза надеждност.

— Гледайте! Дона рязко посочи назад.

Там, в същата точка, откъдето тръгнаха беззвучно избухна ослепителен пламък.

— Ракетата — поясни Стив. — Надявам се, Дона, че на Рифовете ще ни хареса. Още повече, че нямаме избор. — Той хвана ръката ѝ и я побутна по-близо до границата на въздушния облак. — От тук ще се вижда по-добре.

— Не приближавайте много до повърхността — предупреди ги Куивера. — Ако нарушите нейната цялост, облакът ще се разпръсне.

Известно време Рейлънд гледаше наразбиращо, после погледът му се проясни и той кимна:

— Разбира се! Полето не отразява обекти, по-големи от молекула. Ако се наруши целостта на граничната повърхност, вътрешното налягане ще разруши облака.

Те гледаха загиващия кораб през зеленикавото сияние, без да приближават границата. Взривът бе отминал, обаче нажежените до бяло парчета метал все още очертаваха скелета на ракетата. Близо до останките преминаваха светли точки.

— Крайцерът на Плана — поясни Куивера. — Точките, които преминават са от коригиращите двигатели.

Зад плетеницата от фузоритни образувания пространственикът жално измяука. Куивера ласкаво каза нещо полугласно и погали златистата козина.

— Виждат крайцера. Излъчва ярка инфрачервена светлина.

— Близо ли е? — попита Рейлънд.

— Да, близо е. Планът не е толкова глупав.

— Би трябвало да мислят, че сме загинали. Няма начин да засекат нереактивната тяга на пространствениците.

— Така е — съгласи се Куивера. — Явно считат, че сме избягали със спасителен катер. Единственото място, където има смисъл да сме се отправили, са Рифовете. Планът знае къде се намират те.

Рифоплъховете мяукаха все по-силно. Дона се оглеждаше неспокойно и накрая запита:

— Какво им става?

— Уморени са. Това е разбираемо. Дори и двама, пак им е тежко да мъкнат такъв товар. Затова ще опитат да се скрият някъде.

Куивера показа с ръка, но Рейлънд нищо не видя. Сиянието пречеше. Стив много внимателно се отблъсна и отиде от другата страна на облака. Увисна на една лоза и се вгледа. До него увисна и Куивера.

— Ей там, до ония три звезди, има струпване на Рифове — той показва някъде в черния Космос, но Рейлънд не успя за различи нищо.

Неподвижно увиснали сред ярко светещите листа, Чикуита и Адам бяха устремили големите си тъжни очи някъде в обсипаната с космически прах пустота на Вселената. Рейлънд дълго се вира и накрая поклати глава:

— Нищо не мога да видя.

— И аз нищо не виждах, докато не ми показаха — призна си Куивера.

— Дори това да е Риф — бавно и със съмнение в гласа проговори Рейлънд, — и дори да се доберем до него, защо крайцерът на Плана да не може да ни последва?

— Може, разбира се. Обаче Рифовете са обкръжени от много голям облак, рояците фузорити ще пречат на локаторите и радарите. Големите късове ще забавят крайцера. Даже при невнимание могат да пострадат. Но мисля, че това няма да ги спре.

— Тогава?

— Рейлънд, просто нямаме избор! Рифовете са единственият ни шанс. Не ни остава нищо друго, освен да го опитаме.

Летяха дълго. Рейлънд нямаше часовник и му бе трудно да определи точно колко са летели. Целта и преследвачите оставаха невидими. Единствените ориентир бяха звездите. Но до тях имаше огромно разстояние, несъизмеримо със скоростта на пространствениците. Адам и Чикуита като че ли си играеха, като грациозно се провираха между лианите и от време на време с доволно мъркане си търкаха носовете. Рейлънд започна да нервничи по този повод. Куивера го увери, че не отстъпват по скорост на крайцера, независимо че влачеха дълга опашка от апарати извън облака.

— Между другото, вече пристигнахме — неочаквано каза той.

Рейлънд отново се загледа в безбрежния Космос, търсейки мястото. И този път не успя да види нищо. Беше увиснал почти на границата на облака, но виждаше само сини гиганти, червени джуджета, спирални мъглявини...

Изведнъж, сякаш от нищото, отпред изникна Риф.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Отначало беше само мъгляво петънце. После порасна във величествено, плаващо в пространството кълбо, инкрустирано с ярки цветове.

Пространствениците се приближиха плътно до Рифа и забавиха скоростта на полета. Рейлънд видя бодливи дървета от кристален въглерод — диаманти! Те светеха със собствена преливаща се светлина. Странни шуплести образувания, напомнящи човешки мозък, излъчваха синя и виолетова светлина. Те стояха в улеите на прозрачнобял пясък сред замрелите дървета с ярки метални листа.

За Дона и Стив това бе вълшебна, приказна страна. Куивера гледаше на всичко с обигран професионален поглед. След известно време той каза:

— Не е много подходящо за скривалище, въпреки че твърдата повърхност може и да стане. В по-голямата си част Рифовете са почти празни отвътре. Там микроорганизмите са измрели.

Рейлънд кимна с разбиране.

— Очевидно организмите от външния слой поглъщат всичкият водород, който попада тук. Тези, които са по-дълбоко, умират от глад.

— Ето подходяща пещера! — радостно възкликна Куивера. — Дали е празна! Впрочем, това не е сигурно... Рифовете нямат силно поле, въздухът трябва да се задържа изкуствено. Това правят пространствениците и микроскопичните живи клетки, които изграждат самите Рифове. Всеки Риф е особен жив свят и не знам с какво точно можем да се сблъскаме тук. Въздухът може да се задържа и от една трета, много неприятна сила. — Той вдигна ръка. — Стоп! Трябва да проверим.

Кълбото от светещи скъпоценни камъни беше съвсем близо.

— Виждате ли? Чикюита влиза в атмосферата на Рифа. Сега ни тегли Адам, а тя следи за въздуха.

Чикюита се устреми напред, а Адам увисна неподвижно.

— Мислих си за това — обади се Рейлънд. — Когато две сфери се срещат, налягането на въздуха трябва да ги отблъсква.

Куивера кимна.

— Вижте! Тя прави примитивен шлюз, за да минем.

Рейлънд внимателно наблюдаваше какво става. Въздушният облак приближаваше Рифа. Малките същества, които приличаха на риби и на птици едновременно, започнаха да се суетят. Стив разбра, че диаметърът на въздушния мехур намалява, но не чувстваше увеличение на налягането.

— Разбрах! Тя създава нов облак, който обхваща и нас, и Рифа. После пробива нашия и излизащият въздух изравнява налягането.

Сякаш в отговор на тези думи се почувства слаба вибрация. Като че до тях бе достигнала вълна от далечен взрив. Вътрешната повърхност изчезна напълно.

Рейлънд бе изцяло погълнат от красотата на новия свят. Непрекъснатият светлинен дъжд от милиардите звезди, който проникваше през мъглявото сияние на въздушния мехур, правеше картината приказна. Яркото Слънце раждаше жълтеникави отблясъци върху кристалните клони на... „дърветата“! Може ли тези образувания да се нарекат растения? Куивера не му разреши да се наслади до край на прекрасната гледка.

— Дойде и нашият ред, Стив.

Жално скимтейки, рифоплъховете висяха на два-три метра над входа на пещерата. По израненият гръб на Чикуита пробягваха тръпки.

— Какво трябва да правим?

— Пространствениците имат врагове. Това са груби бронирани бандити, които се движат бавно и в Космоса не представляват заплаха. Но те причакват нашите приятели тук. Затова ще трябва да влезем в пещерата първи. Разбира се, ако ми окажеш честта да ме последваш. — И Куивера се отблъсна към входа на пещерата. — Какво пък, да влизаме.

Куивера спокойно развърза една кърпа и измъкна от вътре доста древен образец на полицейски пистолет. Явно не умееше да борави с оръжие — дълго не можа да открие как се вади пълнителя, за да провери патроните. Рейлънд забеляза, че са останали само четири. Очевидно Куивера имаше трудности при набавянето на боеприпаси. Най-после вкара пълнителя обратно и хвана дръжката по-удобно.

Удари с цевта един зеленикав сталакмит в основата му и го отчупи. Отначало Рейлънд не разбра за какво ще служи това парче. Мислеше, че е просто един импровизиран меч. После се досети за истинското му предназначение — това беше една прилична факла, която светеше благодарение на затворените вътре фузорити.

Рейлънд влезе след Куивера, без да погледне към Дона.

Вътре ги чакаше странна плетеница от извити коридори. Стените им бяха удивително гладки, сякаш са шлифовани от честото съприкосновение с нечие огромно и твърдо тяло. Рейлънд започна да се безпокои. После си помисли, че ако се отчете възрастта на Рифа, стените може да са били изгладени преди милиони, дори милиарди години. Тези потопени в тъмнина коридори, изшлайфаните стени, изградени от телцата на умрели фузорити, най-вероятно са били мъртви още преди Земята да се кондензира от космическия прах.

Рейлънд изобщо нямаше представа за дължината и дълбочината на коридорите. Те напомняха на лабиринтите в земните коралови атоли, където омарите причакват плячката си — някоя заблудена рибка.

При разклонението Куивера спря. Коридорът се разделяше на два ръкава, които малко по-нататък също се разделяха... Той старателно се взираше в стената. Рейлънд също погледна натам и разбра какво е привлякло вниманието му. На гладката стена ясно се виждаха дълги и дълбоки драскотини. Приличаха на следи от нокти на някакво невероятно чудовище.

— Мисля, че използват този проход — весело се обади Куивера. — Ако знаехме кога точно са го използвали... Е, добре. Ако нямаш нищо против, остани тук и охранявай. Ако пироподът се появи докато ме няма... — Той направи мрачна гримаса, вдигна рамене и изчезна.

Рейлънд чакаше, вкопчил се в една издатина на стената.

Пиропод...

Тихият глас на доктор Трейл, кушетката на терапевтите в „центъра за отдих“, безмилостната психосонда, проникваща в изгубената му памет...

Той настръхна, когато си спомни за страшната сила, която се опитваше да го накара да си спомни забравената тайна. Тайна, която никога не е знаел... Или е знаел? Знаел ли е как да построи нереактивен двигател? Призрачната мъгла от неразрешими проблеми

на миналото обхвана съзнанието му. От някъде се носеше тихият ироничен глас на Анжела, дразнец с възможния отговор: „Изкуствена патица за стрелба“, макет за ловците. Изкуствен човек, създаден за диверсии срещу Плана, лишен от памет за едно несъществуващо минало...

Да, хубав приятел си е намерила дъщерята на Планирания! Още веднъж си обеща да не разказва на Дона за произхода си. Сега, когато са толкова сами, когато в целия свят имаше само трима човека, можеше ли тя да преживее такова сътресение?

Рейлънд яростно тръсна глава, като че ли този жест можеше да разсее мъглата, обхванала паметта му, и да обясни истинската същност на неговото съществуване. Решението на тази загадка ще трябва да почака. Най-вероятно ще чака, докато механизма на нашияника се задейства и детонираният заряд избави собственика на обръча от необходимостта да я решава.

Вътре в пещерата беше топло, въпреки че основното количество топлина и светлина се произвеждаше на повърхността. Но Рейлънд трепереше.

Пиропод...

По-лесно можеше да запази самообладание, ако не си спомня какво му е известно за тези обитатели на приказния свят. Но в паметта му постоянно изникваше една ръка, галеща ласкаво пластмасова фигура...

Мина един час. Тъмно... Тихо... Пусто...

Понякога му се струваше, че стените бавно се свиват. С лепкави от пот длани Рейлънд ги пипаше внимателно, за да се убеди, че са си на мястото и нямат намерение да го размажат. Неволна усмивка се плъзна по устните му. Гледай ти, пристъп на клаустрофобия! На милиони километри от Земята, вътре в плаваща в безбрежна пустота песъчинка!

След известно време, което за Рейлънд се равняваше на цяла вечност, в дъното на прохода се появи зеленикавата светлина на „факлата“.

Куивера пристигна в отлично настроение.

— Стигнах до края. Няма нищо. Това е много хубаво. Останалите коридори... — той се приближи до втория проход, освети го и каза несигурно: — Мисля за сега да ги оставим на мира. Изглеждат чисти.

Изследването им ще ни отнеме цяла седмица. Считай, че ни е провървяло, приятелю. Още не сме се запознали с пироподите.

По негов сигнал пространствениците се понесоха по изследвания коридор. Червените им носове премигнаха, докато изпращаха в дълбините импулсите на инфрачервените си локатори. Зад тях нерешително пристъпваше Дона, оглеждайки се на всички страни с любопитство, но и със страх.

— Тук безопасно ли е? — попита тя.

— Докато нашияника все още е на врата на Рейлънд, всички сме в опасност — спокойно отговори Куивера. — Що се отнася до пироподите, не давам сто процента гаранция. Възрасти екземпляри точно тука няма, но някой младок може да се разхожда наоколо. Скоро ще разберем дали е така. За сега най-важното е да се настаним по-удобно.

Работиха три дни почти без почивка. Пространствениците непрекъснато мяукаха разтревожени, защото някъде около Рифа се намираше крайцера на Плана. Но хората се занимаваха с новия си дом, защото така или иначе не можеха да направят нищо срещу кораба.

Имаха предостатъчно работа. Внесоха в коридорите и „залите“ на пещерата кислородоотделящи фузорити. Обособиха „стаи“ за храна, почивка и сън. Опасваха всяко помещение с лиани, на които закачиха светещи кристални маси от рубини и диаманти за светлина и топлина.

Това бе толкова завладяващо и красиво, че Дона не можеше да спре възторжените си възклицания!

Под ръководството на Куивера Рейлънд се научи да плете мрежи и въжета от влакната на лианите. Повърхността на Рифа ги снабди с кристали и метални отломки — парчета желязо, мед, алуминий, сребро. От тях изковаха примитивни инструменти. Маскировъчната мрежа, която изплете Рейлънд, скри входа на пещерата.

Куивера прецизно огледа мрежата.

— Добре, става. Макар че можеше и да е по-гъста. Остава да се надяваме, че крайцерът няма да ви открие.

— Нас? А ти?

— Отивам на основния Риф. — На сухото скулесто лица се появи усмивка. — Ще доведе на помощ още пространственици и Дондъривоу.

На Стив и Дона им беше тъжно да се разделят със своя спасител, но техните чувства не можеха да се сравнят с тези на разделящите се пространственици. Адам трябваше да откара Куивера, а Чикуита оставаше на Рифа, за да поддържа атмосферата и да се опита да ги спаси, ако крайцерът на Плана се окаже прекалено усърден.

И тримата гледаха отдалечаващия се Куивера. Рейлънд за миг мярна червена искра — носът на Адам, обърна се да изпрати последен поздрав на Чикуита. После остана само черната пустота на Космоса. Но напрягаше зрението, докато очите му не се просълзиха, но напразно.

Дона го докосна по ръката.

— Тук е толкова самотно — прошепна тя. — Да отидем долу.

— Обратно в пещерата? — с насмешка попита той. — Отново в каменния век? Дали обстановката е подходяща за принцесата на Плана?

Тя се отдръпна рязко и мина през маскировъчната мрежа. Чикуита влезе след нея. Рейлънд тръгна да броди по Рифа. Стараеше се да подтисне бурята, внезапно надигнала се отвътре.

Но така и не можеше да се успокои. Докато не се избави от нашийника, докато не прекара мост над пропастта, отделяща го от собственото му минало, докато не намери обяснение на противоречивите и заплетени факти, спокойствие не може да има.

Или докато обръчът не се взриви и не го дари с вечен покой.

Дните минаваха един след друг.

Стив и Дона чувстваха странна неловкост от присъствието на другия. Момичето дори започна да го избягва.

Рейлънд едва разпознаваше в нея самоуверената дъщеря на Планирация, с нейните гълъби на мира и неизменната охрана, готова да се притече на помощ при първото повикване. Дона стана по-спокойна, дори изглеждаше по-млада. Тя често си спомняше за баща си. Рейлънд за първи път помисли за тази полубожествена личност като за обикновен човек.

— Не можем да го чакаме, Стив! — отново и отново повтаряше момичето. — И все пак... по-добре да бяхме почакали...

Той питаше за причината, поради която се налагаше Планирация да се крие от Машината, но получаваше същия отговор, тоест никакъв.

Самата тя не разбираше, но бе сигурна, че ключът към всичко е нереактивния двигател.

Само по себе си това караше Стивън да се връща към прекъснатата си работа. Но само мислено. Въпреки че бяха донесли цял куп апаратура, за работа бяха нужни ред и място, а на тесния Риф нямаше нито едното, нито другото.

Живееха на своя необитаем остров, като се прехранваха с плодове от лиани и с малки летящи същества, които ловяха с мрежа. Рейлънд се ужасяваше при мисълта колко радиация са принудени да поглъщат. Но беше сит. Освен това те не са първите, които се прехранват с такава храна. Напълно е възможно излъчването да има чисто светлинен характер или някаква разновидност на биолуминисценцията, подобна на фосфорицирането при светулките.

Рейлънд отново и отново се връщаше на темата за това как генерал Флаймър и сподвижниците му са успели да вземат властта на Машината. Дона отговаряше както преди, но този въпрос бе непонятен за събеседника ѝ.

— Не знам, Стив. Всичко е свързано по някакъв начин с нереактивната тяга. Баща ми казва, че създаването на такъв двигател е одобрено от него като част от първоначалния План, заложен в Машината. След като научил за пространствениците, той започнал да полага усилия за изучаването на този феномен. Но се натъкнал на фанатична съпротива от страна на хора като Флаймър. Все още не съм разбрала причината за тази опозиция. Според мен причината е по-основателна от тази да седнат в креслото на баща ми. Научили са се по някакъв начин да манипулират Машината, взели са я под свой контрол. Но аз вярвам, че ще успеем да спасим и баща ми, и Машината, и Плана на Човека, ако разгадаем тайната на придвижването на пространствениците.

Рейлънд започва да сглобява и настройва апаратурата, която бяха взели от ракетата. Но мъглата в мозъка му стана още по-гъста. Той с часове седеше пред клавиатурата на компютъра и не можеше да се сети как да подходи към проблема по друг начин, освен този, разработен под ръководството на генерал Флаймър. Честно казано, не считаше че провала на Груповата Атака е резултат само на саботажа на генерала. Освен това на крехкия Риф беше трудно да направи нещо

повече. Дори ако има чертеж на нереактивен двигател, как би могъл да го сглоби без инструменти и нужните детайли?

Той изостави безплодните си напъни да сътвори каквото и да е.

Минаваха дни, седмици. Чикуита, все още развълнувана, летеше из крехката атмосфера на техния малък свят. Стив и Дона не притежаваха способността на Куивера да долавят всеки оттенък в настроението на пространствениците, но безпокойството на Чикуита беше повече от очевидно. Обаче каква бе причината за него? Крайцерът на Плана? Или някаква друга, по-близка опасност?

Дона ставаше все по-тъжна. Един ден се скараха за дреболия и тя се разрида. Рейлънд се опита да я утеши, а тя се притисна към него и зашепна:

— Извинявай, Стив. Това е защото съм свикнала на удобства. Слуги, чисти дрехи, готова храна... власт. А сега...

Момичето вдигна към него обляното си в сълзи лице. Той рязко я отблъсна. В него бушуваха чувства, които не можеше да обясни и не бе в състояние да им се съпротивлява. Дойде неговият ред да се мръщи и дразни. Без да съзнава, Стивън Рейндъл стана арена на битката между здравия разум от една страна и растящата в него любов към Дона от друга.

Сънят му стана неспокоен. Сънува, че седи в кабинета си. В същият кабинет, който се намиреше на няколко километра под земята, някъде сред лабиринта от тунели, където работеха операторите по обслужването на Машината. На вратата се почука. Той отвори на Анжела... Но не беше тя. На прага стоеше Дона Криири, облечена в бяла престилка с емблемата на медицинска сестра от банките за органи. Ръцете ѝ бяха заети с поднос с кафе и сандвичи. Като видя Стивън, тя хвърли подноса и се развика:

— Дондъривоу! Това е Дондъривоу!

Той искаше да ѝ каже, че греша, че името му е Стивън Рейлънд. Изведнъж се оказа вързан върху леглото в кабинета на терапевтите. Дона, все още с бялата престилка, се бе навела над него с тънък скалпел в дясната ръка.

— Кажете ни как да построим нереактивен двигател! — шепнеше тя с астматичния глас на доктор Трейл. — Кажете! Кажете!

Той знаеше, искаше да каже, но железният нашийник го душеше и не му разрешаваше да произнесе нито дума. Но дори да можеше да

говори, Дона не би му разрешила...

Сега носеше на главата си радарен шлем и насмешливо заговори с гласа на генерал Флаймър:

— Едно движение, Рейлънд. Едно докосване на бутона на радара и скъпоценната ти тайна отива в небитието заедно с теб!

Под шлема се виждаха вълните руси къдрици на Анжела. Нашийникът избухна...

Той се събуди с вик, жадно ловеше въздух като риба, попаднала на брега.

— Какъв кошмар!

Ръката му неволно посегна и докосна обръча на врата.

Не, не беше сън. Нашийникът сигурно всеки момент ще се взриви. Рейлънд физически усещаше пулсирането, което все повече и повече стягаше гърлото му. Дори му се струваше, че дочува равномерно тиктакане.

— Не! — изкрещя той и скочи от импровизираното легло, оплетено от лиани. — Не! Не!

В помещението връхлетя Дона. Ужасът, изписан на лицето, накара Стив мигновено да забрави за въображаемите си проблеми.

— Какво става? — сурово попита той.

— Стив... Чикуита... Отишла е навътре в лабиринта, където не сме ходили до сега. Там...

Тя млъкна. Не беше в състояние да се доизкаже. Зад нея жално мяукаше пространственикът.

Гърбът на Чикуита представляваше ужасно зрелище. Разкъсаната плът беше покрита със златиста слуз. Виждаше се следа от огромен остър шип.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

В пълнителя на пистолета имаше четири патрона. Рейлънд провери за последен път оръжието, благодари на Куивера за предвидливостта и тръгна надолу по коридорите. Не каза нищо на Дона. Просто не знаеше какво да й каже.

Значи така. Някъде във вътрешността на Рифа се бе притаил пиропод.

Стана му трудно да диша, гърлото му бе пресъхнало.

Пироподът е обитател на открития Космос. Доколкото можеше да си спомни, формата му беше като на земно влечуго. Куивера се оказа прав. Раните на Чикуита превръщаха предположенията в сериозна реалност.

Отиде до разклонението и вдигна от пода светещия кристал, след което тръгна наслуки по един от коридорите. Към края стана толкова тесен, че Рейлънд едва се промъкна. От тавана се отрониха малки парченца. Явно тук отдавна никой не е минавал.

Той тръгна назад, стигна отново до разклонението и пое по друг тунел. Оказа се по-дълъг, но също така пуст. Придвижването в условия на безтегловност беше трудно. Тесните коридори пречеха на подскоците.

Рейлънд застана пред ново разклонение, от което тръгваха два огромни, тъмни и безмълвни тунела. Във въздуха се появи някаква кисела миризма като от горящ прах. Входът на единият тунел бе отбелязан с дълга и дълбока драскотина. Без да се замисля, Рейлънд избра него. Почти веднага попадна в неголяма зала. Застана на входа и се вгледа в тъмното. Кристалът хвърляше само бледа светлина.

Залата беше почти сферична. Оказа се невъзможно да разгледа добре отсрещната страна. Там имаше ниша, в която лежеше нещо. Рейлънд се приближи много внимателно.

Залата представляваше ужасяваща гробница, изпълнена с костите на неведоми животински видове. Известно време оглежда странните останки, после направи още няколко внимателни стъпки.

Тишина. Никакво движение.

Белите кости изглеждаха като полирани и блещукаха на бледата светлина на „факлата“. Тишина. Само кръвта пулсира в слепоочията.

В Космоса имаше други мерки за времето. И костите, и следата на стената ще изглеждат по същия начин дори след един милион години. Пещерата отдавна е необитаема.

Той се обърна да си ходи.

В този момент зад гърба му се разнесе див рев.

Фактът, че размера на залата не може да се сравнява с междупланетните пространства, спаси Рейлънд от мигновена смърт. Живата ракета нямаше възможност да се разгъне както трябва. Изпънат в почти цялата си дължина, пироподът застана пред него с цялата си зловеща красота.

Беше огромен екземпляр, по-дълъг от кон. Тялото му приличаше на извиващ се червей, покрит с блестящи бронирани плочи. В предния край бяха разположени смъртоносния шип и единственото око, окачено на дълъг израстък и приличащо на огромно огледало.

Чудовището атакува с грохота на излитаща ракета. Без да губи самообладание, Стив стреля. Отблъснат назад от изстрела, той полетя към стената. През рева на животното успя да чу звъна и свистенето на рикоширания куршум.

Пироподът не възнамеряваше да се разгъва за нова атака.

Опашката!

Още по-страшно оръжие. От нея излизаше бял пламък, който придвижваше животното в Космоса и можеше да изпепели мигновено всеки противник. Рейлънд успя да отскочи, само в крака почувства ужасна болка. Удари се в стената, извъртя се като опитен плувец и стреля — еди, два, три пъти!

В пълнителя вече нямаше нищо. Но един от куршумите бе попаднал в целта. Той проби роговицата и окото на съществото се взриви. Ослепен, пироподът се понесе из пещерата като фойерверк, удряше се в стените, отскачаше, отново се устремяваше напред. Пламъкът облиза стената в опасна близост до Рейлънд.

Ревът на двигателя вече се чуваше по коридора. Започна да отслабва, да се отдалечава. По-тихо, все по-тихо...

Зашеметен от удара в стената, Рейлънд се опитваше да си поеме дъх. Опърленият крак го болеше нетърпимо, всеки мускул на тялото

му трепереше от напрежение. Но нямаше време за губене. Дона остана горе!

Той изскочи в коридора и се понесе по тъмните тунели. Опитваше се да се вглежда в тъмнината, за да може да запази поне главата си от удари. Добре, че тунелът беше къс. След няколко минути, които му се сториха безкрайни, в далечината се появи светлина. Зави по следващия коридор и видя Дона.

Жива!

В ръката ѝ имаше сноп лиани от светещи фузорити.

— Стив! Слава Богу!

Тя му подаде края на лианите. Той го хвана и се притегли поблизо.

— Пиропода! Къде е?

— Отлетя. Мина покрай мен.

Рейлънд почувства страхотна умора.

— Скрил се е в миша дупка. Мисля, че го уцелих в окото.

— Поне летеше като сляп. Стив...

Очите ѝ бяха пълни със сълзи.

Той не разбра веднага за какво става дума и се зае да я ободрява:

— Не се притеснявай. Няма да се върне, нали сама каза, че...

— Стив... Мисля, че Чикуита умира...

Тя се разрида. Рейлънд неловка я докосна по рамото.

— Бедната... Поне отмъстихме за нея!

— Какви ги говориш? Забрави ли, че ако тя умре, ние също ще загинем без въздух? Какво ще стане с нас, Стив?

Чикуита лежеше неподвижно в малката пещера, оплетена от лиани. От време на време неспокойно пъшкеше от силната болка. Козината изгуби блясъка си. Носът ѝ престана да свети, стана черен и хладен. Рейлънд докосна челото на съществото. Беше горещо. Може би има температура. Чикуита бавно го близна с черния си език — единственото усилие, на което беше способна.

— Мисля, че не можем да ѝ помогнем с нищо — бавно каза Рейлънд.

— Като че ли светлината ѝ пречи — предположи Дона, все още хлипайки.

— Добре. Поне това можем да направим за нея.

Да се затъмни помещението в този блещукащ свят се оказа трудна работа. След дълго търсене успяха да намерят растения, които почти не светеха. Работиха, докато пещерата не се превърна в сумрачна хралупа. В очите на Чикуита се четеше слаба благодарност. Обаче видът ѝ беше много отпаднал. Оставиха я сама и излязоха на повърхността.

Пълната безпомощност ги побъркваше. Рейлънд се усамоти до входа на пещерата и се загледа в звездите. Някъде там бяха Рифовете. Невидими, но реални. Истинските Рифове, където живееше тези, които бяха успели да се отскубнат от властта на Плана. Там живееше и Рон Дондъривоу — човекът, родил се в Космоса, бивш пленник на Земята, носил нашийник, но успял да се избави от него...

Но беше ли той някакъв свръхчовек? И ще успее ли да свали неговия нашийник тук, на Рифа, без сложното хирургическо оборудване от банките за органи? Ще може ли да запълни пропастта, отделяща го от миналото? Или ще потвърди разказа на Анжела?

Би трябвало Куивера отдавна да е стигнал до основния Риф. Може би вече са тръгнали насам и след ден-два ще пристигнат и ще ги намерят?

По-скоро ще намерят труповете им.

Дните се нижеха един след друг.

Чикуита беше все още жива, макар че линееше с всеки изминат ден. Въпреки че понятието „ден“ на Рифа е относително. Рейлънд нямаше часовник. Успя след упорито търсене да открие в небето звездата Алгол. Тя изменяше яркостта си през точно определен период от време, който Стив откри в един справочник. Опита се по този начин да води някакъв отчет на изминалото време. Дона възрази:

— Това няма да помогне, Стив. И без друго не знаеш кога трябва да сработи детонаторът.

Момичето сякаш четеше и мислите, които той сам не осъзнаваше. Да, подсъзнателно Рейлънд броеше миговете от тази една година, която представляваше максималният срок, след който следва взривяване на осемте грама експлозив в нашийника.

Може би Чикуита ще оживее. Може би крайцерът няма да ги забележи. Обаче от обръча-убиец няма как да се отърве. Може да избягаш от радара на крайцера, може да достигнеш Рифовете, може дори да се криеш от свръхмощния импулс, който Машината ще

изпрати през цялата Слънчева система. Обаче не можеш за изключиш часовниковия механизъм, който отброява секундите безжалостно, неумолимо...

Рейлънд щателно възстанови всички събития и опирайки се на наблюденията върху циклите на Алгол реши, че половината от тази една година е изминала.

Чикуита изглеждаше много зле. Раната от шипа на пиропода започна да зараства, но температурата ѝ не спадеше. Изглежда я измъчваше жажда, но тя отказваше да пие. Болката не я оставяше на мира. Тя едва се движеше. Само тихото мяукане се дочуваше от полутъмната пещера.

накрая Рейлънд взе решение и се отправи към повърхността, твърдо решен да го изпълни. След няколко секунди Дона го последва.

— Какво си намисли? — рязко попита тя.

Той замря над апаратурата, донесена от ракетата. Възнамеряваше да я използва със съвсем друга цел.

— Как е Чикуита? — поинтересува се Стив, без да отговаря на въпроса и без да вдига глава от заниманието си.

— Попитах те какво си намислил?

Той я погледна право в очите.

— Искам да сглобя преподавател и ако успея, да се свържа с Куивера.

— Искаш да кажеш с крайцера на Плана? — прекъсна го момичето.

— Защо не? — решително заяви той. — Планът на Човека е достатъчно благоразумен. Ако се предадем, ще ни вземат на борда. Не е по-лошо от смърт във вакуума.

— Няма да те пусна!

— Как, по дяволите, смееш да ми заповядваш?! — избухна Стив в пристъп на гняв.

Тя притисна показалеца си към устните му.

— Не викай. Не ми се карай. Все едно, няма да те пусна. Пък и ми се струва, че вече е късно.

На Рейлънд му трябваша няколко секунди, за да схване мисълта ѝ.

— Чикуита?

Остави я навън и стремително полетя към умирация пространственик. Чикуита вече не реагираше на околните дразнители. Коремът ѝ беше надут като на гладуващо дете, ако това изобщо се случва с космически същества. Останалото тяло беше още по-изсъхнало и набръчкано. Заприлича на гладно дете от разказите за древните суши в Източните страни. Коремът едва забележимо се вдигаше и спускаше и в такт с дишането.

В гърлото му застана камък. Рейлънд постоя една минута до създаването, после протегна ръка...

И я отпусна.

Край. Чикуита престана да диша.

Стив машинално погали потъмнелия златист мъх на шията. Да, тя умря. Каквито и тайни да криеше метаболизмът на извънземният живот, смъртта беше несъмнена.

А сега? Колко дълго ще се задържи полето, което им осигурява въздух?

Рейлънд нямаше представа за това. Биолуминисценцията се наблюдава няколко часа след смъртта на организма. Дали двата ефекта си приличат? Най-вероятно не. Неразбираемата сила, която позволява на пространственика да се придвижва, едва ли има някаква връзка със зеленикавото сияние на въздушния мехур. Може да изчезне всеки момент и тогава ще загинат във взрива на мехура.

— Хайде да отидем горе, Стив — помоли Дона, която бе влязла безшумно. — Там се виждат звездите...

Малкият кух Риф бавно се въртеше. Това сигурно се дължеше на някаква предсмъртна тръпка на пространственика. От входа на пещерата пред тях се откри цялото звездно великолепие на Вселената. Дори Слънцето — далечна жълта звезда — се показва през мрежата от лиани.

— Слънцето — прошепна Рейлънд. — Не сме отишли чак толкова далече...

После той различи всички главни съзвездия, изглеждащи малко различно, обсипани с допълнителни звездички и космически прах: могъщият Орион, скупчените Плеяди, широкият сребрист ръкав на Млечния път. Това е тя, горчиво помисли Рейлънд. Новата империя, която исках да завоювам за човечеството. но загубих.

Изпитваше някаква странна умиротвореност. Все още са живи. Само това му се струваше неизмеримо богатство. Смъртта на Чикуита ги лиши от последните надежди, но направи всяка секунда живот скъпоценна. Тези мигове бяха истинска наслада.

Рейлънд висеше неподвижно, хванат за рубинов израстък на един космически кристал. С другата ръка държеше момичето. Тя тихичко го питаше нещо, той отговаряше. После обратно...

Не споменаваха само една тема — висящият на конец собствен живот.

— Баща ми сигурно е още на Земята — шепнеше Дона. — Не е получил съобщението ми. Иначе щеше да ни настигне. Той винаги е бил много зает и заради това не го обичах... Ах, Стив, сега толкова съжалявам!

— Сигурно не помниш... Ти беше във ваната, а аз случайно нахълтах и ужасно се смутих. Сигурно и на теб ти е станало неудобно... Не, не, ти изобщо не се смути. Имаше своите гълъби на Мира, които нападнаха... как му беше името... а, да, Опорто!

Колко странно е всичко, помисли Стив. Беше забравил името на човека, който му е бил най-близък в продължение на много години.

— Гълъбите на Мира... Баща ми измисли това име. Той казваше: „Ако ненавиждаш черното, наречи го бяло и веднага ще го обикнеш“. Затова нарече тези машини за убийство „гълъби на Мира“. Той винаги подчертаваше, че е първият ръководител на човечеството, който няма нужда от телохранители. А как да възприемам моите гълъби и неговите ястреби?

— Ако знаеш какво преживях, когато те видях в клетката на пространственика! Вярно, трудно е да различиш мъж от жена, когато са облечени в скафандър, и действах малко грубо... Дори гълъбите не ми помогнаха да те позная веднага. Ами неочакваното ти появяване в „Рая“, когато бях изгубил всякаква надежда? Ти ме спаси...

— О, Стив!

Тя нежно го хвана за ръката, но той се дръпна и възкликна изумено:

— Дона, все още сме живи!

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Удивени се гледаха един друг, защото това беше невероятно. Окръжаващият ги малък свят на Рифа оставаше цял и невредим.

— Но Чикуита отдавна умря!

— Без съмнение. Нищо не разбирам.

Рейлънд тревожно се огледа. Дона го хвана за ръката.

— Виж! Ей там! Какво е това?

В края на Рифа нещо беззвучно избухна. Малкото облаче мъгла отлетя. Колония полуриби-полуптици, плетеница от фузоритни лози и струпване на „плодове“, потопени сякаш в течно злато — всичко това бе отместено встрани, след което се възстанови предишния покой.

Въздушният мехур промени границите си. Единият край на малкия им свят изгуби част от въздуха си. Една безкрайна секунда Рейлънд седеше на тръни — струваше му се, че непонятните сили, които досега удържаха въздуха около Рифа, са започнали да отхлабват хватката.

Дона с ужас се притисна към него.

— Чакай малко, Дона, нещо не пасва — прошепна той. — Ако полето престане да действа, това ще стане веднага и напълно.

— Тогава какво става?

— Да отидем да видим.

Хванати за ръце, те се понесоха към пространственика. По-бързо! По-бързо! В мозъка на Рейлънд върлуваше кошмарно видение — техният свят загива, всички светове загиват, цялата Вселена загива, и то само защото той не може да изобрети нереактивен двигател.

Те застинаха, хванати за бледосветещите лози. В зеленикавият полумрак лежеше мъртвата Чикуита. Козината ѝ бе станала съвсем тъмна. Да, нямаше грешка — тя бе умряла.

Но до нея...

До нея нещо се движеше! Мъркаше и се издигаше във въздуха! И полетя право към тях. Една малка играчка редом с мъртвата Чикуита.

Малък пространственик! Детенце!

Червеният му нос пулсираше, огромните влажни очи дружелюбно гледаха към хората.

— Ей, мъник — извика момичето и протегна ръка. Малчуганът веднага я близна с дългия си черен език.

— Гледай! — едва проговори поразеният Рейлънд.

Още едно малко тюленоподобно същество, и още едно, и още... Сякаш бяха цяла дузина. Те танцуваха във въздуха около Стив и Дона и ги бутаха с носовете си, които смешно пулсираха в червено, розово, пурпурно и оранжево.

Преброяването на игривите като живак фигури се оказа трудна задача. Бяха осем. Осем малки пространственика, весели като котенца.

Дали се бяха родили след смъртта на майка си? Или преди това? Това не можеше да се изясни. Рейлънд нямаше намерение да се занимава с този въпрос сега.

— Слава Богу! — прошепна Дона, когато изнесоха едно от децата на светло, за да го разгледат по-добре.

— Слава, слава — промърмори Рейлънд. — Виж, те се раждат напълно оформени, като възрастни. Значи са в състояние да задържат атмосферата и да създават нереактивна тяга. За наше щастие. Въпреки че... — той си спомни за малкия взрив в края на Рифа. — Ще се наложи малко да потренират.

Изведнъж млъкна, гледайки с разширени очи зад гърба на момичето. Тя се обърна.

— Ракетата на Плана! — извика Дона.

— Не! — каза Рейлънд и подскочи високо, за да види по-добре. — Не виждаш ли? Прекалено е малко! И твърде близо! Това е пространственик. Куивера се върна! Има и още някой... Дондъривоу!

Рон Дондъривоу беше при тях! Гигант, висок почти два метра, със загоряло лице и блестящи сини очи.

Възрастният пространственик ловко се вмъкна във въздушния мехур на Рифа. Дондъривоу ловко скочи от гърба му.

— Дона! — възкликна той и я хвана за ръката.

— Рон!

Тя увисна на врата на легендарния герой и притисна буза до бронзовото му лице.

— Рон, това Стивън Рейлънд, мой приятел.

— Аз ви помня — прошепна Рейлънд. — Бях кадет в Технокорпуса, осемгодишен. А вие бяхте студент по медицина, носехте нашийник, защото хората ви се бяха обявили против Плана.

Гигантът гръмко се разсмя и му стисна ръката. Протърканата кожена яка леко се отвори и Рейлънд видя някаква метална верижка. Но не беше нашийник.

— И аз те помня — каза Дондъривоу. — Възхищавах се от баща ти. Той беше не само математик, но и историк, философ. Той беше човекът, който ми помогна да разбера истинското значение на усвояването на Космоса.

— А нашийникът? — прекъсна го Рейлънд. — Наистина ли успяхте да го свалите?

— Да. Успях да се избавя и от нашийника, и от уютното заведение, наречено „Рая“. Провървя ми повече, отколкото на баща ти.

— Не зная какво е станало с него.

Рейлънд затаи дъх и бе готов да зададе следващия въпрос, но изведнъж гърлото му пресъхна. Искаше да попита гиганта по какъв начин се е отървал от железния обръч, но се изплаши от възможния отговор. Страхуваше се, че Дондъривоу ще потвърди разказа на Анжела Цвик — че Рейлънд не е човек, а подхвърлена патица, сглобена от хирурзите.

Дона зададе въпроса вместо него:

— Рон... — гласът ѝ леко трепереше от вълнение. — Ще можеш ли да свалиш обръча на Стив?

— Не и по начина, по който свалиха моя — поклати глава Дондъривоу. — Отърваха ме от моя нашийник в хирургическия център на банката за органи. Работеха половин дузина хирурзи, използваха най-модерно оборудване...

— А какво направиха с нашийника? — реши се да попита Рейлънд и замря в очакване на отговора.

— Обещал съм да не говоря за това.

— Но... нашийникът е бил поставен на нов човек, събран от утилизирани човешки части... „патица за стрелба“... нещо като жива мумия, която да отвлича вниманието на охраната, докато не отлетите с пространственика.

— Точно така — небрежно подхвърли Дондъривоу. — Но сега това е без значение.

За Рейлънд това беше от голямо значение. Сякаш цял полк мравки лазеха по гърба му. Стана му студено. Сигурно толкова хладна и противна кожата му е била само преди сглобяването... Почувства отвратително гадене в стомаха.

— Стив, какво ти става? — изплаши се Дона. — Колко си блед! Какво да ѝ отговори?

— Надявах се, че можете да свалите моя обръч. Нали сте учили медицина... Може би ще успеете и сам да направите операцията?

Личеше, че Дондъривоу се готви да откаже. Погледът му се спря на Рейлънд, после на Дона... Бронзовата кожа на лицето му се изпъна и посивя.

— Сигурно мога да опитам — каза той след няколко мъчителни секунди. — Вие трябва да разберете, че нямам нито необходимия опит, нито оборудването на банката за органи. Ако оперирам в тези условия — без асистенти и с походни инструменти — мога да ви обещаю шанс едно към четири да оживеете и едно към пет да ходите, ако оживеете.

Рейлънд се подпря на един кристален клон, за да не падне. Рибоптиците, блещукащи като дъги, излетяха от клона и се отдалечиха.

— Аз...

— От друга страна — съчувствено добави Дондъривоу, — ти имаш право, Стивън. Нямаме друг избор. Планът може да те убие всеки момент. Крайцерът е само на пет километра от тук. Едно натискане на бутона и ти си мъртъв. Аз също. И Куивера, и Дона — всички. По този въпрос си напълно прав. трябва да те спасим. Иначе ще загинем всички.

— Кажете как ще стане всичко — попита Рейлънд. — Искам да знам.

Дондъривоу започна да обяснява. Дълбокият му бас напомняше мъркане на тигър, но ръцете му бяха малки и нежни — ръце на хирург.

На Земята, в банките за органи, има това, което тук не може да се осигури — медицински сестри и асистенти — хирурзи, необходимите медикаменти и инструменти. Ако някой апарат, например кръвната помпа, излезе от строя, няма с какво да бъде заменен. Освен това в банките за органи на разположение на хирурзите е практически неограничен запас от човешки части. А тук са само четирима. Никой от тях няма излишни органи.

Отначало трябва да се създаде антисептично пространство около пациента, който преди това трябва да бъде подложен на Упойка. Това ще стане лесно, защото гравитацията почти липсва, а микроби могат да се появят единствено от хората. За тази цел е достатъчен универсален полибиотичен аерозол. После идва редът на скалпели, ножици, щипки, аспиратори, нитове за шевове и така нататък. Фабрично стерилизирани, тези инструменти бяха извадени от никелираните контейнери.

Дона силно пребледня, но продължаваше внимателно да слуша. Само в един момент не може да остане равнодушна — когато Дондъривоу живописно говореше за това, как скалпелът прокарва първата червена черта по шията на Рейлънд.

Стив слушаше как тъканите на епидермиса и намиращите се отдолу мускули ще бъдат разсечени и отдръпнати назад. Големите трапецовидни мускули също ще бъдат разсечени. Важно е те да са под напрежение. Малките кръвоносни съдове на врата ще трябва да се прекъснат, а големите — сънната артерия и системата на гръбначния мозък — да се включат към двукамерно изкуствено сърце. Запасът от кръв в камерите му ще помогне на Рейлънд да преодолее неизбежната загуба на кръв.

После идва ред на нервите. Ще бъдат внимателно препарирани, отрязани и прикачени към проводници от органическо сребро, които правят възможно присаждането на органи. Нервните клетки много трудно се възстановяват при висшите бозайници, ако не им се помогне чрез изкуствена стимулация. Ролята на тинол в този случай изпълнява органическото сребро. То позволява нервите да запазят чувствителността си. В противен случай след прекъсването на шийните ганглий частите на тялото ще започнат да се съкращават конвулсивно.

Накрая идва редът на костите. Ултразвуковата пила ще се вреже в третия прешлен. Гръбначният мозък ще бъде отворен, plombиран и запоен. Вътрешномозъчната течност...

— Достатъчно — въздъхна Рейлънд. — Разбрах. Повече не е нужно да обяснявате.

Той срещна погледа на Дона. Момичето искаше да каже нещо, но не успя.

— Започвайте! — твърдо каза Стив. — Започвайте операцията!

Той решително прекрачи, легна на импровизираната операционна маса и разреши на Куивера здраво да го върже. Дондъривоу кимна на Дона и тя се приближи с анестезационна маска в ръка. Лицето ѝ трепереше, с труд удържаше сълзите си.

— Сбогом, единствена моя — прошепна Стив. — До скоро...

Маската плътно обхвана лицето му.

Отначало не се случи нищо необичайно.

После кристалните дървета бавно затанцуваха около него. Малкият Риф му се струваше като бутон, самият той беше в центъра, потопен в течно злато...

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Стивън Рейлънд изгуби съзнание. Но някъде в дълбините мозъкът му продължаваше да работи.

Сънуваше. Напрегнатото тяло го болеше. Над него се наведоха доктор Трейл и генерал Флаймър.

— Признай си, Рейлънд! — настоява генералът. — Знаем, че на вратата се е почукало, ти си оставил документите на масата и си отишъл да отвориш. Кой чукаше?

И Рейлънд си спомни.

По някакъв невероятен, приказен начин анестезията успя да разсее лепкавата мъгла в паметта му.

Не беше Анжела Цвик. Не беше и полицията на Плана — те наистина дойдоха чак в понеделник.

Пред вратата стоеше слаб мъж в изцапана с кръв униформа, превит под тежестта на препълнена раница — типична астронавтска раница.

— Хорък!

— Ш-ш-т!

Рейлънд го пусна в стаята и бързо заключи вратата. Хорък тежко се отпусна на стола и хвърли раницата на пода. От устата му излезе розова пяна, пръски слюнка падаха на жълтата телетайпна хартия.

— Вие сте ранен — каза Рейлънд. — Ще извикам лекар.

— Това може да почака — прошепна Хорък и изтри устните си. — Нося ви съобщение, много спешно съобщение. От ваш стар приятел...

Рейлънд внимателно премести раницата в креслото. Хорък заговори. Задъхваше се, кашляше тежко, но говореше.

Старият приятел се оказа Рон Дондъривоу. Хорък се срещнал с него в малка колония на нерегистриран астероид, където корабът на полковник Лескюри извършил кацане за попълване на запасите от реактивна маса. Съобщението съдържаше информация за Рифовете на Космоса и за особената форма на живот — фузоритите, построили

тези Рифове. Най-важното в съобщението бяха сведенията за пространствениците и техния способ на придвижване.

— Дондъривоу иска да знаете, че в открития Космос има живот — шепнеше Хорък. — Това е нова територия за усвояване, жива и безкрайна. Но не може да се усвои с ракети. Трябва ни нереактивен двигател...

Рейлънд се опита да обясни, че това не възможно, защото противоречи на третия закон на Нютон.

— Обаче пространствениците летят... Дондъривоу каза да ви предам... за да знаете. Баща ви му е обяснил ефекта от това откритие, от отворените граници... — Той пак се закашля и от устата му потече кървава слюнка. — Извинете... Това означава, че затвореното пространство предизвиква появата на затворено общество, каквато е системата на Плана. Отворените граници — това са Рифовете. А Рифовете означават свобода. Свобода завинаги!

Рейлънд започна да разбира какво се е случило с баща му.

Планът съществуваше за управлението на затвореното общество, достигнало при разширението си границите, до които могат да достигнат йонните ракети. Баща му е видял безкрайните възможности при усвояването на междувездното пространство. но дори мечтата за това е престъпление в затворения свят на Плана.

— Дондъривоу познава Планиращия Криири — завърши разказа си Хорък. — Той смята, че може да му се вярва... че той ще разбере, че човека е по-важен от Плана... Ако може да му се представи работещ нереактивен двигател... Но Дондъривоу предупреди... на никой друг да не се доверяваме...

Хорък не пожела да викат лекар. Позволи да му направи инжекция с антибиотик от комплекта за първа помощ, който предвидливо беше взел от „Кристобал Колон“. Успя да се скрие в стаята за почивка, преди Анжела да влезе с подноса с кафе и сандвичи. Когато Рейлънд отпрати момичето, Хорък вече го нямаше.

Окървавената раница стопи недоверчивостта на Рейлънд. Тя съдържаше големи светещи осемстранни кристали от въглероден корал, потресаваци стереоснимки на Рифовете, пироподи и пространственици. Най-важното бе тетрадката с наблюденията на Дондъривоу. Те доказваха, че рифоплъховете наистина не използват принципа на противодействието при придвижване.

Математическият мозък, който се доверяваше само на очевидни факти, веднага заработи. Рейлънд съвсем ясно разбираше, че двете страни на уравнението трябва да равни. От физиката знаеше, че уравновесяващото количество може да бъде физически неуловимо. Например неутриното е необходимо за уравновесяване на ядрените реакции. В собствените му уравнения, описващи създаването на ново вещество и разширяването на Вселената, новата маса „X“ на появяващото се вещество беше неуловима от неутриното, защото той дори не можеше да определи природата ѝ.

Рейлънд разбра всичко. Истината, скрита зад простия факт, че пространствениците летят без реактивна тяга, беше също толкова проста. Неизвестното количество, което се равнява на новата маса в неговите уравнения, най-после бе идентифицирано.

Кинетичната енергия!

Движещият момент, затворен в разбягващите се Галактики, неизбежно изтласквани от разширяващата се Вселена!

С професионално задоволство Рейлънд отбеляза, че законът на Нютон не се нарушава. Той просто се трансформира. Кинетичната енергия на пространственик в полет се уравновесява с еквивалентната енергия от новата маса. Реакцията се описва с класическото уравнение за зависимостта между енергията и масата: $E = mc^2$. Последният множител (квадрата на скоростта на светлината) означава, че нищожна маса е еквивалентна на огромна кинетична енергия. Ето защо факторът „X“ не можеше да бъде определен толкова дълго време. И най-дългият полет на един рифоплъх ще създаде невъобразимо малко количество водород, което от своя страна ще се прибави към облачето, създадено от жизнената дейност на пространственика.

Рейлънд се заключи в кабинета си и се захвана за работа. Приливът на възбуда стопи всякаква умора и дори страха, който изпитваше от посещението на Хорък.

Той замести неизвестният множител в уравнението с движещия момент и това му позволи да развие цяла теория. Простото преобразуване описваше полето, необходимо за създаването на нова маса и еквивалентен движещ момент. Въпросът с материалите и конструкцията се оказа по-сложен. Въпреки всичко около обяд в неделя Рейлънд беше съставил двигателна система с ефективна товароподемност петстотин хиляди тона.

Рейлънд почувства смъртна умора и страшен глад. Той премина по безмълвния тъмен тунел до лабораторията и се изми. Окървавената раница още стоеше захвърлена на пода. Стив дояде изсъхналия сандвич, изпи горчивото студено кафе и заспа в креслото. Последната му мисъл бе, че ще му бъде много трудно да се добере до Планирацията, без да се доверява на никой друг.

Събуди се в понеделник рано сутринта. Вратът му беше изтръпнал, терзаеха го спомени от нощния кошмар — как заедно с Хорък се спасяват с бягство от полицията на Плана.

Стив скри раницата в шкафа за документи и пъкна изпръсканите с кръв листове в отвора на тръбата за отпадъци. Там ще изгорят напълно. После опакова своите изчисления и стереоснимките на Рифовете в куфарчето си. Оставаха два часа до идването на Анжела и Опорто.

Не се доверявай на никой друг...

Тунелът между сектора на компютрите на Планиращата Машина и сектора на работните канцеларии на помощниците на Планирацията беше тъмен и пуст. Прохладният въздух излизаше от тръбите на вентилаторите с тихо свистене. Сутрешният час пик, когато чиновниците ще се втурнат към работните си места още не бе настъпил. Само техници в сиви гащеризони се мяркаха от време навреме пред погледа му. Те напомняха за няколкото километра скали под него, а в куфарчето му лежеше ключът към звездите!

Рейлънд знаеше пътят до приемната на Планирацията, но досега не му се беше налагало да ходи там. Слезе от асансьора. Пазачът го огледа от глава до пети и махна с ръка да продължава нататък. На стената висеше надпис: „Ограничен достъп! Вход за Опасни — само под стража!“

Това не се отнасяше за Рейлънд.

Пред приемната на Планирацията друг пазач още веднъж го огледа, провери значката му и набра номера на телетайпа. Стив затаи дъх в очакване на отговора от Машината. Телетайпът забръмча и написа нещо. Пазачът вдигна поглед, пълен с неволно уважение.

— Заповядайте, сър.

Момичето в приемната поиска да знае причината за визитата. Рейлънд обясни, че съобщението е секретно. Тогава тя помоли да ѝ се обясни естеството на проблема. Стив отказа, като се позова на грифа

„Строго секретно“. Момичето се замисли, после го изпрати при първия помощник на Планирацията. Той се оказа грамаден затлъстял човек с изпъкнали жабешки очи и червендалесто лице. Полирана месингова табелка на масата съобщаваше, че името му е Флаймър.

В жабешките очи на генерала се четеше огромно любопитство относно секретното съобщение.

Планирацията Крири? За съжаление още не се е върнал от неделната разходка със семейството. Без съмнение до обяд ще се върне, но едва ли ще може да отдели време на Рейлърнд, защото разписанието му е много натоварено. Планирацията, разбира се, знае за заслугите на автора на новите полета за субметротото, но задълженията му са толкова много, че се налага да прехвърля част от задачите на подчинените си.

В края на разговора генералът намекна, че посетителите, които се отнасят с недоверие към помощниците, рядко имат възможност лично да се срещнат с Планирацията Крири. При това положение Рейлърнд трябваше да остави съобщение, в което да посочи за какво става дума — за Рон Дондъривоу и нов тип двигатели. Флаймър обеща да информира Планирацията и да уведоми Рейлърнд за решението му.

Когато се върна в лабораторията, вече минаваше обяд. Нямаше следи от Оporto и Анжела — сякаш изобщо не са идвали на работа. Раницата на Хорък си беше на мястото. На пода се бе натрупала телетайпна лента със задачи и информация от Машината. Рейлърнд заключи вратата и започна да търси място, където да скрие документацията за нереактивния двигател.

На етажерката сред справочниците? Глупаво. Разстоянието между шкафа и стената и без друго предизвикваше съмнения. Работната маса беше без чекмеджета. На практика в системата на Плана няма предвидени места, където да могат да се скрият лични секретни документи. Просто нямаше къде да скрие документацията. Освен в собствената си памет...

Докато Рейлърнд пускаше листовите един след друг в тръбата за отпадъци, на вратата някой силно зачука.

„Центърът за отдиш“. Килия за разпити, скрита под земята в противоречие с името си.

От ляво и от дясно другите килии бяха заети от неблагонадеждни хирурзи, уличени в някакво антипланово действие. В терапевтичния

кабинет на края на коридора имаше някакво странно същество, създадено от тези хирурзи от отпадъчни тъкани в банките за органи. Съществува бясно се мяташе, привързано с ремъци, докато накрая умря.

После утилизираха и хирурзите. Останаха само той, Хорък в съседната килия и Опорто в килията срещу неговата.

Рейлънд ги виждаше рядко. Почти през цялото време го държаха в терапевтичката стая. Там го връзваха здраво за леглото и залепяха безброй датчици и електроди по треперещото тяло. Безмилостно ярка светлина бе насочена право в очите му, вратът му бе стегнат с железен нашийник. Дебел терапевт се навеждаше над него и му задаваше въпроси с дрезгав глас.

Какво съобщение му е предал Дондъривоу чрез Хорък?

Къде живеят пироподите, фузоритите, пространствениците?

Как може да се построи нереактивен двигател?

В началото все още би могъл да отговори. Обаче железният обръч на врата му се стягаше, без да му разреши да произнесе нито една дума. Дори когато се пречупи, когато беше готов да разкаже всичко, те не му разрешаваха да проговори.

— Дондъривоу?

— Рифовете?

— Фузорити?

— Пространственици?

— Пироподи?

— Нереактивна тяга?

Дрезгавият настойчив глас не спираше да говори. Агонията продължи, докато миналото не изчезна в мъгла от болка и безумие...

Нашийникът престана да го стяга. Той вече не се опитваше нищо да казва.

Дори не се опитваше да мисли на тази тема.

Бяха му изтрили паметта.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

Рейлънд отвори очи. Ярката светлина го заслепи. Над него се наведе човек с бяла престилка.

Не успя да съобрази, че това не е доктор Трейл, а Дондъривоу. Още повече време му потрябва да си спомни къде се намира и защо е там.

Рейлънд постепенно се съвземаше. Размърда се и усети, че ремъците не го стягат. Ами да. Ето го Дондъривоу. Момичето, обърнато с гръб е Дона Криири.

Изведнъж скочи с широко отворени очи.

Третият човек в импровизираната операционна беше Куивера. С хладнокръвието на готова за скок кобра го наблюдаваше офицер от Технокорпуса.

Рейлънд се хвана за гърлото...

И докосна характерната хладна повърхност на нашийника.

Обръчът си беше на мястото.

Рейлънд дълбоко въздъхна.

— Какво стана?

— Не успяхме — обясни Дондъривоу. — Веднага след началото на операцията крайцерът проби въздушния мехур на Рифа. Едва успяхме да зашием разрезите по гърлото ти, когато попаднахме отново под опеката на Плана. — Той докосна своята верижка. — Много съжалявам, че остана с нашийника си. Пък и аз, ако не греша, скоро ще се сдобия със свой.

Момичето се обърна и Рейлънд получи трети удар под пояса.

Не беше Дона.

— Къде е мис Криири? — извика той.

— Тя е в безопасност — каза гигантът. — Доколкото човек може да е в безопасност под властта на Плана. Баща ѝ е тук и тя отиде при него.

Рейлънд с мъка преглътна. Споменът за агонията беше сковал гърлото му.

— Мога ли... бих ли могъл да ги видя?

— Ще отида да им кажа, че си се събудил — съгласи се Дондъривоу. — Но трябва да те предупредя да не разчиташ на помощ от страна на Криири. Той вече не е Планиращ. Бил е преквалифициран в Опасен.

Рейлънд приседна на края на операционната маса, загърна се с одеалото и зачака. След няколко минути в пещерата влетяха Дона и баща ѝ. Лицето на бившия Планиращ беше посивяло, на врата му се забелязваше хромираният обръч на нашийника, отразяващ фантастичната светлина. Съпровождаха ги двама офицери — пълничък полковник и сержант — радист с портативен телетайп.

Дона с треперещ глас повтори разказа на Дондъривоу.

— Надявах се баща ми да помогне, да свали нашийника ти, но... — тъжно завърши тя.

— А сега няма кой да свали моя — насила се усмихна мистър Криири. — Както виждате, положението се промени. Моите задължения сега се изпълняват от стария ни приятел генерал Флаймър. А мене ме преквалифицираха и ме изпратиха на тази опасна експедиция. — Той неловко погледна към полковника.

Дона трепна.

— Каква е тази експедиция, татко?

— Свързана е с развитието на Плана на Човека. Когато Машината получи доказателства за безкрайните възможности за развитие при усвояването на Рифовете, тя подготви проект за втора степен на Плана. Излишъкът от природни ресурси на Рифовете ще даде възможност да се приключи с жестокото нормиране на блага. За съжаление този етап не може да започне, докато новите простори не станат достъпни за по-голяма част от хората. А за това е необходим нереактивен двигател.

Бившият Планиращ направи пауза. Измъченият му поглед обходи мъжете в помещението. Проницателно се вгледа в Дондъривоу, със съчувствие в Рейлънд, безпристрастно — в офицерите от Технокорпуса.

— Генерал Флаймър успя да убеди Машината, че аз съм некомпетентен. Нали знаете за аварията в субметротото? Флаймър хвърли отговорността за тези катастрофи върху мен. В резултат на това бях сменен. Но успях да издействам разрешение за още един опит да

разгадаем тайната на нереактивната тяга. Флаймър не успя да попречи на това. Сега това е моята задача. Видях със собствените си очи как пространствениците излетяха да посрещнат крайцера. Длъжен съм да разбера как се придвижват.

В гласа му нямаше никаква надежда.

— Ако и Рейлънд не успее да намери отговора, съмнявам се дали някой въобще ще може. — обади се Дондъривоу.

— Аз знам отговора!

Нашийникът го стегна. За миг гърлото му се парализира. В съзнанието му започна да се сгъстява предишната мъгла.

Паникьосан, той се огледа за Дона. Насърчителната ѝ усмивка прониза мъглата със светъл лъч.

Спомни си. И можеше да говори.

Описа набързо в общи линии своята теория за еквивалентността на движещия момент и новата маса, която свързва полета на пространствениците и разширението на Вселената. Описа двигателя, чиято схема ясно изплува в съзнанието му.

Полковникът с радарния шлем скептично наблюдаваше как обсъждат подробностите и диктуват на сержанта съобщение. После настъпи време за очакване на отговора.

Информацията първо бе обработена в специална секция на Машината на борда на Крайцера. След това радиовълните понесоха съобщението към Земята.

Времето вървеше бавно.

Рейлънд гледеше развълнуваната Дона и си припомняше обинтованото същество, което бясно се мяташе и се опитваше да скъса ремъците.

Значи не е той „патицата“!

Разказът на Анжела е бил злостна лъжа!

Телетайпът оживя.

Рейлънд, бившият Планирац, Дондъривоу и Дона се скупчиха около сержанта, за да прочетат съобщението, но полковникът с повелителен жест им заповяда да се отдръпнат.

След няколко секунди ръката му се протегна към бутона на радара.

Но си смени намерението. Лицето му придоби съвсем друг израз.

— Знаех си аз, знаех си, мистър Планирац, знаех си, че Флаймър е просто един предател, на когото е провървяло! — в гласа му звучеше искрена радост. — Сега той ще си получи заслуженото. Всеки човек с малко здрав разум в главата би разбрал, че нереактивната тяга трябва да се създаде! Радвам се първи да ви поздравя, сър! — И той здраво стисна ръката на Планирация, след което се обърна към Стив. — И вас, мистър Рейлънд. Специалната секция на Машината на борда на крайцера е завършила предварителната оценка на изобретението ви и е предала съобщения на основния комплекс на Земята. Предупредила е за необходимостта да се подготви Плана за преминаване към втора степен. Свободата и богатството на Космоса ще направи днешните строги мерки за безопасност ненужни и невъзможни. Като първа практическа стъпка в тази насока Машината изпраща радарен импулс...

Нещо в нашияника изцрака и той се отвори.

Като че ли под въздействието на същия импулс Дона направи крачка напред и се сгуши в обятията на Стив.

Притиснати един до друг, те изплуваха от пещерата във вълшебно блещукащия въздух на малкия Риф. Над тях висеше огромния сив корпус на крайцера на Плана, който вече не беше враг.

Над него блестяха звездите.

Звездите. Безкрайно пространство, което хората някой ден ще покорят. Слънца, безброй слънца. В пространството между тях непрекъснато се раждаше нов водород, както жаждата за свобода непрестанно се възражда в сърцата на хората.

— Милиони, милиарди нови светове... — прошепна Реймънд.

— Които ще бъдат усвоени от нашите деца! — уверено завърши Дона.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.